

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Skjoldborg, Johan.; af Johan Skjoldborg.
Titel Title:	<u>I Skyggen : 7 Noveller</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Nestved : trykt hos C. V. Petersens Sønner, 1897
Fysiske størrelse Physical extent:	125 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

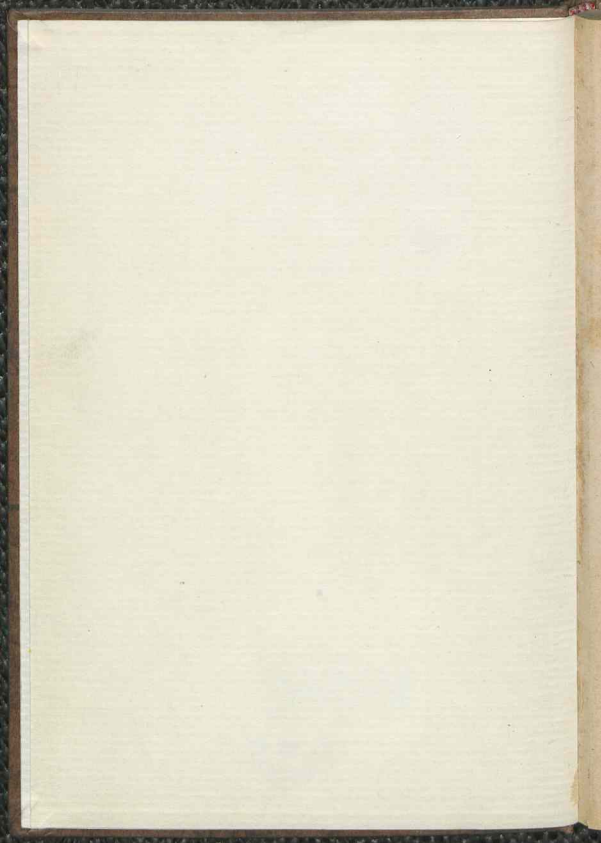
UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021699188

I Skyggen.

7 Noveller

af

Johan Skjoldborg.

Føljeton til Næstved Tidende.

Trykt hos C. B. Petersens Søster, Næstved
1897.

X

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
KØBENHAVN

1961. H. 318

Indhold.

	Side
Det bristede]	3
Slid B.	25
En Fæstning	44
Paa Grund	56
I Fristelse	88
Kamp .F.	96
Knuds Saga	114

Det bristede.

I.

Jens Rods firskaarne Krop, der omsluttedes af en rød- og grønstribet Høergarnsvest med hvidt Bagslykke, sad paa et Par Hjulben, der gjemte sig i hjemmedævede Buger, som salmede i det grønlig, med store, mørke Lapper paa Knæerne. Usarvede Hoser, strikkede Trøjer, ærmer, der var bødede paa Albuerne, og en laaden Lue fuldendte hans daglige Dragt. — Det blonde Rundstjæg, der var tæt og stift som Haarene paa en Børste, omgav et udpræget Ansigt med en kraftig Næse, en stejl Pande og et Par floge, graa Øjne, der sad lunt gjemte under ualmindelig bukkede Bryn.

Jens Rod gif i Træsto, han selv havde skaaret, og spillede paa en Violin, han selv havde bygget. Hænderne kunde gjøre alt det, Øjnene saa, og det Hus, han boede i, var da ogsaa hans eget Værk lige fra Grunden og op til Møningen.

Haandværksfolkene kom nemlig ikke den Dag, de havde lovet. Og da Jens Rod en otte Dages Tid havde gaaet og set paa Stenene, der stod i Stabler, Tagbunkerne, Tømmeret, alt det, der med Møje var slæbt sammen om den jævne Grund — uden at de lod sig se, og da det var Jens's Vilje, at Huset skulde rejses nu, saa tænkte han: „Fanden skulde vente længere paa dem," og saa tog han selv fat paa Mursten. Sine, hans unge Kone, og gammel Middel Kræmmer gif ham til Haande, og da Haandværksfolkene endelig mødte, sagde Jens Rod, at han havde ingen Brug for dem.

I Styggen.

Alle sagde ellers, at det var ikke mange, der byggede et smukkere og bedre Hus, og dog havde han ikke lært Byggeriet. Der blev rigtignok for saa Sten til den ene Ende; den stoppede han saa op med Tørv og Byng, og siden blev der i mange Aar aldrig rørt en Haand ved Huset, mere end den allerhaardeste Nødvendighed krævede.

Fra den Tid fik Jens Rod Løst til at bygge Huse. Især naar gamle Bygninger skulde flyttes, eller der var noget Arbejde, andre rykede paa Hovedet af, var Jens Rod Manden i mange Miles Omkreds. Og nyttig var han paa mange Maader at have i Gaarde. Han murede, tømrede, tækkede lige nemt, lige godt og lige glad, og hvis Konen havde en Kaffekjedel, Bunden var gaaet af, eller Manden havde et Ur, der trængte til Eftersyn, saa sagde Jens Rod: „Kom her!“ Bed Gilderne kunde han slet ikke undværes, da han var den vildeste Spillemand langt og nær.

Dersom havde han Arbejde nok og tjente stundom mange Penge.

Men det traf ogsaa, at han blev borte fra Arbejdet i flere Dage. Det var, naar Rykkerne kom over ham, mente Folk. Saa gik han derhjemme og gjøgledede med Hjul og Røller og Maskiner, alt det Bæsen, han vilde opfinde — Lufkasteller naturligvis! — Men det var da fært, Menneftet ikke havde saa megen Bid, han kunde skjønne, at det at gaa og pille med saadant Makværk i den bedste Arbejdstid, det var da tordnende galt og uden Spor af Fornuft.

Men Jens Rod tog ingen Hensyn, naar Idierne kom. Saa smøg han Arbejdssjelen af sig, hans Afsyn lyste, og det var hans Livs Festerdage, naar han lukkede sig inde og gav sig over det, der vældede op i hans Tanter. Han kunde sidde timevis i Bænketrogen, blinke med Øjnene og drage sig i Skjægget; saa kunde han rejse sig brat op, snitte, tegne og gjøre en Masse Kunst, der

var uden Mening for andre Mennesker. Han mælede næppe et Ord og hørte knapt, hvad der sagdes til ham. Saaledes gik Dagen. Om Natten laa han urolig, smaa-snakkede med sig selv, sprang saa op, stød Børnenes slidte og stoppede Klæder, der laa paa Bordet, til Side, og ved en lille osende Petroleumslampe sad han saa i sine lappede Underbuksker og kyslede med Planer, der skulde bringe Menneske-slægten et Stykke fremad.

Sine lod ham i Ro i saadanne Stunder og holdt Børnene ude det meste muligt. Hun havde stærkt Tro til det, der arbejdede bag denne stejle Pande. Hver Gang hun kom gennem Stuen, støttede hun til ham og snusede Luften lydelig ind gennem Næsen, mens hun trak Underansigtet nedad — et Tegn paa, at hun var interesseret. „Vare han dog maatte hitte paa det!“

Naarlig ved saadanne Lejligheder kunde det hændes, at der ikke var mere Brød i Huset; og naar der saa kom Bud, om Jens Rod vilde have med sit Arbejde at gjøre eller ikke, saa gik hun hen, lagde sin Arm over hans Arel og sagde: „Nu faar Du af Sted, bitte Jens!“ — Han saa stræmt op. „Ja, det er slemt, Du ikke har fundet det“ — sagde hun og strøg ham over Haaret — „men . . .“

Han slog sine Arme om hende, saa paa hende med et ømt Blik og kyskede hende. Saa skyndte han sig syd paa ad Mosevejen. Hun stod og saa efter ham, saa længe hun skimtede hans hvide Vesteryg.

II.

Paa fugtigt Tuetjør og ensomme Overdrev havde Jens Rod vogtet Bondens Kvæg. Og naar han mange Gange maatte løbe langt og vidt omkring, havde han ofte grundet over, om det ikke var muligt at ride eller kjøre paa noget Hjulværk, som man kunde træde med Fødderne for at komme hurtigere og lettere af Sted. Men hans spinkle Tanke kunde ingen Begne komme dermed.

Ungdomsaarene gik med Bondeshjælp paa Alger og i Lade. I flere Aar tjente han Peder Sand. En Formiddag kom denne ud i Boen, hvor Jens stod og grublede ved Haffelsemaskinen.

„Men hvad i Alverden! Du har jo ikke staaet den mindste Smule endnu!“ udbrød Husbonden.

„Jeg staaar just og tænker paa, at vi maa kunne komme meget nemmere fra dette her, naar vi fik noget Trædeværk anstillet, der kunde virke sammen med Svinget!“

Husbonden lo og sagde: „Mens Du staaar og spekulerer paa det, kunde Du jo have staaet Haffelse til en 3—4 Dage!“

Jens Rod havde flere Planer til Forbedring af mange Ting, mens han tjente Peder Sand. Men saa kom Tiden, da han skulde til Kjøbenhavn og være Soldat.

Hele Natten stod han og stirrede paa Dampmaskinens Gang. Med stor Erhødighed betragtede han disse blanke Stænger, Stempler, Hjul og Skiver, der passede saa nøje ind i hinanden, og han søgte at hitte Rede i dette underlige Værk, der bar ham selv og alt det, som var i Stibet, gennem den mørke Nat over Havet til fremmede Egne. Det var som et Eventyr. Han liggede fra den ene Side og fra den anden Side; og naar han opdagede Sammenhængen paa et enkelt Punkt udbrød

han halvhøjt i glad Overraskelse: „Det er godt! det er godt!“ — „Ja, Du' er det godt!“ sagde Mesteren, der kom op ad Tærutrappen fra Maskinrummet, og viste sine hvide Tænder i det mørke Ansigt.

Men til den lyse Morgen stod Jens der, hælende sig til Eugens Kant og rystede af Kulde i sin tynde Frakke.

Hovedstadens Liv, der vrimlede mellem himmelhøje Huse, ilede gennem Gaderne, fortættedes ved Stationer og Torvepladser og væltede ind i Lysthaverne, naar Lamperne tændtes, — fangede hans Opmærksomhed. De tusinde Traade, der slyngede sig gennem den store By's Forretningsliv og Industri, fulgte hans Øje med stigende Undren, men det var dog især Opfindsomhedens og Snillets Værksteder, Værster og Fabrikker, der fængslede ham.

Det var en hel ny Verden, der dukkede op i hans Synsrand, en Verden, som vinkede ham med alle sine Herligheder. Men alligevel droges han med øget Bængsel mod sin Hjemslavns Klitter, hvor der gik en blussende frisk Bondepige og hvistede hans Navn til hver en Fugl, som fløj forbi.

Og de var snart bleone giste; saa var Huset bleven rejst, affides ude ved Klitterne, hvor Jorden var billig, og det varede heller ikke længe, inden der blev flere Munde om det Brød, han kunde fortjene. Han gik ud paa Arbejde, og hun fødte Børn og røgtede Torv for Folk i Sommertiden. Saaledes gik Aarene. — Hver Aften, hun kunde vente ham, spejdede hendes Øje ud over Eletten, og hvis Børnene ikke var gaaet til Ro, stormede de ud af Døren og løb ham i Møde langt borte, hængte sig paa ham som Burrer og støjede glade omkring ham.

Til Huset var der nok nogle Tønder Land, som kunde opdyrkes, men de fik ligge, som de altid havde ligget. Roen og Aarene drev om i Klitbakkerne og

Tørvegravene, hvor de havde Lyst, og Børnene gjorde ligesaa; barhovede og barbenede væltede de sig i det gule, brændende Flyvesand mellem Mørhalmens Buske, plukkede Blaabær mellem dustende Pors og slættede sig Hatte af de fristgrønne Siv i Gravene, — indtil de blev saa store, at de kunde tjene deres eget Brød som Hyrder.

Uagtet Havet var over en Mil borte, strakte der sig dog tæt nord for Huset en mægtig Klitkjæde. Mod Syd og Ost bredte sig vidtstrakte Mosedrag; ældre jævne Tørvegrave med mange Sivbuske, hvor Haren holdt af at ligge, og ny Tørvegrave med glatstaarn, sorte Bægge og Valter omkring mørkt Mosevand. Her var livligt om Sommeren, naar travle Hænder stablede tallose Tørv i Struer. Men den meste Tid af Aaret boede Ensomheden paa den mennesketomme Strækning, der adstille Huset's Beboere fra Byens Larm og Liv. Lyng og Pors flettede sig sammen med smaa Birke, Pil og Graar til en lille Urskog, hvor glade Sangere boede. Her var kæmpestore Myretuer, og myslrende Insektliv under de lave Buske. Paa sumpige Steder naaede Rørtaget Mands-højde, og i Mosehullerne svømmede Vildænderne med deres Ellinger. Om Formiddagen mødtes Brushanerne paa deres Samlingsplads og brystede sig, om Eftermiddagen holdt Ræven Dvælske med sine Unger. — Naar Solen stod op en Sommermorgen, glimtede dens Straaler paa Duggen, der hang i de vaade Krviste, og lyst paa Edderkoppens Bæv, der spandt sig fra Gren til Gren. Lærker, Solsorter, Gærdesmutter . . . de sang sig op i Luften, som de fyldte med jublende Tonestrømme, eller de sad og kvadrede paa Risene og ghyggede i Rørtagets Top. Solen steg højere og højere over et summende og murrende Naturliv med Grøde, Trivsel og Livsglæde, med furrende Elstov, Strid, Saar og Sukke.

Her talte Naturens Stemmer til det oprindelige i Jens Nods Sind, og han kunde ligge og grunde herude

Søndag Eftermiddag, mens hans Hustru sad hos ham og bandt paa en Høse, og Børnene legede længere borte.

Ved Aftenstide, mens Hustruen malkede Koen, kunde han tage sin Violin og sætte sig udenfor paa en Huggestol. Paa de blaatflørede Bjerge i Vest var Solens Baal tændt, Flammerne luede højt op og blinkede paa Rudernes Glar. Jens Rod jog Buen over den brune Violin, saa det lyse Harpiksstøv lagde sig under Strengene. To Børn stod ved hans Knæ, et mindre hældede sig sovende mod sin ældre Søster, der sad paa Grønningen, og en pluskjæbet Fyr lod sin buttede Haand stryge hjærteguende hen ad Ryggen paa Mia, der kjælent bøjede sig efter Haandens Bevægelser.

Solen sank i Bjerge, Baalet sluktes, og Dagen gled tyft ind i Nattens mørke Rige.

III.

Naar Vinteren kom med Driver og flygende Sne, der fyldte alle Bytter og Grave og luede Huset ved at tætte alle Revner, sad de inden Døre i Mosehuset, en lille fattig og lykkelig Verden for sig. Saa var der Tid til Granskning for Jens Rod, og for øvrigt havde han fra i Aar og i Fjor hundrede Smaating, der skulde klinke og loddes for Folk. Sine stoppede og bødede, og desuden søgte hun at løse den vanskelige Opgave at faa det sparsumme Sul til at strække ud over den kolde Marstid.

Men naar den unge Baar rystede sig, saa Is og

Sne flød i Strømme til Hav og Fjord, da saa man aarle og silde Jens Rod færdes mellem sit Hjem og Fjordbyerne med sin Redskabslaske paa Ratten.

Syd for Mosedraget laa det tætbbyggede Øster- og Vester-Fjordby paa gammel Mark, og bag dem hævede Himmerlandets Banke sig hinsides Fjorden som mørke Skydannelser i Himmelbrynet.

Det var hos disse Byers Gaardmænd, at Jens Rod tjente sine fleste Penge, og det var med dem han mundhuggedes, for hans Mening var som oftest paa tværs af andres, og han havde ikke det smidige Sindelag, der let kan suo sig.

Hvor han kom, tirrede man ham mestendels med hans Opfindelsesforetagender, og han løb stadig med Spydhighedens Spidser. Naar han kunde saa Ram, huggede han henjynsløst igjen. Men han var ene mod mange, og naar Haanlatterens kolde Byger haglede ned over ham, bragte de Gysninger til hans Hjerte. Ingen tænkte vel over, hvor stærkt han saaredes, men i Aarenes Løb affatte den ene Braad sig efter den anden i hans Sind, saa han blev ru og vranten af Bæsen. Ved hvert nyt Sammenstød trykkes Braaddene længere og længere ind, saa det blev pinesulde Ar for Jens Rod.

Men under hans Hustrus milde Blif smæltede det stive Bæsen, og derfor følte han sig kun tryk og lykkelig i hendes Nærhed. Hun var hans eneste virkelige Ven i Verden.

I femogtyve Aar havde alle drillet ham med hans Opfindelser, og i femogtyve Aar havde han drillet igjen.

Det var mange Nap, han havde givet dem, men det var, som han for hvert, han uddelte, blev mere fattig og ene . . . Og havde de ikke Ret, de Menneſter, han kaldte dumme? Kunde han ikke have haft det roligere, hyggeligere, rigeligere, hvis han havde ævnet at rive denne indre Drift ud af Sjælen, denne Uro, der aldrig lod ham

i Fred? — Var den fra Himlen, eller var den fra Helvede? . . . Og hvad blev det forresten med hans Planer? — Spot og Grin og ingen Ting andet — Var det ikke Indbildsel det hele? — Ja, hvis han i sine unge Dage var bleven i Hovedstaden og havde gaaet paa Værksteder og Skoler, eller hvis han ikke nu var pistet til at hænge i Selen for Brødets Styld . . . De forbandede Benge!

Det var mange Tanter, der jog gjennem Jens Rods Hjerne, naar han gik hjem fra Byerne om Aftenen. Men naar han saa tænkte paa sin Hustru, der troede paa ham, og han kom ud ad Mosevejen, hvor alt var stort og stille, og Aftenens Fred hvilede, saa lagde de stridende Tanter sig til Ro.

Mosevandet, der var indrammet af Tørvejordens Bægge, saa aldeles blifstille med Maanelyset over sig — som et blankt Spejl, hvorover de lave Brinke og Sivbuste kastede deres Skygger. En Hørjegommer snurrede med skarpe Vingeflag gjennem Luften og slogrede. Gaardhundene gæde i Byerne, men Lyden, der bares den lange Vej over Mosen, løb saa asdampet, at den kun forhøjede Stilleheden. Havets Drøn naaede Dret fra det fjærne. Vandet pibede og rislede, og enkelte Steder, hvor der var stærkt Fald, brusede det, naar man kom i Nærheden.

Kulturen havde ikke naaet herud med sine Grøfter og Kanaler, det vældede og gjærede i Grunden.

Jens Rod søgte sig sælsom til Møde. Det var, som dunkle Kræfter lønlige rislede, vældede og gjærede i hans eget Bryst.

IV.

En Søndag Formiddag laa Jens Rod ved en Tørbegrav og fiskede. De smaa Rod'er lejrede sig deromkring og stirrede ned i Dybet, opmærksomme ved ethvert lille Plass. Solen stod højt paa Himlen, og Børnene kunde se deres eget Billede i det stille Vand. Det var morsomt! Saa spyttede de i Vandet og sparkede med de bare Ben i Luften; men hver Gang Faderen halede en blank Fisk i Bejret, streg de af Glæde.

„Dykke med Arbejdet, Hr. Professor!“ sagde en munter Stemme.

Alle væltede sig om paa Siden og saa „Markus med Liren“ før sig med hans Violinpose af sort, oliet Løj under Armen.

Han saa ud, som han var klædt paa i en Marstambiserbod; et Par lystige, men glansløse Dine spillede i hans magre, skjægløse Ansigt, i hvilket en rød Ræse dannede Midtpunktet.

Markus havde staaet øverst paa Kirkegulvet ved Jens Rods Side Konfirmationsdagen. Siden havde han strøget vidt om Land og tjent Opholdet ved sit Spil. Paa sine Strejftog forsynede han Landsbymusikanterne med sine egne Kompositioner, der v. r ganske ejendommelige, og et Par Gange om Aaret kom han over denne Egn. Altid gjæstede han saa Jens Rod. Han havde gjerne en Flaske Brændevin i Lommen, og mens Glassene tømtes, sad de to hos hinanden undertiden baade Nat og Dag.

Disse Besøg var et Brud paa Jens Rods ensformige Tilværelse, og de blev ham en kjærkommen Lejlighed til ligesom mere fuldt og frit at drage Aande i de Tanker og Fremtidsdrømme, han ellers kun delte med sin Hustru, thi Markus var en opmærksom og undrende Tilhører.

Børnene tog altid mod den fremmede Spillemand

med straalende Dine, for naar han kom, saa vidste de, at der blev stort Hus og livligt Spil. —

De kom alle ind i Dagligstuen, hvor der stod et Bord og en Bænk under Vinduet, intet mere. Hverken dette eller noget andet derinde var malet. Kalkpudsen var falden fra ved Dørene, saa de graa, ubrændte Sten grinede frem. Der hang en Violinpose af rødbrøget Kalveskind paa Bæggen, og i Vinduet laa der nogle Binde og Hjul og smaa Røllevinger som til et Vegetøj.

„Goddag, Madam!“ sagde Markus og rakte sin tynde, flamme Haand til Jens Rods Hustru, der kom gennem Stuen. Hun smilede lidt og fik fat i Fiksen, der snart kom i Gryden, mens et Par raske Drengene kom afsted til Høleren.

„Naa!“ — sagde Markus, idet han drak den første Dram — „hvor langt er Du saa kommen med Tingene, Du gamle?“

„Ja, Du ved jo nok, at jeg ikke spørmer for Dampen og disse kunstige Kræfter. Nej, Binden, Lusttrykket, Spændkraften og Binden, saadan noget som er lige ved Haanden, som er Tingene i naturlig Tilstand. Ikke alle disse kunstige Maskiner, de er for udviklede og for kostbare. Nej, ser Du . . .“

Jens Rod udviklede sine Planer saa flyvende og med en Ordrigdom, man ikke skulde have tiltroet ham. Imens tegnede han paa Bordet, svingede med Armene og slog Streger i Luften. Sine kom ind, naar hun havde Tid, for hun holdt af at se ham, naar han var i Dag med de Dele.

Markus sørgede for Stjænkningen og lyttede til Jens Rods Fremstilling. Han nikkede bifaldende og sagde en Gang imellem: „Du er Drossen splide mig en Lamp, Jens!“ eller: „Der som vi havde Tenge, Jens. — Død og Pine! — — Staal!“ Hans Indvendinger tog Jens

Kod op til grundig Behandling, og det tog lang Tid, inden han blev færdig.

Sine satte med venlige Øjne den dampende Fisk paa Bordet.

"Fisken skal spille mig svømme!" sagde Markus og skjænkede.

Jens grinte: "Der er saadan Slag i Dig, Markus! — Skaal da!"

Børnene hængte i med, at de skulde spille for dem, og saa maatte jo Violinerne frem af Poserne. De to Benner spillede i flere Timer, saa det klang i Huset, et underligt, vilddt Spil. Børnens Øjne tindrede, en lille Pige trippede om paa Gulvet med en ganske lille Broder, og Sine stod i Sovestammerdøren med udbredte Fingre paa Maven og lyttede efter. —

Det var over Sengetid. De to Mænd sad i den forreste Stue ved den fjerde Kaffe-punsch, og Sine laa over Buggen i Sovestammeret og gav Bryst. Saa hørte hun Markus sige:

"Hvad var det, Du sagde til Rigsdagsmanden forleden? Jeg hørte noget om det oppe i Byen."

"Ja, ja, Søren Kristian spurgte jo i sin Tale oppe fra Forhøjningen, hvorledes noget kunde være lovligt og dog sørgeligt. Og saa var det, jeg sagde til ham med det samme, da han gjorde et bitte Ophold: "Det skal jeg sige Dig, Søren Kristian! Du er vor Rigsdagsmand; det er lovligt, men det er Fanden pine mig sørgeligt!" — He! he!"

Markus lo, saa han nær var bleven kvalt i et Hosteanfald. Sine smilede og tænkte: "Hvor det ligner Jens!"

"Du er et Jærn!" — sagde Markus med Øjnene fulde af Vand, da han kom til sit Bejr igjen. — "Der er spille mig lige saa megen Logik i Dig som i hele Fjordebh Pastorat!"

„Der er heller ikke ret mange af den Slags!“

„Ha! ha! ha! — Staal! . . . Hvis vi havde Penge, Jern, Død og Pine! . . . Men hvad er nu det for noget, der ligger i Vinduet; — er det Vindploben?“

„Ja! — Det er ligegodt den, jeg er nærmest ved at hitte ud af endnu. Den Vindkraft, Markus, den maa der ske noget med en Gang; saadan en Masse Styrke og Kraft, som der gaar vor Næse forbi hver evige Dag!“

Han tog Modellen frem.

„Dersom denne her ikke kan gaa, saa maa Du styde mig paa Bletten! Men jeg har ogsaa spekuleret paa den i tredive Aar . . . Ja Gu', tredive Aar! — Jeg har vaaget mange Nætter over den Tingest, mens de inde i Fiordby har ligget og suuet i tykke Dyrer. De Høveder, der griner af mig, og saa har de ikke mere Tankkraft i Hjernen end jeg i min Lillefingers Negl . . . Ja, vel er det harmeligt, men jeg kan ikke lade være, om det saa skulde gjælde min Hals. Ja, se den skal ogsaa gaa ved Vind, forstaar Du — —“ og Jerns Rod fortsatte Undervisningen.

Den lille, stjerne Lampe kastede sit sparsomme Lys over de to Mænd, en Brædevinsflaske og to halvfyldte, hankeløse Kopper, der stod paa Bordet. Sommetider støjede de, fortalte muntre Historier, lo og klinkede. Sommetider sad de og døsede, og Rusen virkede paa Næle og Miner. Det var sent paa Natten.

„Ja, de tror nok, at jeg kan gjøre, hvad det skal være, naar det da kan gøres med Hænderne, men saadan ligefrem opfinde noget mærkeligt, der kan komme i Historien, det tror de ikke, jeg kan“ — sagde Jerns og grinede — „men det kan være, de kommer til at tro det alligevel. — Sov: Du, Markus?“

„Nei, jeg tænker!“ svarede han.

„He! he! Stjænk os en Dram!“

„Det skal jeg!“ svarede han og tog sig sammen.

„De tror ogsaa nok, at Du kan spille de fleste Musikanter sønder og sammen ved Legeestuerne, men de tror ikke, at Du kan spille saadan, som Du sommetider kan, saadan ud af Dit eget Hovede og saadan, at det kan trykkes paa Roder og spilles af svære Folk, det tror de ikke! — Tak! Staal! — aah giv mig Olkruset — Ah! — Nej, det tror de sgu ikke!“

„Nu skal Du høre noget nyt!“ udbrød Markus med Liv og stemte Violinen. Og saa spillede han saa længe og saa vel, at Jens Rod fik Taarer i Øjnene.

„Naar jeg tænker paa, hvad Du kunde blevet til, Markus . . .“

De to Mænd fortsatte til den lyse Morgen. Saa sov de; derefter stod „Markus med Liren“ nord over Akitterne ud i den vide Verden; og Jens Rod gik til Fjordby paa Arbejde.

V.

Det var paa Foranledning af Lærer Johansen, Fjordby, der var Sekretær i Landbosforeningen og Referent til „Folketbladet“, at Jens Rod fremstillede sig med sin Bindplov ved Landmandsudstillingen i Åa Kro den 20de Juni.

Et dejligt Sommervejr lyste ned over en lang Række præmieæstende jydsk Kvæg, der stod uroligt, brølende og gnubende sig op ad det rystende, midlertidig opførte Stænge, det lyste over Hør- og Hingstdyr, hvis blanke Saarlag glinsede, og hvis løstede Hoveder og spilede Næsebor vidnede om de usædvanlige Forhold, — og det

lyste over blanke Blæseinstrumenter henne i Nærheden af den „med Flag og grønt pyntede Talerstol“.

Ved et Word stod Vindplovens Opfinder med sin Model.

„Jeg tror Fannemie, Jens Rod staar der henne ved Bordet med sit Mechanik-Væsen. Et! st! st! Han gaar saamænd fra „Snøvsen“ med det første“ var der en, der sagde til sin Nabo.

Som Folkestrømmen steg, kom mange drivende forbi Jens Rod. Ungkarle, der var øre og overstadige af Drik, vilde købe hans Mølle for 25 Øre; sommetider trængte mange sig om ham. Det var ikke saa Spydigheder og drilleworne Ord, han maatte bide i sig, og mange haanste Blik og Agteldrag maatte han indvendig bide sig under. — Men der kom ogsaa mange, der undrede sig over den findrige Vindplov, viste ham Agtelse og talte fornuftigt med ham. Flere fine Folk, deriblandt Landbosforeningens Formand, Godsejeren, Landsthingsmanden, Ridderen, den høje, statelige Herre stod ikke saa kort en Stund hos ham og stiftede Ord om Vindplovens Sammensætning og Virkemaade. De hilste ham anerkjendende og haabede, han vilde faa noget ud af sin Opfindelse.

Men Jens Rod bandte paa, at saadan noget som den Udstillings, skulde det vare noget, inden man skulde faa ham med til at at gaves paa og glos paa og udgrines. — Nej, hvis Landmændene havde sagt til ham: „Den Plov er godt lavet; Du er en Knop; den Plov skal til Binden, her er Pengene, og er det for lidt, saa er her flere“ — se det var der Mening i. Han havde tænkt, han skulde have faaet saadan noget ud af det paa en Maade. Men dette her! — nej, nu gaar det ad Heltensfeld til med hele Skidtet . . .

„Men se dog her, Jens, hvor „Folkebladet“ skriver pænt om Dig!“

„Ja Herregud, bitte Sine! pæne Ord og Talemaa-

der! — men Pengene! — Nu staar jeg med en Opfindelse, der ikke er Mage til, og mangler blot disse lumpe Stillingen. — Men jeg ser nok min Skjæbne; jeg kan lige saa stille huse i Muldet igjen med min Vindplov. Jeg kan godt gaa hen og lægge mig, og saa kan min Opfindelse raadne og ruste op. Saa, naar jeg er væk, vil man sige: "Det var forresten en underlig Fyr, den Jens Rod! — Hvordan — opfandt han ikke noget?" — og saa kan de lede efter Stumperne."

"Men hvad vilde Du da . . ."

"Jeg vilde gjøre et Bært, der skulde gaa over i Folks Brug og tage mit Navn med sig!"

"Nej, jeg mener, hvad vilde Du, de andre skulde gjøre andet end omtale Din Opfindelse godt? — Jeg synes, Udsigterne er bedre end nogen Sinde."

"Pengene? — Pengene til at lave en virkelig Vindplov, der kan arbejde i den virkelige Jord, saa alle Fæhoveder kan se det og tage og føle paa det? Saadan en koster Penge, kan Du tro. — Nej, det synker, Du!" sagde han og drog sig i Skjægget.

"Skulde det være mange Penge?" spurgte hun og satte sig hos ham.

"Ikke saa saa!"

"Jeg har et Par Stilling!" vedblev hun og tog hans Haand.

"Har Du!?"

"Jeg har lagt dem til Side i flere Aar, lidt efter lidt, for jeg tyktes nok, det anede mig, at der vilde komme saadan en Dag, da Du vilde trænge grulig haardt til dem. Sommeren har jeg haft flere, men naar det har knebet . . ."

"Sine! Sine! Hvor Du er en prægtig Kone!" udbroød han med Barme og lyskede hende. Havde Du ikke været, saa havde min Vindplov ikke været det den er!"

"Ikke?" spurgte hun med lyst Ansyn.

„Hvor mange har Du saa?"

„Der skulde være 75 Kroner!" svarede hun, idet hun hentede dem inde i Sovestammeret.

„Men det er vel for lidt?" spurgte hun og saa paa ham.

„Ja, for lidt er det, for der skal flere hundrede til!" svarede han smilende. „Hvor jeg holder af Dig, Sine!" udbød han som i Fortsættelsen af en anden Tanke og knugede hende. — „Du skal have Tak! — Du har altsaa hele Eiden for Alvor ment, at der virkelig vilde komme en saadan Dag! — Ja, saa! ja, saa! . . . Det er godt! . . . Hør Du! Vi kunde jo sælge Huset?"

„Ja, hvad saa?"

„Der kunde jo nok blive saa meget tilovers, som jeg behøver, naar jeg nu har disse her."

„Saa skulde vi af med Roen?"

„Ja, det skulde vi!"

„Og saa skulde vi bort her fra?"

„Det skulde vi vel ogsaa!"

„Jens, jeg thykkes, vi har haft det saa rart her i mange Aar!"

„Det har vi ogsaa, Sine!" —

„Hvorhen saa?"

„Ja, vi maatte vel sidde til Leje i Fjordby eller et andet Sted, for det første!"

Der var stille en Stund. Saa fik hun travlt ude i Køkkenet, og der blev ikke talt mere om Sagen i nogen Tid. Saa en Dag, han sad og grublede ved Bordenden, kom hun hen til ham og spurgte, hvad der kunde ske, om de solgte Huset?

„Der sker det" — udbød han med ungdommelig Joer — „at Jens Røds Vindplov kommer paa Støberiet og kommer til at gaa rundt med rigtige, store Binger ude paa Markerne for Næsen af Fjordbyerne. Saa har Jens Rød sejret, og de andre kan holde mig deres Kjæst!"

I Stuggen.

„Lad os i Guds Navn prøve paa det, Jens!“

„Ja, men kan Du være glad ved det, Sine? ellers skal det — saa bandte han — aldrig ske!“

„Jeg kan ikke være glad, uden vi gjør det!“

Han sprang op, vippede med Brynene og sagde, idet han løftede hende i Bejret:

„Nu skal det igjennem, om det saa skal knage!“

Den Gang var Jens Rod 58 Aar gammel.

VI.

I „Folkebladet“ stod at læse, at der paa Finansloven var bevilget Husmand Jens Rod Pedersen af Sandmosen 1500 Kroner til Udsørelse af hans Vindplov.

Fjordbhyerne tørrede deres Briller, de, der brugte saadanne, og læste om igjen, og Nyheden løb fra Mund til Mund, frem og tilbage og rundt: den vidste næsten ikke, i hvilken Krog i det gamle, stikkelige Fjordby, den maatte være.

Men Jens Rod svingede med „Folkebladet“ og sagde: „Nu gaar vi ind i Historien, i den rigtige Historie! — 1500 Kroner! Sikken et Arbejde det kan blive! 1500 Kroner af Staten til min Vindplov! — Nu gaar vi ind i Historien!“

Naar Jens Rod saa ind over sin Fremtid, var det, som Gryet vældede frem under mørke Skyer, og den dejlige Dag fødtes af Dæmringen. Han havde saa travlt, som han var kommen for sent op, han ilede og jagede, og Tankerne løb endnu hurtigere, langt frem, hvor der var en stor Fabrik med forfærdelig store Bygninger og saadan

en Masse store og smaa Møllevinger, der alle løb rundt over Tagene, og paa denne store Fabrik lavedes ikke andet end „Jens Rods patenterede Vindplove“. Men tilsidst løb selve Tankerne rundt . . .

Der blev meget at foretage for ham den følgende Tid paa Støberiet og hos Møllebyggeren. Han blev nødt til at høre sig i mange Stykker for den tekniske Kyndighed, der blev stillet ham ved Siden, uagtet han var vis paa, at hans Mening var den rette. Og for hver Gang hans Vilje og Evne maatte give sig, var det, som hans Ryg krumbledes. Det gav vaagne Nætter og hvileløse Tanker alt det, han fik at arbejde med, de Vanskeligheder, han ikke havde tænkt sig, og de Hensyn, han ikke forud havde kunnet tage.

Som Vindploven stred fremad og blev prøvet, viste det sig, at den ikke nær saa godt svarede til Hensigten, som Meningen havde været, og mere end en Gang maatte den delvis ombygges.

Tvivlen, den grusomme Tvivl om Evnerne, frøgede den gamle Mand og skar sine Rykker i det stærke, karakteristiske Ansigt. —

Da Vindploven dog i hvert Fald var et findrigt Arbejde, blev den fremstillet ved den store Landmands-udstilling i Aalborg, hvor den kunde blive kendt og bedømt.

Tusinder af Folk og Fæ var samlede her fra vide Egne. Det bølgede og vrimlede af levende Væsener nede paa den store Plads mellem Telte, Tribuner, Skur og Træbygninger under vajende Vimpler og Flag. Som et Hav brusede Lyden fra alskens Struber og Instrumenter. Og oppe paa en høj Mark i en Udkant af Udstillingspladsen gik Vindplovens Vinger rundt.

Folk gik fra og til og saa den arbejdede. De syntes alle, det var en ganske mærkelig og godt opfundet Maskine, men praktisk brugelig! — de rystede paa Hove-

derne. Jenss Rod, der nu i Grunden saa gammel ud med graaet Haar og Skæg, sthyrede og tumlede med sin Plov paa bedste Vis og gav paa en stilsfærdig Maade enhver Spørger Svar.

En Stund var der ingen Følf hos ham, og han sad med Albuerne paa Knæene og saa ned i den oprobrede Muld, mens Tanterne stredes om, hvorvidt Følf havde Ret i deres Dom.

„Tillader Hr. Professoreu, at jeg tager hans verdensberømte Opfindelse i Ofsyn?“ raabte en lystig Stemme.

„Er det Dig, Markus!“ svarede Jens og saa op med et tungt Smil.

Markus saa meget medtaget ud i sin lasede Dragt. Han løb rundt om Maskinen, følte paa den, saa den efter indvendig og lod Blikket løbe op ad Stativet.

„Naa, saadan ser den ud!“ — sagde han med et fornøjet Ansigt. „Njor saa lidt for mig Jens!“

Han foretog en Plojning, mens Markus stod glad og saa til.

„Det var da morsomt, Du fik den Dævl i Gang, Jens. — Jeg tænkte jo nok, Du maatte være her i Dag. Jeg har hørt Dig omtale helt nede ved Aarhuskanten, og Du har været i Avisen og faaet Statsunderstøttelse! — Ja, Jens“ — tilføjede han med Taarer i Øjnene — „Du har da vundet Sejr med Dit!“

„Sejr! — Det er ikke saa let en Sag at vinde Sejr med noget, Markus, og en er næsten lige gammel nok til at tumle med disse her Ting nu!“

Markus havde taget en Flaske frem afommen.

„Hold, bi! lad os først saa en af Sines Mellem-mader!“ sagde Jens, og af Bindplovens Indre halede han en „Tejne“ frem, som han aabnede og fremtog nogle meget tarvelig paalagte Brødstiver.

„Ja, det er jo et gammelt Ord, at Brød til Brænde-vin er bedre end Hvg til Ol. — Tak! — Staal!“

Der var ikke saa megen Syftighed over Martus som ellers, og ofte randt Taarer ned ad hans oppuftebe Kinder. Heller ikke Jens var saa snaksom, som naar han før var sammen med Spillemanden.

Der kom nogle Mænd op mod dem fra Udstillingspladsen. "Det er ikke værd, jeg sidder her ved Dig nu!" sagde Markus, da han saa dem, rejste sig og tog Violinposen under Armen.

"Kom hjem til mig om nogle Dage. Jeg tror, Du kan have godt af at hvile Dig ud og høre Dig lidt hos os, og Du ved, at Eine har ikke noget imod, at Du kommer!"

"Tak, Jens! — Ja, Du har en god Kone!" svarede Markus med Taarer i Øjnene og sjokkede hen over Bløjningen. Jens Rød luffede "Tejnen" og gjorde sig færdig til at tage imod dem, der kom.

VII.

Jugen spurgte mere efter Bindploven, ingen talte om den, ingen tænkte mere paa den. Jens Rød førte en tyst Tilværelse i det affides liggende Mosehus, og om hans Opfindelse blev det ganske stille, Glemselen luffede sig over ham og den, og Tidens Bølge strømmede frem over hans Hoved.

Der blev kun lavet den ene Plov for Statsunderstøttelsen.

Længe holdt han igjen, men omsider nødtes han til at forstaa, at hans Livs stolte Drøm havde opløst sig i en — Skuffelse.

Da dette imidlertid blev ham klart, rigtig skærende klart, saa bristede det for ham. Det var som Livets Foreteelser gled bort fra hans Syn og Sans, langt, langt bort, hvor han ikke ævnede at finde Lyd eller Bevægelse; han selv stod svimlende tilbage midt i Døden og Tomhed, og gennem en Dødens Stilhed sank og sank hans Tanker som døde Fugle.

Stuffelsens Taage drog sig sammen om ham og mørkede hans Forstand. —

Han blev opagt fra sit Arbejde det ene Sted og det andet Sted. Han kunde nemlig falde i Tanker midt under Arbejdet og blive staaende i Timer uden at røre en Haand til noget, staa og stirre som efter noget kjært, der var tabt og forsvundet. Der kunde jo tales til ham, saa han vaagnede, men snart sank han igjen hen i denne Søvnengæng-Tilstand.

Saa maatte Sine ud med Krufften og Bosen den lange Vej til Bjerne. Tungt og trælsomt var det for den gamle Kvinde at gaa Dmhygelsens Gang, men hellere det end bytte deres Hjem med Fattiggaarden. Til Mosehuset knyttede der sig et langt og lykkeligt Livs mange Minde, der kunde hun i Fred for Mængdens Dine pleje ham, for hvem hendes Hjærte bankede saa varmt som nogen Sine, og der kunde hun i Fattigdommen og Bløden med sin Kjærligheds Varmer mildne hans fidske, mørke Dage.

Det var smærtelig for hende at se, hvorledes han tabte mere og mere af den lyse Forstand, hun før havde været saa stolt over. Men han var saa stille og god, og naar hun strøg ham over Haaret, lyfte det blinkvis i de matte Dine, og Taarerne randt ned ad de magre Kinder.

Det meste af Tiden sad han i Raskelovnsstrogen, mimrede med Munden og stirrede ud for sig med sit døde, udsulte Blik. Han blev en Dsding paa kort Tid.

Endelig ynfedes Døden over ham.

Slid.

I.

Ole hed en Karl, der i tolv Aar havde tjent hos Povl Krænsen i Ransstrup. Han var svær af Stikkelse, meget høj og ludebe lidt, havde blondt Kindskæg og blaa, gode Dine.

Hans Kjæreste, Røde-Maren, havde de sidste fem Aar tjent paa samme Sted. Hun var meget fregnet, især om Sommeren, og havde flammende rødt Haar. Hun var en lille fastbygget en med kraftigt Liv i de graa Dine, der under lyse Vipper sad og tindrede i godt Lune. Naar hun lo, saa man hele Tandrækken, og hendes Braknæse stræbte i Vejret midt i det runde, fornøjede Ansigt.

Det daglige Samvær havde været saa hyggeligt. Naar han saa hende skynde sig over Gaarden med et Par Spande Mælk til Kalvene eller Valle til Grisene, saa fornøjede det ham at lægge Mærke til, hvor de tykke Ben i flaprende Træsko kunde rappe sig over den brolagte Plads. Naar hun tumlede Bøtter og Baljer, saa de skramlede, skurede Træet hvidt og Jærubaandene skinnende blanke og satte dem til tørre paa Træmrebanken ved Bryggersdøren, saa blev han glad ved at se, hvor hun dog kunde nytte Næverne. Hvor hun særdeles i opstjortet Travlhed, frydede han sig over hendes kraftige, spændige Krop, der sprængte baade Knapper, Maller og Hængter; han smilede lykkelig, og tog en frisk Straa —

nota bene af Obels i Aalborg — for at gjøre Stemningen fuldkommen.

Sommerdagene henrandt mellem krydrende Hø og friskduftende Reg. Under Leens store Klang og Livsglad Spøg gled Arbejdet som en Leg, og det muntre Arbejdsliv i Skjortearmer paa solvarme Dage og Stynningen ved Bjærgning af Aarets Afgrøde bragte dem nærmere sammen.

Om Vinterastenerne, naar hun skulde ud at malke, fulgte han hende med Lygten og fik sine Rys i Staldgangen Naar de traadte ind i den lune Staldluft, rejste Køerne sig, krummede Ryg, drøede og vendte deres gumlende Muler om imod dem; Hestene stræbede, rustede sig og raslede med Grimestasterne. Han gik ind i Loen, trak Skodderne fra Krybben og fodrede Bæsterne, der pustede i Haffelsen og sparkede i Bæssingen. Saa luskede han igjen og kom ind til Maren, hvor Møs listede sig varsomt frem, mjavede og strøg sig op ad hendes Skjorter. Han stillede sig med Ryggen mod Stænet, Hænderne i Lommen, tyggede paa Straaen, og saa pratede de, mens de fine Mælkestraaler skummede i Spanden, og hun flyttede sig fra Ro til Ro.

Og der var jo ogsaa meget at drøfte: om de nogensinde skulde faa deres egen Stald, deres egne Køer at malke og fodre, deres eget Hus, deres eget Hjem. — Hvorledes det skulde gaa til, og hvordan det saa skulde være

Det var ved en Begæstue for fem Aar siden, at Trolovelsen havde funden Sted.

Længe havde han baaret paa en lønlig Tjællse, der ofte var ved at tage Magten fra ham: kunde han blot faa Lov at slynge sine Arme om hendes skulmende Krop og holde den fast — eller klappe hende paa Ryggen Men naar de var ene sammen, var det ham

ikke muligt at sige det, der netop skulde siges ved en saadan Lejlighed.

Saa var der som sagt Legestue. Han dansede ikke meget, men hun sløj fra Arm til Arm og var saa fornøjet. Det syntes han ikke om. Det snørede sig sammen øverst i hans Bryst til nogle kvælende Fornemmelser, mens han stod i Døraabningen og saa paa de dansende. I et Hjørne skimtede han Jens Rod, der lod Buen flyve over Strængene, mens det faldende Støv pudrede Haar og Stjæg og lagde sig tykt i Folderne paa hans Vest. Lyset i et Par smaa Lamper viftede, thi rundt i Dansen fusede de unge. I en Taage af Støv og Sveddampe saa Ole dem fare rundt der var hun igjen, og som hun lo

Thi, sur, opvarmet Lust strømmede ud af Vinduer og Døre, Dampene fortættede sig til store Drypper paa Loftet og drev i tunge Taarer ned ad de graa Rarme.

Han stirrede endnu en Stund ind i Taagen og ærgrede sig. Nu dansede hun igjen med Jens Prøjser, den Avelat! — og saa klemte han Straaen.

Ole tyggede den Asten en Tiøres Rulle af Obels og skyllede mere Bunsch i sig, end han havde godt af.

Thi hvordan det kom sig, sad han snart ved Driftbordet. Han lod sig falde ned i en Krog, hvor han blev siddende ganske stille, meget bleg, stirrende, uden at forandre en Mine, mens de andre støjede og larmede; — han bare drak, som det var hans Livsopgave at tømme alle de Bøgere, der kom i hans Nærhed.

Efter nogen Tids Forløb begyndte det at snurre i Hovedet. Han syntes, Bordet løftede sig med alle Glasene og dansede rundt, og han selv — det hele løb rundt. Det hummede og larmede, men hvad det var, de enkelte Lyde kunde han ikke opfatte. — Saa rejste han sig og mumlede noget om de Satans Kvindemennesker . . .

I Eftagen.

Da han kom udenfor, løb han mod Vindestenen.
 „Det var da ogsaa spædalt!“

Idet han traadte til Siden, var han lige ved at falde over en Trillebør: „Nej, nu tror a'gu . . .“

Mere fik han ikke sagt, for da han blev nødt til at gribe for sig, satte han Haanden ind gjennem en Rude; og i bare Forbavselse blev han staaende stille som en Mus.

Indenfor var der nogle Piger, som skreg, og ud styrtede mange for at se.

„Hvem er det, der spørger?“ spurgtes der.

„A kan Fa'n sløjte mig ikke gjøre for det. Det er saa spædalt i Alfen, og saa er det saa mørkt!“

„Hi! hi! hi!“ — lo Pigerne, der stod i Klynge og trykkede sig op ad hinanden — „Det er jo Stjerne-lyst, Ole!“

„Stjærn — he! — ja, det kan 'gu gjerne være, a har en Stjærn — he! — Det er da ogsaa spædalt!“ —

Senere, da han sad paa en Kasse og svalede sig, lagdes der en Haand paa hans Næse.

„Ole,” sagde hun. Det er Karen.

„Falsk som Skum paa Vand!“ svarede han med kold Foragt og stirrede ud for sig.

Hun lo og blev staaende hos ham.

„Men er det Din Mening, saa vil a . . . : jeg elsker med Smærte . . .“

Hun lo igjen.

Saa sagde han, idet han sprang op:

„Bitte Karen! a holder, den Onde tæste mig, saa møj a dø!“

Saaledes friede Ole.

II.

Sommeren kom. Den drysede Lys over Landet og over Havet, der bag Klitterne rullede sine Dønninger ind mod Stranden. Ingen Skove lukkede for Udsynet, og med udbredte Arme savnedes Sommerens rige Lys. Klitternes hvidgule Sand drak sig mæt deri, og ind over det lyngbrune Land frøb Skyggerne i Skjul under det lave Purl og gjemte sig i de dybe Hjulspor. Sommeren sang i Værkens Toner, duftede fra Blomsterets Bæger, blinkede paa hvide Sejl spredt over Havet, og saa laa den midt paa Dagen og glitrede i det aabne Landskab. Øjet frydedes, naar det hift og her fandt en grøn Sig med en Pyt Vand, og Blikket vedertøgedes ved at hvile i Havets blaa Farve.

Ude i Sommeren, i Klitlandet drog Ole langsomt sin Fure. Af denne ubrudte Jord havde han kjøbt mangfoldige Tønder Land af sin Husbond. Det kneb undertiden med at tage fuld Fure, for de mange Tuer og smaa Ujævnheders Skyld, men de kom da til at ligge der, den ene nok saa pænt ved Siden af den anden; — gennem tung Jord og filtrede Rødder skar hans blanke Plov.

Det var en stor Stund for ham, da han første Gang spændte Jærnet i Jorden her. Han følte sig saa højtidelig stemt, trængte ligesom til Andagt, Indvielse, Betsignelse Han saa ud over sin vide Ejendomsstrækning, hvor aldrig før et Redskab havde prøvet paa at bryde ny Jord: — saa tænkte han paa sit Studepar og sine Arme. Han anede i et Øjeblik, hvad som forestod for mange Aar, for hele hans Liv. Og det var derfor han syntes, det var saa hellig en Time.

Saa sagde han, ligesom naar han holdt uden for sin Husbonds Dør og skulde til Lendrup Marked: "I Guds Navn!" — Og saa drev han paa Studene.

Lyset dirrede, Lærken sang, Seletøjet knirkede, Rødderne rykkedes træge op af Jorden og sprang for Jærnet. Ole drev ganske langsomt frem over Fladen med sin egen Plov i sin egen Grund.

Hvor vilde han ønsket, at Maren havde staaet der henne ved Jordhuset og set ham plove og virke med deres egen Drivkraft. Men i Aar kunde det ikke blive. — Maaſte han til næſte Aar kunde ſaa bygget ſaa meget, at der kunde ſaaſ Rum til en Stue; og ved den Tid kunde der maaſte ogſaa holdes en Ro Naa, Du bitte brogede! — Vil den graa trække Dig i Hamlen? . . . Lad Dig ikke gaa paa, bittel! . . . ikke gaa paa! — Naa, ſt! ſt! — for vi kommer ſkam ingen Steder. — Naa, ſt! ſt! Ja, til næſte Aar maatte det blive . . .

Medens Trædyrene bedede, brugte han ſin Spade. Der var Løv, ſom ſkulde graves til at bygge videre paa Jordhuset, der var Inddigning at beſørge, Grøfter at kaſte, Vinter at jævne, Huller at fylde, og Lyng var der ogſaa at ſlaa imellem til en Skilling.

Naar han havde gaaet efter Stubene en Tid, ſaldt Spaden ſaa dejligt i Haanden, og han ſlyngede Stik paa Stik ud over, ſom det var en Fryd at tumle med den Jord og rigtig danne den efter ens Vilje.

Det var, ſom han med ſin Spade vilde grave ſig Lykken til, og virkelig tyktes han at mærke, at han blev gladere for hvert Kaſt, ſom rullede, hver Fure, der laa, at hans Hjærte ſlog friere og ſtoltere, at han rykkede nærmere mod det, han glædedes ved.

Han troede nok, han ſkulde bryde frem til at blive ſin egen Mand, der kunde bære ſit Hoved lige ſaa højt ſom nogen Gaardmand i Ranſtrup og ſætte ſin Hat, ſom han vilde, tage den af, naar han ſyntes, og lade den ſidde, naar han tyktes, . . . ſaa tog han en umaadelig Spadeſuld og fylde ſaa langt, ſaa langt, idet han trak paa Smilebaandet.

Naar han hvædsede sine Redslaver, smaafyslede eller byggede paa sit Jordhus, nynnede han glærne. Mest Niels Pinds Vise, som denne havde digtet, da han kom hjem fra Krigen, og hans Kjæreste sad som Rone i Østergaard. „Der gives i Verden Befymring og Møje“ holdt han ogsaa af, for den gik paa saadan en sørgelig Tone.

Var Dagværket endt, stillede han sig uden for Hytten i Aftensvalen med Hænderne i Lommen og tyggede paa Skraaen. Han mærkede Hvilen som en behagelig Strøm gjennem sin sunde Krop. Hans Øje fulgte Furterne, som øgedes, og Grøfterne og Digerne, som stedse blev længere. Han syntes, det groede for ham. Da blev hans Blik mildt og fugtigt.

Aftenens lette Skygger listede sig frem og gjorde Omridsene bløde. Ingen Hund gøede i Nærheden, ingen Støj fra noget Nabolag. Ensomhed. Havet durrede dæmpet i Stranden, en Vibe freg, en Hjejle fløjtede. — Mod Øst drog et Valfeddrag sig ud til Havet. Yderst oppe stod en Bante som et mægtigt stort X mod ren, blaa Himmelgrund, og længere inde skimtedes de hvidtaltede Mure af Povl Krænsens Gaard. Han saa derop og smilede.

Han dvælede endnu en Tid, for det var som en Gudstjeneste at staa her og føle sig saa ydmyg og lille midt i det store og mægtige, der ligesom bar ham.

Han saa, hvorledes Natten kom, den blide, kolige Sommernat, og vidste Grænserne ud, saa kun det endeløse Himmelsdyb blev tilbage. — Saa gik han ind og borede sig ned i en Bunte Hø, der i et Hjørne af Jordhytten udgjorde hans Natteleje.

III.

En Sommerdag gjæstede Maren ham her ude. Struttende af Livskraft, glad og smilende, kom hun til ham i en ny Hvergarnstjole og nystrøget Forklæde med friske Folder.

Han tryffede hende Igttelig til sit brede Bryst, og saa gik de Haand i Haand rundt og saa paa Herlighederne. Han udvirkede saa mange Planer og talte saa længe, at hun gav sig til at stoggerle:

"Men det er da forførdeligt, som Du er bleven til at snakke!"

Han smaaled og svarede: "Ja, der er saa længe imellem jeg faar talt ud; for ser Du, Studene kan jeg jo nok snakke lidt med, men de forstaar mig jo ikke, og — æ — se saa har jeg i Grunden haft det som Adam i Paradiset!"

De lo igjen. Solen lo, og Lærken sang, og Livsmød lyfte i de to glade Mennesters Dine.

En Vinter havde raslet ud over Egnen. Stormen havde fejet Sneen sammen i store Dyrer og Driver, saa man knap kunde komme fra By til By. Den havde skreget ind ad enhver liden Kevne og Sprække, gjort Smaafolk rædde og tæret deres dyre Tørv. Strandsogdens Smaabunker af ilanddrevet Tømmer blev bort om Matten, og ikke en Pind var at se langs Kysten. Havet var islagt mod Land, Fisterne bankede de valne Pænder og stirrede ud efter, naar Isen dog vilde brydes. — Da flyttede Ole op til Povl Krænsens med sine Stude.

Da Sommeren kom, blev de gifte. Og Ole var glad ved, at det var overstaaet, for det havde haft sine Bryderier.

Han havde staaet forved Alteret i den store, tomme Kirke og følt sig helt fremmed i sin ny Badmølsdragt,

der ikke vilde danne sig efter Kroppen. Saa kom han til at se paa Præstens Støvler, der havde en Lap over Snuden, hvilket bragte ham i Tanker om Lavrids Skomager, der havde været i Klitgaard at sy paa Seletøj den Dag, han kjøbte den graabrogede Ko, — ret et dejligt Avlsdyr!

Saadan løb Tanterne paa egen Hoand. Han vidste jo godt, det var ugudeligt, men jo mere han søgte at holde dem sammen om det vigtige, som foregik des videre fløj de til alle Verders Hjørner, og Præstens Ord løb som en fjærn, mumlende Strøm. — Det var ved at pine Sveben ud.

„ om Du vil have hende, som hos Dig staar?“ —

Præsten maatte gjentage: „Vil Du have hende; . .“
jaa for Ole op og sagde i en flyvende Fart: „Jo, jo, det byder sig selv!“

Præsten smilede og fortsatte. Ole rødmede, fløede sig bag Øret og stottede til Maren, der ligesom blusede.

„Det var da ogsaa spedalsk!“ tænkte han. —

Men, som sagt, nu var det ovre, og han havde hende hos sig. Hun hjalp ham trolig med Arbejdet, der gik med Liv og Lyst, kortede ham Tiden med Spøg og Munterhed og frydrede ham Dagen, der svandt som et Puft.

Men saa kom der en Tid, da Maren blev stille, hendes fremflugtige Livslyst dæmpedes, og Ole fandt Anledning til at granske over en mulig ny Udgiftspost, som maaske med Tiden kunde blive brydsom nok og true hans Livs Maal. Naturligvis, han havde ikke noget imod at men det kostede minsa!.

Men da de spæde Skrig lød i hans Stue, blev Ole som vild af Glæde. Han kunde forlade sit Arbejde og næsten løbe ind for at tage det lille Bæsen paa sine store

Arme og hoppe og danse og gjøre Kunst, saa Maren maatte le, til hun fik Laarer i Dnene. Stunddom kunde han næsten brøle af rasende Lykke og tumle saa dristig med den lille, at hun af Frygt for, at der skulde hænde noget galt, smilende maatte lægge sig imellem.

Bed hvert Barn, som kom efter, var han lykkelig, og dog, — paa den anden Side øgedes hans Uengstelse; den rejste sig Dag paa Dag, naar han gik i Enrum med sine Udregninger, til en høj Mur, der hindrede de lyse Udsyner.

Hans stolte Drom var nemlig at blive Selvejer; saaledes at forslaa, at han ikke skyldte saa meget som en tynd Tostilling, hverken paa Gaard eller Grund, thi først saa syntes han at være sin egen Mand for Alvor. Han var født i Fattighuset og havde i sin Tid gaaet med Posen. Derfor var hans Livs Stoltthed og Være at bryde gennem de hindrende Dag, til han naaede en uafhængig Stilling. — Han talte aldrig derom, hentydede aldrig dertil, men aldrig gik der en Dag, sjældn en Time, uden at dette Maal vinkede ham med sin Fortryllelse. Han foretog ikke et Skridt, satte ikke en Beslutning, inden han først søgte at klare, om det vilde hæmme eller fremme hans Plan; han tænkte paa denne, naar han sov ind; naar han vedblev at bøde sine hullede Træsko Gang efter Gang, og naar han tørrede sine gamle Skraaer for at blande i frisk Tobak. Uden nogen havde en Anelse derom, var det denne Tanke, der ragede frem i hans Bevidsthed, og hvorefter alt andet samlede sig.

Kunde han føre et Bevis for, at han og Maren — en fordrunken Kvindes uægte Barn — var fuldt saa dygtige og lige saa agtværdige som selv de mest ansete i Sognet — ringere vilde han nødig nøjes —, saa var hans Maal naaet. Han vilde sætte Livet ind paa at føre dette Bevis, og derved gjøre det saa grundigt, at naar

Dagen kom, Sejrens Dag, da maatte alle tvinges til at godkjende det.

Men hvis det skulde glippe, hvis Sygdom og Uheld, hvis Marens Moder, der rendte i Vandet med en Blikkenslager, — væltede ind over ham; hvis Børnene skulde komme en efter anden, Udgift efter Udgift

Det var saadanne Tanter, der kæmpede i hans Bryst, naar han gik ved sin daglige Dont.

Men Ole lagde sig ud i Selen med sine Kæmpekræfter og udrettede næsten overmenneskelige Ting. — Han kaldtes almindelig blandt Folk for Ole Slider.

IV.

Børneskiffen øgedes, Kreaturbesætningen tiltog, og de grønne Agre bredte sig videre og videre i det mørke Altitland.

Imidlertid rejste der sig en mærkelig Bygning under Oles egne Hænder. Dye, Sav og Murste vænnede han sig til at bruge i sin Fritid, og af de Gemner, han havde ved Haanden, byggede han til sit Hus, et Fløj højt og en Udbygning her, saa det efterhaanden blev til en Gaard med mange Vinkler og Kroge.

Efteraarstormene sendte ham Bjælder fra Pommeren, Bord fra Finland og Stibsvrag fra alle Nationer, Limsten fandte han ud i Tirup Klev, der ikke laa saa langt borte; Sandtørn og Lyng havde han altid til sin Raadighed.

Men man skulde ogsaa tro, at hans Gaard ved en Forvirring havde klumpet sig sammen af de forskjelligste Huse

mange Vegne fra, saa aldeles uden Harmoni og Stil var den.

Tæt paa den østlige Side i Lø af Klittjæde laa den Naar det blæste, indhulledes Gaarden en Taage af flyvende Sand. Det feg i Vejret, hvirvlede rundt og lagde sig til Hvile i Dynger og Smaahobe i de mange Kroge mellem Husene. Det fyldte Dine og Øren, naar man kom udenfor, pistede paa Muderne og smøg sig ind i Stuen ved de utætte Vinduer.

Naar efter Naar tilsaaede Maren sine Bede og plantede Blomster; Naar efter Naar udslettede ogsaa Sandflugten hendes Spor. Saa rejste Ole om Haven en mægtig Jordvoib med et Gjarde i Kronen af Enebarris, der naaede i Højde med Tagtægget. Malurten, der stod i Buste langs Muren, klarede sig godt, Balsam og Umbra stod grøn, men hendes Asters og Reseda krøb undselige ned i Sandet, og de høje Georginer hang sorgmodige med Hovedet ved Siden af en Vikube.

Uden om Gaarden strakte sig de snorlige Agre. Paa lave Straa vippebe smaa Ager med faste, sunde Kærner; og naar Ole lod Blikket strejfe ad de lange Agre over det vuggende Korn, saa forsvandt de tynde Steder. Hans Græsmark rødnebe af Syrer med brunstedebe Padderokke imellem, men Kærne sandt det fine, nærende Klitgræs paa Bunden og trivedes derved. Der var mange, mange Agre med Korn og Græs; lysere og mørkere i regelmæssige Felter laa de, omsluttete af brun Hede og graa Klitter. Ungkræg, Faar og Gæs slokkede sig paa hans Jord. — Her var det Kongerige, hans Værksomhed havde stabt; og hvert Naar gjorde han ny Erobring fra det lynggroede Land.

Naar Agrenes Betsignelse var sanket i Lade, da var det en Fryd for Ole at røgte og pleje sine Kreaturer, at feje og rengjøre Stalden, at brede frist Strøelse under dem, at børste og pudse dem, og de muslende, gumlende,

gnaffende Lyde af de mange tyggende Dyr kunde ret bringe ham i godt Lune. Et hvert brugeligt Straa, der var tabt, tog han op som et Bidrag til Livets Lykke, og han fandt det ophyggeagtigt at bære til Krybberne og se de mange Liv trives og voxe Dag for Dag. Han omgiffes sine Dyr som gode Venner, pratete og underholdt sig med dem, klappede og kjælede for dem. De befandt sig vel under hans Omhu, og naar de gnubbede sig op ad ham og snusede til ham med deres savlende Muler, saa opfattede han det som en venlig Tilmærkelse. — Stalden med den lunkne Ammoniakluft var ham et kjærst Opholdssted.

— — Ensom og stille var deres lille Verden. Som Dampskibet under søvndyssende Larm arbejder sig frem gjennem Søgangen, saaledes randt deres Tid i ensformigt Stræb.

Troner kunde omstyttes, og Riger gaa til Grunde, uden Ole mærkede det, thi der førte ingen Traade ud til ham, ad hvilken Verdensbegivenhederne kunde forplantes. Han hørte nok Tale om Rigsdagsvalg og Andelsvæsen, men de nymodens Røster, der summede i Luften, styiede han uvilkaarlig som farlige for hans snævre Livsmaal.

Det kunde træffe, at nogle tørstige Turister i Sommertiden kom indenfor, ellers saa de næsten aldrig fremmede, og sjældn kom Ole til Badsbyen. Dog var der en Tid, da det stete i det mindste en Gang om Aaret, naar Jordemoderen skulde hentes. Om Vinteren traf han hende paa en Kjalke, om Sommeren kastede han Træstoene og løb til Klitgaard efter Bogn.

I Kirken kom han kun, naar Nødvendigheden krævede det, f. Ex. ved Barnedaab. Og naar han i saadan Anledning maatte ind til Præsten, var det noget af det, han mindst af alt satte Pris paa.

Præsten tog ved en saadan Lejlighed sin lange Bibe

af Munden, kiggede over Brillerne stift paa ham og sagde i en mild, bebrejdende Tone:

"Det er sjældent, jeg ser Dem i Guds Hus, Ole!"

"Ja — jow!" svarede Ole og saa sig forlegen om efter et Sted, hvor han kunde spytte.

"De har vel ikke glemt, at der er kun et, der er fornødent?"

"Nej — jow, — det er saa møj vis!"

Ole vilde gjerne indrømme hoafsomhøst, naar bare Forhøret ikke maatte blive alt for langt.

— En Gang om Aaret indtraf den store Begivenhed, der sit Sindet til at svinge om sit Hvilepunkt. Det var Lendum Marked.

Naar de nærmede sig Markedspladsen, saa de lange, hvide Teltrækker med vajende Flag, hørte Kærnes Brølen, Lirekasser, Horn og Trommer og al den øvrige Larm og Spektakel, saa hoppede Hjertet af Forventning. Hvert Aar dreve de Dagen hen, til de blev trætte; men hvert Aar stod dog atter denne Dag i Glans for dem og vinkede med sin brogede Brimmel af usædvanlige Fremtoninger.

Havde Ole fuldført sit Brang, søgte han Maren og Børnene. Disse gik med en Kringle i den ene Haand og en Trompet eller Mundharpe i den anden, og saa gnavede de vekselsvis af Kringlen og tudede i Hornet og spurgte og spurgte i det uendelige med Munden fuld af Mad og Krummer i Mundvigerne.

Ved langs Grøntjælgerens Borde, Bagerens Boder og Haandoærkerens Udsalg, op langs Beværtningsteltene, forbi Gyngen og Gjøglerne, som særlig tiltrak dem med deres Fagter og Grimacer; gjennem en Myld af Kjenner, kjendte og ukjendte, der var nok at se . . . Ned og op, frem og tilbage Dagen lang.

V.

Det 1ste Juni oprandt med smukt Vejr. Den Dag var det 25 Aar, siden Ole Slider havde taget sat paa sin Dydyrkning. Gjælden var betalt, han var Selvejer, Maalet var naaet.

Solen skinnede paa Bygninger, der var som fornyede. Murene lyfte i hvidkalket Friskhed, Binduer og Døre smilede i lyseblaat, Bindingsværkstolper og Portene glinsede af Rultjære.

Over Døren til Materialhuset, over Havelaagen og flere Steder prangede ilanddrevne Navnebrædter med forskellige Indskrifter: „Soløven af Arendal“, „Ora & Labora von Stettin“ o. s. v. Inde i Haven stod en hvidmalet Gallionsfigur, forestillende Afrodite, der sødes af Havets Stum.

De havde begge i mange Dage vasket, kalket og malet, for at alt rigtig kunde straae paa denne Dag, Sejrens Dag, Jubilæumsdagen.

Han var i Marken. Stift og tungt førte han sit store, forslidte Begeme, der luede mere end før; han ømmede sig i den ene Høste.

Det var, som han i den sidste Tid havde tabt nogen Dygt, som ingen Ting rigtig vilde flyde for ham, Tærterne løb bare rundt og kom ingen Begne, — — og han vidste for Resten heller ikke, hvad han videre skulde granske ud, ikke var der mere, han vilde opdyrke, Husene var tilfredsstillende, Besætningen efter hans Hoved, Gjælden betalt. Og det var jo alt sammen meget godt, men vel fornøjet var han ikke.

Men det maatte da komme, det, han havde ventet paa. Der maatte aabne sig en Port til noget herligt, som han altid havde været udelukket fra.

Han ventede det. Og i Dag maatte det komme. Agrene maatte se prægtigere ud, Fuglene synge lysligere,

Solen straalet stærkere end sædvanlig, — men det var slet ikke Tilfældet. Djet blev hurtigt møet af Overstuet, og han sølte sig endog noget dvast . . . Det kunde maaske ogsaa have sin Grund i, at han vist ikke var rigtig rast. Den Vært! eller hvad det var for noget, der tumlede i hans Krop og kun undte ham en larrig tilmaalt Nattehvile . . .

Nao, men i Dag skulde der være Fest. Han vilde kjøre op til Landsbyen i sin ny Vogn. Det skulde blive morsomt at kjøre gennem Byen med det stærke Spand. — Mage til Stude var der ikke i ti Miles Omkreds, nej, det var der sgu ikke — med sit stærke Spand, ja, og en velslydt Pengepung i Bugelommen, — tænkte han sig smilende. — Som en gjælsfri Mand gennem sin Fødeby, hvor de svære Gaardmænd stak i Laan til Halsen, Kreditforening og Bøxler, alt det nymodens Væsen . . . Jo, de skulde ligegodt faa ham at se i han slunkerny Vogn, og de vilde nok ligge efter ham, ham, Jens Drejers Dreng, der havde tigget i de fleste Gaarde, — jo, det var ham . . . ja, min Sandten var det saa, det var ham . . . tænkte han og rejste sin krumme Ryg . . .

Noget efter var Ole i fuld Badmels Puds og paa Bejen til Landsbyen.

Skomager Andersen sang som sædvanligt for det aabne Vindue, Partikulier Willumsen sad paa Havebænken uden for Huset og klappede og kjælede for sin store, fede Hund, Postmesteren øvede sig i Jagtens ædle Idraet ved med en Stuebøsse at skyde Spurve i sin Have, — men der var ingen, der ænsede Ole, ingen, der anede, at det i Dag var en stor Dag for ham.

Gaardejer Kr. Jørgensen kom rast ud fra Forbrugsforeningen med noget Papir i Haanden: „Vil Du have en Aktie i Forsamlingshuset, Ole?“ spurgte han og svingede med Papiret.

"Turr!" — En Aktie spurgte Ole forundret.

"Ja!"

"I For-sam-ling-s-huset?"

"Javel!"

Ole fik travlt med Tømmen, der var kommen under Hælen paa den frahaands Stud. Da han atter vendte sig til Hr. Jørgensen, forsvandt den travle Gaardejer ind gennem Bager Jønsens Dør, hvis Klokke ringede.

"St! st! — En Aktie — — i Forsamlingshuset!" tænkte Ole og vendte Skraaen.

I Kjøbmandsboden fik han sin Dram og sin Skraa, som han plejede; de mange, der stod og drev ved Disken, pratede og disputerede om, hvor Forsamlingshuset burde ligge, men der var ingen, der tog noget Hensyn til Ole, aldeles ingen.

Med Langsomhed ragede han om blandt sine Kroner og betalte, hvad han var skyldig, og saa maatte han nok se at komme ad Klitten til.

Sindig stred Kjøretøjet frem ad den daarlige Vej. Ole var skuffet. Det lød ikke til, at hans Slid og Møje i 25 Aar havde bragt det, han egentlig havde ventet. Han følte sig træt, saa sær og sælsom til Pas, saa tom og næsten forknytt. — Der var noget, han savnede, uden han ret kunde sige, hvad det var. Aldrig før havde han mærket det som i den sidste Tid, og derfor tyktes han, at han aldrig havde været saa fattig som nu, han var Selvejer . . .

Han maatte hjem til Maren, og — det er skam sandt! — det kunde hende, at den graa Kvie kunde fælve i Dag. Naa! st! st!

Hele Tiden gjennede han paa Studene, trak Svøben i Bejret til Slag, men det blev heller ikke til mere, han nænnede ikke at slaa Dyrene, men Svøben løstede han uafbrudt, saa han var let at kjende selv paa lang Afstand, naar han kom kjørende.

Det var jo en hel lille Gaard, hans Gaard, som laa der med sine Marker omkring; — og for 25 Aar siden! — Ja, det var den samme, her var ligegodt ikke lavet saa lidt af ingen Ting, for der var da ingen Ting, da han kom herud, andet end den bare Jord . . . Men den Gang! Han var meget friskere i Sindet, saadan mere — mere oplagt end som nu . . . Mon det var Alderen, som gjorde det? Ja vel, det var jo Alderen. Den Gang havde en Ungdommen; og se da var en nem og skjævt og smeden og gelik, til hvad som helst, og — æ — Sind og Humør og det hele var nyt og ubrugt . . . Ja, den Ungdom! Nu var han — æ — ja, Ungdommen, den var da væk! . . .

Men sikkert var der taget nogle haarde Tag i disse 25 Aar, og havde han ikke haft Maren, ja se saa var det saamaend groet sammen for ham, ja, det var saa pinne de slet ingen Ting blevet til, havde han ikke haft Maren. Naal st! st! . . .

Nu havde han kjøbt et helt Bund Kaffebonner til hende. De plejede jo rigtignok kun at saa et Bund til hver Højtid, men — to — han syntes jo, der var Raad til det nu, og se saa var de jo ogsaa som en Slags Helligdag i Dag, og Maren holdt saa grumme meget af Kaffe, hvorfor skulde hun saa ikke ogsaa have den Fornøjelse. Han havde ogsaa noget Bomuldstøj til Omhæng for Sengene, som hun saa tit havde ønsket sig, og lidt andet Pilleri havde han ogsaa. Naa, hvor hun vilde blive glad. St! st! —

Da han kom nærmere hjem efter, saa han, at Klitbakkerne mod Vest stod i en truende Nærhed af hans Mark. Han havde jo nok lagt Mærke til, at de flyttede sig Aar for Aar mod Øst, men at der virkelig kunde være Fare for, at de ligefrem skulde spāsere over hans Agre, det havde han dog ikke tænkt sig. Men det var da ikke umuligt; han maatte nok se sig vel for.

Denne Opdagelse gjorde ham dog ikke modfaldet, tværtimod viste der sig et enerist Blif i de gode, blaa Djne, — der var da noget at slaas med. Saa vendte han Straaen og spyttede. Der maatte vel være Raad for det ogsaa, og han kunde dog egentlig nok have Lust til at tage et Tag endnu . . .

Maren kom ud og tog imod ham med et fornsøjet Ansigt. Hun var næsten tandløs, mager og fladbrystet, men hendes Haar var lige rødt endnu, og noget af den gamle Munterhed sad i Djet.

Bakkerne kom ind, og Herlighederne bredt ud paa Bordet, mens Ole ledsagede Udpakningen med tilbørlige Forklaringer og en Bemærkning om, at i Dag maatte der nok en Kop Extrakaffe til; Hvedebrød var der i Kurven.

Hun tog ham om Halsen og takkede for Gaverne.

„A tykkes jo endelig, vi har Raad til det nu!“ sagde Ole smilende og klappede hende paa Ryggen:

Festdagen var til Ende. Det daglige Stræb tog dem igjen i sit rolige Strømleje. Tiden gled med trælsomt Slid og en brydsom Kamp med en arm Natur. Efter en Mennefsaalder's Møjsommelighed sank de ned i de dødes Rige, uden at en Aandens Gnist havde lysnet for deres Djne.

Deres Børn tog deres Arv.

Deres Ben hviler et Sted paa en øde Kirkegaard, hvor Flyvesandet topper sig i Tuer. Fra Havet bruser en Roral til Vestvindens Gravsang.

En fæstning.

I.

Mellem Limfjorden og Skagerrak ligger Hønhæred. Fra den lave, venlige Fjordkyst stiger Landet mod Nord, Bakkefølgerne bliver større, Gravhøje er strøede ud over lynchældte Aaserhygge, og Landskabet bliver af et strengere, mere alvorligt Udseende, indtil det ud mod Havet former sig til en overraskende vild Bjærgdannelse med rislende Væld i Dalbundene.

Et Sted i dette Landskab ligger en Hytte, omgivet af Hede, en lav og usselig Kønne, saa Alen i Firkant og dog med høje Volde og dybe Grave rundt om og med en Overgang der, hvor en Vindebro burde have været.

Paa disse Volde og Grave bor en gammel, enlig Kvinde.

Om Sommeren kan hendes Hytte se helt hyggelig ud: mægtige Husløg paa det lave, mørkladte Tag, et grønt Kartoffelstykke, en gul Rugager og uden om det hele en mørkbrun Ramme af bølgende Hede. Småasugle har bygget Rede under Tagbrættet og lojrer deres glade Sange for hende i den friske Sommermorgen, naar hun ved Solens Frembrud aflåser sin Dør, stikker Nøglen ind i Tagflagget for derpaa at begive sig ud over Heden, med sin Lynge over de stærke Næler, med langsomme, store, faste Skridt.

Men om Vinteren, naar Egnen søber sig i Sneens

sine Dun, ser Hytten ud som en Kartoffeltule med en Skorfsten paa, og da maa hun ofte grave sig ud gjennem et tykt Lag Sne, der har samlet sig indenfor Volden og tilbækket hendes eneste Vindue.

Alligevel maa hun tit vade frem til Grander, til Byerne efter Hø til sine to Faar, thi hendes lille Hus kan kun rumme Foder for to Uger ad Gangen. — Sneen har fylt Rummene mellem Lyngens Ris og Røster med sine løse Drys, hvorigjennem hendes store Fødder skuffer, mens Sneen vælter ned om hendes magentablaa Socker, og de trævlede Skjorter slaske om hendes kras-tige Ben.

Men med sin tykke Stof i Haanden og sit Høknippe paa Ryggen gaar hun støt frem med sit rolig-bestemte, jævnt-veltilfredse Udtryk. Svup! — sjap! — sjup! —

Idt længere mod Nord taber Heden sig i en be-hygget Lavning, der med en Spids løber op i Bakkerne; med sin brede Ende vider den sig ud i Slettelandet mod Øst. Vandet fra Højlandet samler sig i en Mølleaa; frisk og sval flyder den gennem Dalens Bund, der om Sommeren klæder sig i et yndigt Blomstestrud: fastig, grønt Græs med Rabbelejens store, gule Hoveder, Gaaseurtens lyse Smaasole og Trævlekroneernes rosenrøde Flige titte bag Græssets frodige Blade. — Et Stykke borte ser man en sivtranset Mølledam, hvorpaa der gyynger en Baad med et Par Smaasyre, der larmer eller hælder sig tavse ud over Mølingen. Bagved gaar et flimret, mœgroet Møllehjul rundt, og Vandets Fald bru-ser mellem Tremmerne. Hinsides Møllen har man et langt Udsyn til Huse, Gaarde og Byer.

Men Birte Rube passer ikke i en Fødsel; derfor har hun slaaet sig til Ro paa den med hendes Natur mere overensstemmende Hede. — Fra sit eneste Vindue kan hun ikke se et eneste Hus, kun Lyng, — Lyng og Himmel. — Det eneste Kulturens Bidnedsbyrd, hun har for Øje, er

Telegrafstængerne langs med den fyl. Vandevæj, der i Syd skærer sig gjennem den bølgende Lyngflade — Kul-
turens snorlige Streg tværs over Naturens bløde Vinjer.

Hendes Hytte er hendes Fæstning, hvortil der ikke
faas Udgang uden særlig Gunst og Naade. Det er kun
saa Wiennester, der har været indenfor hendes Mure, flere
har forgjæves prøvet at komme der. Og det er en
Fæstning, der har modstaaet et reglementeret Angreb saa
godt som nogen anden.

Det var den Gang Generalstabens Følt strejsede her
omkring paa Opmaalning. En Serjant havde ofte
grundet paa denne mærkelige Voligs Indre og besluttet
at gjeenemtrænge det landomsfulde Spørgsmaal, hvordan
det vel saa ud. En Dag skred derfor den stolte Kriger
gjennem Lyngens Purl mod sit Maal.

Birte Vibe stod ude.

"G'da, gamle Mutter!" udbrød han flot henkastende,
idet han med Billesfingeren strøg Asten af Cigaren.

Han vilde lige træde ind ad Abningen i Volden,
men Birte stod da allerede med Haanden paa hans
Bryst.

"Her har ingen Grind!"

Han studsede.

"Hva'! Det kan da'nte gjøre noget, at . . ."

Men det var lige meget, enten han bad eller
bandede.

"Men kjæreste lille Di!" — Serjanten lagde
kjærtegnende sin Haand paa hendes Axel; men hun
skubbede den væk.

Hun vilde raade her; — det var hendes endnu,
— hendes Hus, — hendes Hjem; — — hvem der
saa kom; — — — og saa længe o. s. v.

Stor og bred stod hun for Indgangen med sit vejr-
brune og rynkede, rolig-bestemte Ansigt, iført rød Binde-

trøje, store sværtede Stobbo-Træsto og med en tyk Stof i sin knoklede Haand.

Angrebet var afflaaet, og Fjenden tiltraadte nølende Tilbagetoget; jævnlig saa han sig tilbage, ofte standsende med høist forbavsende Miner.

"Det var dog Pokker til Kvindemenneste! Hm!"
Han strøg Aften af med Højrehaands Lillesfinger.

"Ja, saa! Hm!"

Han var saa heldig at komme i Kast med en førværende Folketingsmand der paa Egnen og slutte et Angrebsforbund med ham mod det "grinagtige Fruentimer". Men hverken Militæret, Statskøgten ej heller Montens melodiske Klang ævnede at bryde igjennem.

Det var en stærk Fæstning

Birte Bibe havde smilet efter det velslyttede Forsvar. Et stille Smil i det stærke Ansigt — som kraftigt Sollys ind over Hedens storlinjede Alvor; hun var saa glad rigtig hjerteglad over, at hun havde et Hjem at raade i.

Den Hylte var hendes dyre Eje, og den havde ogsaa paa en Maade været Midtpunkt i hendes Livs Kamp.

Hun kom til Verden i det samme Sogn, hvori hun nu bor, det Aar, Englænderne tog vor Flaade. Samfundet er omdannet siden, men Birte Bibe er ikke paa virket af Kulturens Strømninger. Bolgeslaget fra Aandens Dybder og Folkelivets Rørelser har ikke naaet hendes Bolde. Maaſte har hun stunddom hørt fjærne Døn af Nytidens Gang, men hun tilhører en Urdannelse, et Stykke oprindelig, kraftig og uberørt Natur. — Hendes

Hytte staar som en enlig Ø tilbage af en Tid, som er sunken og forsvunden.

Alligevel har hendes Liv drejet sig om en Ide: en uafhængig, selvstændig Tilværelse uden offentlig Hjælp.

Allerede i hendes Barndom kom Spørgsmaalet om Brød med Alvor til hendes Bevidsthed. Det falbt som en Skygge over hendes Barndage, at hun maatte tage saa haardt i med for Føden, der, endda knap tilmaalt, bestod af Salt, Brød, Kartofler og Sennep. I kolde Efteraarstidene hjalp hun Moderen at grave Kartofler op for fremmede. Op ad Dagen gik Moderen ind i en eller anden Gaard og bad om lidt at drikke, for saa fik hun en Mellemmad, som hun altid gjemte til sin lille Datter, hendes egen lille Pige, der frøs paa Marken i det fugtige Vejr. Moderen lagde sig paa Kvæene, tørrede hende om Munden med Avedsiden af sit Skjort, trykkede hende tæt til sig, kysede hende og smilede. Og den lille slugte den dejlige Mellemmad med lækker Kullepølse paa — aa, hvor det smagte!

Om Vinterastenerne kastede hun, saa Hænderne sank ned i Skjødets af Træthed; imens spandt Moderen, og Faderen snoede „Simer“. Det sparsomme Lys kom fra en Tællepraas eller ogsaa fra Marven af Siv, der svømmede i Tran paa en Underkop. I dette Tussmørke fortalte Forældrene Sagn og Eventyr, og de fantastiske Stikkesler tyktes hende ganske nær. Der var uhyggeligt stille efter hver Historie, — Karterne kradsede, Rokken snurrede, og Manden spyttede i Hænderne for at fugte Palmen, — men der kom snart en ny Historie; eller de snakkede om, hvad de havde oplevet paa Hovmarken.

I de lange Sommerdage vogtede hun Kvæg i de grønne Dale og paa brune Banker, hvorfra hun kunde se mange Mil til alle Sider. Hedelærken sang, og Havet

brummede. I stærke Paalandsstorme saa hun ikke sjælben Stibe strande i Jammerbugten.

Hun strev med en Pind i Stolebænkens Sand, lærte Valles Lærebog og blev saa konfirmeret.

Narene og Arbejdet gik for hende som en Veg, thi hun soulmede af Arbejdskraft, og Livsmobet strømmede rast gennem hendes Sind.

Da var det, der kom et sølsom lykkeligt Affnit i hendes Liv. Hun mødte en stilsfærdig, bleg, lysøjet Karl, og de blev enige om at ville høre sammen — altid. I Sommernattens londsfulde Stilhed mødtes de mellem Engens Høstakke eller Hedens sorte Høje, og de hvistlede hinanden Elskovsord i Øre. De digtede sig ind i en Fremtid med kraftige Farver, med Ægteskabets og Hjemlivets hele frydefulde Herlighed. Men Niels blev mere bleg og hulbrystet; han spyttede Blod og magredes. Naar hun hørte hans trangbrystede Aandefang, tænkte hun, hvor hun skulde tage Tag for ham, naar hans Kræfter glippede. Hun sølte sig saa stærk som to; og saa strøg hun hans bløde Haar og tog hans tynde Haand i sin og var saa lykkelig.

Saa døde Niels.

Det er mange Aar siden, og der, hvor hans Grav var, er nu en andens. Men saa længe dens grønne Tue var at øjne, vidste Birte at finde den i stille Timer. Og hvor vilde hun ikke gjerne have plantet og prydet den, men ingen maatte den Gang vide, hvad de to havde haft sammen, — ingen.

Fra den Stund blev Birte Bibe tavst og inde-sluttet. Hun passede sine Ting, men talte ikke meget. Over hendes Afsyn lagde sig en kold Ro med et tung-sindigt Skjær. Ved enkelte Leiligheder kunde der lyse et Blink af Lune i hendes trofaste Øjne, og et Smil kunde pippe frem ved Mundvigerne; men sædvanlig var hendes Udtryk, som havde hun sluppet de Haab og Ønsker, der

afspejle sig i et livfuldt Spil af Miner og Blit, — som om intet havde synnerlig Interesse for hende, men ogsaa som om intet kunde bringe dette Ansigt ud af Rigevægtens Ro. Og dog var det ikke ligegyldigt.

Førlemmet, som hun var, tjente hun sig frem ved Karls- og Kvindearbejde, som det kunde falde, for otte Rigsdaler om Aaret. Men det afhængige Lyndeforhold tiltalte hende ikke. — Hun længtes efter i Ensomhed at leve sit Liv efter sin egen Lov.

Saa klinede hun sig en Kønne op af Løv, Brokker og Kampesten ude paa Heden og nærede sig her i syv Aar ved at slaa Lyng til otte Skilling Løstet.

For tre og fyrrethve Aar siden flyttede hun til sin nuværende Hytte. Den gamle kunde nemlig ikke længer afstives, og som hun gif og brød ned paa den, rawlede Murværket ned og begravede hende næsten. — Konen, hun havde til Hjælp, kom løbende:

„Du har vel ikke slaaet Dig ihjæl, Birte?“

„Nej, men det er værre det, for jeg er slaaet for-dærvet. Kan Du saa mig gravet ud?“

Hun fik den Gang en Skade i Siden, som hver Dag voldte hende Smærte.

„Hvad sagde Doktoren?“ spurgte jeg hende siden.

„Doktoren?“ svarede hun forundret, men smilede saa over et saa idiotisk Spørgsmaal.

„Hvornaar fik De saa Huset færdigt?“

„Ja, da hun nu havde faaet mig hjærget, byggede vi videre, for naar en har fremmede i Arbejde, skal en jo nytte Tiden.“

Og nu tænker hun ogsaa, at Huset kan staa, saa længe hun lever. Det er rigtignok ikke længe siden hun vaagnede en Vinternat med en lille Snedrive paa Bryttet, — Muren var nedblæst i den stærke Nordøststorm —; men den er opført i en ny og bedre Stikkelse.

Brødet har hun jo faaet, om det ogsaa somme Tider har været karrigt, og der er ingen Ting, hun har saa stor Uerbødighed for. Derfor stærer hun aldrig af et Brød, uden hun først med Kniven slaar et Kors over det, og hver eneste bitte Krumme samles omhyggeligt op; intet spildes i denne Nøjsomhedens Bolig. Det var ogsaa derfor, hun kom i Lag med at mæje; thi da Forpagteren paa Lerupgaard umulig kunde opdrive en Høstmand, og Blæsten truede det modne Korn, saa var det, hun sagde: "Lad mig prøve Jærnet!" Siden den Tid har hun ofte svunget Leen som den støvteste Karl.

Naturligvis kunde hun godt for Kræfternes Skyld, dem har hun haft i rigeligt Maal. Da Forvalteren paa Frydendal en Dag dumptede ned til hende og viste sig nærgaaende, bad hun ham først i en ingeniørlig høflig Tone om at fjerne sig; men da denne Anmodning ikke syntes at frugte, tog hun stiltiende den lille Springskr og læmpede ham ud over Volden, ved hvilken Lejlighed der var dem, der mente, at der gik et Par Ribben i Løbet.

"Kens jeg havde Drengen", sagde hun en Gang til mig, "kneb det dog svært somme Tider. Han skulde jo have ordentlig Mellemmad med til Stolen, for, skal jeg sige os, — der bliver endda nok af Haan og Tilfids-sættelse for Fattigmands Barn; Livet er langt, skal jeg sige os."

"Var det hendes egen Dreng, Birte?"

"Ja, det var min egen Dreng," sagde hun med lyst Ansyn. "Jeg holdt da lige saa meget af ham, som om han var mit eget Kød og Blod. — Jeg fik ham da ogsaa godt og vel opfødt. De skulde en Gang se ham nu, han er jo næsten Karl og saa stærk . . . Det er underligt, hvor man kan komme til at holde af saadan en Knægt," afbrød hun sig selv, "men, fra han knap kunde gaa, har han jo puslet om herinde med sine Legejager . . . og pludret, som saadan en lille Fyr kan pludre! Hø! Hø!

— — Da Krabaten blev ældre, maatte jeg jo gjemme Sukkeret for ham."

Medens jeg tænkte paa, at saa mange Betragtninger havde jeg aldrig hørt Birte fremsætte paa en Gang, tog hun en lille Pafke, der hang ved Ovnen; det var Klude, syntes jeg, men allerinderst fandtes noget Kandis, som hun lagde paa en Tallerken: "Værsgod! — Ja han kalder mig da ogsaa Mo'r, han kjender jo ingen anden, og han kommer ogsaa tit hjem og ser til mig."

"Hvis Barn var han ellers?" spurgte jeg og stjævede til Sukkeret, som jeg ikke fandt videre Lyst til at vederkvæge mig med.

"Maren Frøstrup hed hans Mormor, og jeg og hun var særdeles gode Venner fra Barnsben af. Hun var saa vilb, saa hastig, saa stridsindet og saa igjen saa blød og myg — ja, hun var et underligt Menneſke. Men det var urimeligt, som jeg holdt af hende. — Hendes Datter arvede hendes Sind, men vilbere og voldsommere, saa jeg tænkte: bare det gaar godt. — Saa var det, den gale Svensker kom i hendes Vej, og Tøsen var jo rent elleveild i sin Elstov, hun var jo af den Slags Folk, der ingen Naade rammer. Og saa — ja saa blev Drengen da født. — Sorg og Græmmelse! Svenskeren rendte jo naturligvis sin Vej, Haanhed og Foragt og for lidt til Føden, skal jeg sige os, det tog Livet af Pige-barnet. Og saatænkte jeg, — for Maren Frøstrups Skyld, og desuden — saadan et sølle Barn! . . . Naa, ja saadan gif det saamænd til."

Birte Bibe er som sammenvoget med sin Hytte og dens Grund, saa det ene ikke kan stilles fra det andet, uden at noget maa gaa i Stykker.

"Den har saamænd kostet mig meget, denne Hytte," sagde hun en Dag til mig; "mon jeg faar Lov at blive her?"

Stemmen stjalv.

Jeg blev pludselig alvorlig, thi jeg skjønnede hendes Hjerteslag i alt det, som mit nysgjærrige Øje bare fandt sært.

Jeg fulgte hende ærbødig og med højet Hoved gennem den lave Dør, og — ganske vist, det var en underlig Bolig.

Et Hvilested muret af brændte Sten, en buelaaget Kiste, et trebenet Sæde, et Brædt i Stedet for Bord under Vinduet, et Ur paa Væggen, — saa var der ikke mere Bohave; jo, et Varmeapparat: en vældig stor Gryde, hvilende, med Bunden i Vejret, paa noget Murværk; gennem et Hul paa Siden fyredes der fra Storstønen.

Fire vorne Mennesker kunde til Rød rummes i Stuen. Pergulv, Loft af Stokke og Binde, hvorover først er bredt gammelt Papir, dernæst flade Hedetør. Sotter, Poser, Bylter o. s. v. hænger over en Snor ved Døren. I det eneste lille Vindue ligger en opslidt Andagtsbog og et Brillehus af Træ.

Dette halvmørke Rum er Birte Vibes Fristed her i Verden. — „Fattiggaarden“ er et uhyggeligt Ord, hvis truende Klang kan bringe hende ud af Egebevægten. Thi der kunde jo komme en Tid, da hun ikke kunde passe sig selv, hun kunde blive syg og sengeliggende, og saa kunde det en Dag ske, at hun maatte bort fra sin kjære Hytte, som hun med egne Hænder har opført, og fra den Plet, hvor hun nu har boet saa frit i et halvt hundrede Aar; — det var jo ikke saa utænkeligt.

Saadanne mørke Tanker lægger Tyngsel over hendes Alderdoms Dage og stjæler en god Del af den Fred og Ro, hendes Hjerte ellers ejer, de gjæster hendes fattige Leje i søvnløse Stunder i Nattens Mørke, og de kommer ofte snigende, mens Dagens Timer glide.

Hvert Aar faar hun nogle Læs Tør! men hun ved ikke, at de kommer fra Sogneraadet; for vidste hun

det, tog hun ikke en Billing, hendes største Gru er at faa „Pjalterne skrevne,” som hun udtrykker sig.

Her er det sølomme Punkt, hvor man mærker Livets stærke Pulsflag gennem hendes ellers tykthuede, nopslidelige Personlighed. Ikke saaledes, at hun lader sig overvælde. Hendes Stemning strømmer aldrig over i klingende Latter eller fortvivlet Gulten. Nej, et sønøjeligt, hyggeligt „Hø! hø!” — eller der kan trille nogle Taarer ned ad hendes rynkede Kind, uden at hun iøvrig forandrer en Mine.

Birte Vibe skal man se i hendes daglige Klæbedragt og i hendes daglige Omgivelser. Jeg glemmer aldrig en Morgen, jeg kjørte forbi hendes Hytte. Hun kom ud for at hilse paa mig; hun stod inden for Borden, paa hvilken hun hvilede sine sammenlagde Arme. Som hun der stod, var der en velgjørende, tryk og rolig Selobevidsthed over hendes hele Væsen som hos den, der staar fast paa sin egen, hjemlige Grund. Det raandt mig i Hu: heller dø i min Rede . . . Hun stod i nogle Minutter og snakkede lunt med mig paa en vis overlegen Maade! saa drog hun sig tilbage.

Der kan nemlig stundom være en vis Overlegenhed over hende. Jeg sagde en Gang til hende, for at prøve hendes Natursans: „Hvilke dejlige Bakker derhenne, Birte!”

„Tykkes De?”

„Ja, det gjør jeg rigtignot.”

„Det var jo rart, for det vilde jo ikke være saa næmt at jævne dem.”

Disse Ord var ledsagede af et lunt Smil og nogle morsomme Trækninger med Mundvigerne. — Jeg snakkede saa ikke mere om den Ting.

En anden Gang, da hun talte om Døden, sagde jeg: „Ja, hvad saa?”

„Hvad befaler?”

"Hvad saa, naar De dør, Birte?"

"Ja jeg tænker jo, jeg skulde saa det godt. Men det tænker vel alle — og det maa da slaa fejl for nogle," lagde hun til med et Blink i Øjet.

Jeg saa hende en Gang staa paa Toppen af en Lyngbanke midt i sin Hede; rolig som en Billedstøtte stod hun med sin Stok i Haanden og saa ud over Egnen hendes Klæder slagrede svagt i Vinden. I klar Septemberluft saa jeg hende som en Silhuet mod de rene Skyer.

Saaledes som jeg da saa hende, blev hun mig et Billede paa den i Ro hvilende Kraft, som er hendes dybeste Stamsfrønder egen.

Paa Grund.

Ved Limfjordens Kyst træder Bakkerne et Sted tilbage og omgiver en halvmaaneformig Flade. Inderst i Halvmaanen strækker Taastrup By sig langs med Landevejen, der hopper ned ad Skrænterne mod Øst, kryber op ad de vestlige Banker og lister sig videre frem gennem Hedens unge Naaletræsplantning.

Det er en ret hyggelig, lidt gammelbags By med mosgroede Stengjærder omkring vanrøgte Haver, forbredne Hylde og store Piletræer, der ved Andedammen og Gadeskjæret hænger tungsindige ud over det mudrede Vand. —

Længere ude breder sig ned mod Fjorden Indkastenes firkantede Bønger med vævre Føl og triveligt Ungkvæg, saftige Enge og fugtige Kær, hvoraf noget er nybrudt til Ager.

Om Vinteren hviler her en iskold Ro, men i Sommerens lange Arbejdsdage straalet Solen over travl Virksomhed og muntert Liv.

Herude stod en Dag en ung Mand og grøftede. Hans Hoved var lille; kort Fuldstjæg, et opvakt Ansigt og et hurtigt Blik.

Arbejdet gik rask; Grøften, der stod frisk med sine friske Kanter, var ren og lige som en Streg paa en geometrisk Tegning. Sæns Brun lod sit Øje løbe ad den med Velbehag, idet han hvilte et Par Sekunder; men saa skar den blanke Spade sig atter let og hastigt gennem Mulden.

Bliver han træt over Lænderne? Tænker han paa

en Iysøjet Kvinde, der bøjer sig over en lille Dreng i en Bugge? — imens han staar stille og ser frem for sig.

Han smiler, og Arbejdet stryger paa ny flinkt fra Hoanden, Grøsten bliver længere og længere: flere og flere Dre kommer rullende i hans Tanker.

Den Gaardmand, han arbejdede for, var under Opsejling. Som et svært ladet Fartøj, der glider i stille Vind med slappe Sejl, saadan kom han langsomt drivende og ankrede op ved Jens Brun.

"Puh! det er Fanneme strængt at trave i saadan en Hebe!" — Med disse Ord lod han sig dumpe ned paa en blød Tue. "Puh! — I saadan en Varme! Hva? . . . Bat! bat! bat!"

"Fær naar man har saa meget at bære paa!" tilføjede Jens Brun smilende.

"Hja," svarede Søren Pedersen veltilfreds ved Tanken om, at han havde Raad til at holde sig saa godt et Hul; saa trøste han Sveden af sin Pande med Trøjearmet.

"Du skulde bare more Dig lidt med Spaden en Maanedstid, saa skulde Du undre Dig over, hvor Dit Sul vilde blive a', Søren."

"Ja, se, Ja'rlil," sagde Søren lidt stødt — "Du staar og tjener Dig en god Dagløn, bitte Ja'r! Bat! bat! . . . Men det kan da ikke række saa vidt!" tilføjede han og spyttede.

"Det gjør det saamænd heller ikke . . ."
"Du forstaar nu alting paa Din Maade — hva? Bat!"

"Jeg har ellers tænkt, vi kunde saa en bedre Skydebane her paa Din Ejendom ud mod Fjorden. Det har Du vel ikke noget imod, Søren?"

"Jeg er jo endelig ikke mest for det; der vades jo altid noget Græs ned og — æ — den Tummel; . . . men

det forstaa sig, jeg vil da ikke forbyde det. — Tror Du nu ogsaa, det Skyderi kan føre til noget?"

"Jo, ser Du Søren Pedersen, et Folk i Vaaben, der er paa sin Post, det kan man ikke byde alting. Og der kunde jo komme en Lejlighed, det kunde der jo, man ved aldrig, hvad der kan ske, det ved man ikke, og derfor er det godt at være forberedt. Det kan Du jo nok forstaa?"

"Jo, det byder sig selv; men alligevel, at tænke sig, det saadan gaar løs for ramme Alvor, det — æ . . ."

"Vi maa da en Gang vaagne her i Landet til Syn og Sans for andet, end hvad vi æder i Dag, og hvad vi skal æde i Morgen!"

"Ja, ja, Skydebanen kan I tage, naar I har Byst, og kommer I til at reise en Titroneseddel, skal I heller ikke gaa fejl efter den. Jeg siger, vi maa Fanneme vaagne, det maa vi — hva? Bat! bat! bat!"

Dermed rokked Søren Pedersen op ad Byen til.

Skyggerne blev længere og længere. Paa den anden Side af Fjorden stod Kridtstrænerne klart i Eftermiddagsskylset, og over en mørk, bølgende Overfladelinje ragede to Kirker og tre Møller frem. Fjorden var som et vældigt Spejl under Gaffel og Raa. En Fisterbaad blev roet fra Land. Narebladene søndrede Spejlets Glas, og Tag for Tag skød den sig med let Kraad om Boven ud over den sølige, blanke Flade. To Hyrdebrenge vadede med opsmøgede Benklæder ved Stranden og fangede Krabber. Bølgerne nynnede dæmpet ind mod den lave Brink.

Jens Bruun havde tilhøylet sin Spade med Græstørv, og hans grønmalede Madkasse, der var sammenbunden med en Oflasse, var lastet over Axlerne. Han stod og saa sig om efter den bedste Skydebane. Og han holdt ogsaa af at se ud over Fjorden, det havde han gjort fra sin Barndom af. Her var saa smukt, tyktes han.

Her i Græsset havde han lagt og spøgt som Barn, nu skulde han lede Ungdommens Øvelser paa den samme Plet. Her kunde opsøres et Stur, det kunde staa der; og paa den flade Grønning kunde godt holdes Gymnastik, udmærket. Det kunde blive prægtigt.

Og han skulde synge for dem; de skulde lære her lige Sange, smukke, livsglade Sange, som han havde sunget paa Højskolen; ind mellem Øvelserne, ja, og under Marschen kunde de synge dem, . . . ja kunde han bare gjøre dem indlysende, at Verden dog gif længere end til Taastrup Høje og Ravnfig Bakker!

Han var paa Vejen hjemmester. Let sprang han over Grøfterne, tværs over det dugvaade Græs skyndte han sig forbi Tuer og blundende Blomster. Hjem, hjem til Marie og den lille Tyksak!

En Toft stød sig frem mod Bydammen, der stod i Forbindelse med Lergravene. Paa denne Toft laa et lille, hyggeligt Hus. Kridhvide Murselter i sorte Bindingsværks-Rammer og smaa Ruder i blaamaalet Indsatning tittede frem bag et Slør af Buske og Træer.

Han havde syntes fra Barn af, at der maatte kunne leves saa lykkelig i dette yndige Hus, og nu var det hans, om han ogsaa skulde noget paa det.

Hans Kone sad der inde ved Binduet og kiggede efter ham. Paa en slank Krop sad et kjælt Hoved med fine Træk, et lyst Blis og blondt Haar. Drengen laa i sin Vugge med nydeligt Tæppe over og sov. Her var saa rent og saa stille.

Den unge Mand traadte rask ind med en ram Duft af Muldjord og Sved om sig, frisk og glad.

„Oys, Du! Han sover,“ hvistede Marie og løstede smilende Begefingeren.

„Sover han, den Knægt?“ — Han hen til Vuggen. — „Svad, sover han den Knægt! — ditte, ditte, ditte!“

„Du maa virkelig ikke vække ham, Jens!“ Hun ogsaa hen til Buggen.

Saa ruslede de begge med ham og lo, og den lille Fyr slog sine sorte Øjne op imod dem. Saa lo og legede de alle tre en Stund.

„Var der ingen Breve i Dag? — Ikke? — Jeg ventede endda et fra Enevoldsen. Vi skal jo have en Taler til Skyttesten.“

„Du skulde bare læse et Stykke i „Folkebladet“, Jens; hvor det er grinagtigt Du,“ sagde hun og lo. „Aviserne ligger der.“

„Ja, men jeg skal først have vasket mig! saa kommer jeg ind til Dig, og vi skal have Lyset tændt.“

Jens Brun havde tjent udenbys og var der kommen ind i en Strømning af Folkelighed og Politik, der havde ført ham paa Højstolen, hvor hans Tankeliv var blevet vakt, og hans livlige Aand havde faaet højere Interesser.

Som en varm Apostel for sine Ideer var han kommen til sin Fødeby, og hans første troende blev Marie, hun som blev hans Kone.

Han var bleven en Prædikant for Bevægelse, Liv og Fremstridt. Næsten hver af hans Samtaler hang sammen dermed; de kunde begynde med Kæer, Tørvejord, eller hvad det skulde være, de endte, uden at han vidste det, i et eller andet brændende Spørgsmaal.

Talen fik ved hans Ungdomsvarme den Personlighedens Glød, som alene giver Ordet den rette Myndighed.

Saaledes havde Marie mødt ham. Med en troen-

des ubetingede Hengivelse havde hun sænket Hovedet mod hans Bryst. Som en Flod af fyrig Elskov og svulmende Livsmød var han kommen og havde løftet hende i vuggende Øhke mod ukjendte Strande, hvorhen? . . . hun vidste det ikke, brød sig heller ikke om at vide det, kun kjende Verusfjens Sødme.

Det var lykkelige Dage, der kom. — — —

Og de havde fæstet Bo i det lille Hus paa Tøsten ved Bydammen. Inde mellem Træerne havde han dannet Bord og Hænbænk, hvor de sad Søndag Estermiddag og milde Sommeraftener, naar han kom fra Arbejde. — Fjorden kunde blinke gennem Løvet's Natværk ind til dem, Storken ovre paa Peder Madsens Lade stod paa et Ben og knæbrede, og Bladene hvistede i den stille Vind i stigende og synkende Tonesald underlige, dæmpende Melodier.

Og saa sad de saa lykkelige, og sandt hinandens Hænder under deres egne Træer og drømte om den Fremtid, der bredte sig ud for dem som en herlig Sommer med grødefuldt Liv under Sol og Sang.

De kunde saa rejse sig og gaa ud i Tøsten, og han kunde fortælle længe om, hvorledes han, naar han fik Tid, vilde have det hele kulegravet, læplantet o. s. v. til Frøavl . . . „Om det kan betale sig? Ja, ja da.“ Og han fortalte ivrig videre. „Se det er Forretning du! Hva'?"

Ja, det kunde hun da ikke nægte.

„Og jeg kan da blive hjemme hos Dig og er fri for at lægge min Arbejdskraft paa fremmed Mark; og det er et Arbejde, som Du kan hjælpe mig ved.“

„Hvor det skal blive stjønt! Saa gaar vi hjemme ved hinanden og passer vor egen Jord ligesom Gaardfolkene. — At der dog kan komme saa meget ud af saadan en lille Plet!“

„Ja, er det ikke storartet! Og'vi forsender Frø i

Bæredøpser fra „Jens Bruns Frøhandel i Taastrup“, hva' !

Hun havde smilet.

Saa kunde der komme et Par unge. En Del af Byens Ungdom traf tit sammen her. Der blev holdt Legemsøvelser, talt og sunget..

Det var en stor Glæde for ham, naar han hørte de smukke Sange som „Høje Nord,“ „Jeg vil værge mit Land,“ „Paa det jævne,“ hørte disse Sange tone ud over Mark og Ager. Og det var ikke saa sjældent nu, thi de begyndte at fortrænge de tvivlsomme Markedspoesier, som var forfattede af den blinde Kristen Povelsen fra Bendisyssel.

Taastrup laa lunt mellem Bakkerne og soledede sig i en Art gammeldags Velstand. Den blundede i Sommerheden, selv Gaardhundene gad knap gaa, men lustedes dovne om med deres lastede Sider. Den ene Gaard lignede den anden, det samme Røddingsted og de samme gamle Halmstakke bag Vadeløngen, ligedanne Stuehuse med lige mange Bærelser og Kamre. De samme Billeder af Luther og Melancthon i Olietryk paa Væggene, og de i Glas og Ramme ophængte Ligvejs var næsten alle rimede af den samme Degn og trykte i det samme Trykkeri.

Her var en Kolos af Enshed i Skik og Sædvaner saavel som selfabelige Bedtægter og Meninger, en Kolos, der var vanskelig at røkke. Men den politiske Stemning havde dog fremkaldt smaa Svingninger. Og Jens Brun tilede sig ind saa hist, saa her, hvor der bare var en Næbning, hans Mening kunde faa Næbet i.

En gunstig Lejlighed havde skabt ham et vist Ry. Proprietær von Franken, en hoven Herre, som hverken Højre eller Venstre holdt af, tænkte paa at stille sig som Folketingskandidat og holdt nogle Møder i Omlandet. Ved et af disse mødede Jens Brun at rette nogle Spørgs-

maal til Proprietæren, men denne blev vred og bed ham temmelig ublidt af. Han vilde lade Jens Brun vide, at han var ingen Katekismusdreng, der lod sig afhøre Side op og Side ned, han havde siddet i Sogneraadet saa og saa mange Aar og i Amtsraadet saa mange, og for Næsten gik han til Højre, men det gjorde han med Sorg.

Jens Brun fik Ordet. Hr. Proprietæren kunde vist ingen Skade have af at læse lidt mere over paa sin politiske Katekismus (Munterhed); her blev han i hvert Fald næppe taget god. — Og hvad det vedrørte, at Kandidaten vilde gaa med Sorg til Højre, saa vilde han synes, at han hellere maatte gaa med Glæde til Venstre. (Ny Munterhed).

Saaledes blev Jens Brun ved. Og Bønderne skubbede hinanden med Albuerne og lo. Søren Pedersen fløede sig med Bibespidsen bag Øret og lo, saa det klukkede i hans tykke Mave.

Taastrupboerne var stolte af Jens.

Proprietæren blev vred og spurgte, om Jens Brun maatte troede, at han var født i Gaar. Hvertil Jens Brun svarede: „Nej; jeg tror tvært imod, at Proprietæren snarere er født for et hundrede Aar siden.“

Ikke længe efter mente Jens Brun at spore et for den „simple Mand“ ugunstigt Røre i Kreditforeningen, og med den Kraft, hans spændige Aand raadede over, havde han jaget Egnes Folk op af deres sorgløse Søvn paa dette Punkt. Hans Alarmsraab førte til forholdsvis livlig Deltagelse i en Række Kreditforeningsjager, ja endog til et Repræsentantskabsstifte.

Paa denne Maade vandt han Indflydelse. En Læseforening blev stiftet, og ved hans Hjælp fandt byggede og tidssvarende Blade og Tidsskrifter Vej gennem den kieseftede Mur, der før kun havde ladet den gamle Stiftsavis komme frem.

Ringen var brudt.

Det var gaaet for fulde Sejl nogle saa Aar, men saa blev Marie svagelig.

Hun laa en Vinteraften paa Sengen, hun havde ikke været rask, siden den sidste lille blev født. Hun kunde jo ikke saa Tid til at ligge hele Dagen — der var saa meget at sy for fremmede; men nu havde hun givet sig over, forfærdelig udaset som hun var. Syg maatte hun være, for Kræfterne svandt, men hvad var der i Vejen, det var jo ikke saa godt at sige, og Lagerne var saa dyre.

Hun laa med et lidende Udtryk i sit blege Ansigt, der var sugtigt af Matheds Eved. Hun havde ikke klædt sig af, da hun snart skulde op igjen for at tage fat paa Syningen; men det var saa dejligt at dase lidt.

Sengen var i Uorden, og hendes firtrede Haar strittede ustyrlig frem under Tørklædet. En Stenoljelampe stod paa Bordet og sendte sit sparsomme Lys rundt i Stuen; den var struet ned for at spare paa Olien. Det mindste Barn laa ved hendes Bryst, et ældre snortede med sit Hoved paa Buggens snavsede Pude og det ene Ben oven over Dynen; den ældste — en fireaars Puk — sad paa Bordet med nogle Pinde, som foregjillede Skibe, der sejlede frem og tilbage paa Gladen.

„Maa jeg saa en Mellemmad, Mor?“ spurgte han.

„Nej, vi kan ikke saadan spise Mellemmad, naar vi har Lyst, lille Kristen. Nu kan Du vente, til Fa'r kommer hjem.“

Han var til et Møde.

Hendes magre Haand med de tydelige blaa Aarer under den blege Hud gled blødt ned over Haaret paa den lille, der laa ved Bystet, hvorefter hun saa ud for sig og saldt i Tanker.

Hun tænkte paa sin Mand. Nu staar han i Mødet og taler varmt for det, han tror; hans Øje lyser. Hun kunde tydelig se ham, det Træk ved Øjnene og det Kæft med Haanden er der ingen andre end ham, der har . . . der var ingen, der havde saadan en Mand som hun. De andre Mænd i Byen var nok rige, mange af dem, og han var — — han var vel fattig. Mon de ikke var det nu? Det var et tungt Ord, og de var saa unge, Jens og hun. De stræbte endda, det bedste de kunde; og hun spiste ikke mere, end hun lige kunde holde Livet med; for Jens, der skulde arbejde saa strængt, maatte da have nogenledes Kost. Og saa skyldte de endda Høkeren, skyldte ham stadig væk. Hvor man dog skulde slæbe for at saa Føden! — Hun havde dog ikke tænkt sig det saaledes. Nu var hun jo ogsaa bleven svækket. Det hele saa saa underlig trist ud.

En Ting gjorde hende saa ondt. Hun vidste at Jens satte stor Pris paa at have alt net og propert, hun kunde se Glæden skinne i hans Ansigt, naar Huset var rent og pynteligt. I Førstningen gik det godt an, men nu! Hun kunde ikke, naar hun skulde tjene noget til Hjælp med sin Naal. Men det gjorde hende saa ondt, at det ikke var blevet, som de havde tænkt sig det begge to; hun var saa bedrøvet, men hun kunde virkelig ikke overkomme det . . .

Taarerne trillede ned ad hendes tynde Kinder.

Og mens den unge Kone græd, tænkte hun paa Fattigdommen. Hun kjendte den vel ikke rigtig endnu, men hun frygtede den som et Uhyre, der vilde suges Blodet af hendes Børns Kinder og Marven af hendes Mandes Lemmer, stjæle Livslysten og Livsmødet og kaste Graven til over hendes og hans Ungdomsdrømme; som saadan et Uhyre og saadan en sort Graverkarl frygtede hun Fattigdommen. — Og var det ikke stræffeligt! Hun allerede

han sad paa Dørrinet, syntes, han listede sig om i Halvmørkets Kroge.

Drengen var travlet ned paa Gulvet, havde faaet sin Faders gamle sedtede Hue og en af hans Veste paa, og nu gik han med en Stof i Haanden op og ned ad Gulvet i stor Alvor.

Da Moderen kom til at se ham, kunde hun ikke lade være at smile, og jo mere hun saa paa ham, des længere gik Smilet ind; til sidst blev det en hjærtelig, stille latter.

Da Drengen blev opmærksom paa, at hans Moder var fornøjet, kom han hen til Sengestoffen og vilde op til Moer, op til Moer! Og inden hun ret vidste det, laa hun og spogte og var saa glad og godt til Mode.

Jens Brun traadte rast ind i Stuen, og idet han satte „Højskolebladet“ ind i Boghylden, begyndte han at fortælle om, hvad der gik for sig ved Møderne. Marie lyttede glad til. Hun satte Brødet frem. Han havde kastet Frakken og sad og lo af en morsom Historie. Kristin kom hen til hans Knæ. Han tog ham i Armen, gnyge ham og spurgte: „Hvad er det jaa, Du er?“

„Stamherre!“

„Og hvad siger Du?“

„Danmark! trænger Du til min Arm?“ sagde den lille Fyr med straalende Øjne og holdt den lille knyttede Haand i Vejret.

Faderen lo.

„Hvordan har Du ellers haft det, min Pige?“

„Aa! det kunde jo have været værre.“

„Ja, det gaar vel nok over . . . Ah, Du lille Tytjak!“ sagde han og ruslede med Knægten, Saa satte han ham paa sit Knæ: „Ride, ride Rante!“

Jens Brun var bleven opmærksom paa, at Marie led. Det smærte ham at se Svækkelsens Driit gnave det Legeme, han elskede. Og derfor, trods hendes Modstand, blev der ikke Ro i Huset, før de blev enige om at tage til Lægen.

En Foraarsdag laante de saa Søren Pedersens Enspænder og jollede af Sted op ad Landevejen mod Vest gennem Hedepantningens unge Græs og Fyr. Vejret var smukt. Foraaret bruggede i Bors og Bøngens Grene; i hvert Straa, i alle Spirer sydede det, og i Blomsternes Bøgere stod Vaarens unge Vin og gjærede.

Ungt, som deres Sind var, grebes det af Vaarlivets Poesi og overstyldedes af dets forfriskende Vølgeslag.

Jens Brun fortalte muntre Historier om Skovrideren, som han kaldte et sølle, fjollet Menneſte, der ved gode Forbindelser var bleven læmpet ind i Embedet, som kunde føde ham. Bønderne havde ham til bedste, og der var mange morsomme Smaatræk at fortælle om ham.

Marie lo, ikke maaske saa meget af Skovrideren, som fordi hun følte en glad og stolt Kjærlighed til den Mand, der sad ved hendes Side, og som spogte og hyppede og fløjtede og nynnede og var i saa godt Lune, som han mindst ejede et Kyrstendomme.

Hun trykkede hans Haand.

Men da han saa hendes blege Kind og trætte Øjne, slog han sine Arme om hende midt paa Landevejen og sagde: "Marie, min egen Pige! Du skal blive rask og stærk og sund og rød og fed, — det skal Du!"

Lægen var betænkelig. Han tilraabede fuldstændig Hvile og Ro, Mælk, Kjød, Æg, Transtbrød . . .

Hun smilede tungt; hun vidste, det var umuligt at kaffe alle disse gode Ting. Han blev alvorlig, thi det

var hans Beslutning, at Forstriften skulde følges, hvad han saa skulde døje.

De talte ikke meget paa Hjemvejen.

Mange Tanker og Planer for gjennem hans Hjerne. Han forstod, at hun var overanstrengt og manglede Næring. Og han saa med et, hvorledes hun, saa svag, som hun var, havde maaset med overanstrengende Syning og Vask for fremmede. Og hun havde gaaet saa stille. Statfæls fjære Marie!

Han maatte gjøre noget extra; men hvorledes vidste han ikke. Han havde tjent saa meget, som han kunde; det kunde ikke blive til mere, syntes han, paa den Maade da. Han vidste min Sandten ikke . . . Naal! St! St! St! . . . Hup! Men der var jo ogsaa en anden Maade. Mon han aldrig skulde saa det i Gang med at avle Frø og Havesager . . . Lodden egnede sig fortrinlig til det. Han kunde selv kulegrave o. s. v., men hvad skulde de saa leve af imens? Det var der, det holdt. — Han havde troet, han skulde komme saa meget forud, at . . . naturligvis, der gik jo en Del Tid og Penge til Møderne, til Bladene og Bøgerne, der kunde spares, det kunde der strengt taget, men . . . I et Nu saa han en Fremtid uden Læsning, uden Tanker, uden Lys og gyfte, en Fremtid, som hundrede andres, men ikke som han havde tænkt sig den, en Trællen for Brød, Brød, Brød . . .

Han syntes, som en mørk Vælte steg i Vejret over hans Fodder og højere til hans Mund, som vilde det kvæle ham, saa han aldrig skulde sige et levende Ord mere.

Da blev han forknøt

Fattigdom! . . . Fattigdom! det var Mørket. — Og han kunde slide sig halvt ihjæl og lære sine Børn det samme Slæb; mens deres Mo'er døde af Sult, og han endte paa Fattiggaarden. Det var et herligt Liv, det . . . „Naal Din Kriste . . . æh!“ . . . Soup!

Marie hoftebe.

"Gjør det ondt, min Pige?" spurgte han med en inderlig Stemmeflang, som gjorde hende glad.

Hun smilede lykkelig til ham og sagde, at det gjorde slet ikke ondt.

At hun skulde savne! Nej før skulde han stjæle, røve, snyde . . . "Naa, saa galt var det vel ikke. Men var det ikke lumpent, at han skulde mangle de Stillinger til at sætte sin Plan i Værk med! Han stod paa Bippebrædtet, bare et lille Skub, saa var han paa den lykkelige Side; men ellers fik han blive paa denne her.

Han fik saamænd aldrig Penge. Laane? — Hja! — Hvem vilde laane ham? — Nej. Og slaa ind paa nogen Slags Handel? Handel uden Penge, det blev nok en herlig Forretning.

"Jens! Jens! det er en forkert Vej! Hvor i al Verden . . . hvad tænker Du paa?"

"A! jeg tænkte bare paa . . . hvorledes jeg skulde blive Rejser i Kina eller saa en lignende Bestilling blot en Dags Tid eller to, saa kunde jeg . . . saa vilde jeg . . ."

"Hvor Du kan sludre! Hvad vilde Du saa?"

"Saa vilde . . . jeg kjøbe en Ko . . ."

"Ha! Ha! Ha! Se nu, Du passer Vejen, at vi kan komme hjem; lille Maren læges vist efter mig."

Saa rullede de videre.

En Ko! tænkte hun. Ja, det var vist ikke saa ilde. Man kan jo ikke en Gang saa Mælk, uden at tigge; Grisene skal jo have den.

"Hallsøj! Jens Brun! Kan Du ikke bie og snakke med fjendt Folk?" raabte en Vandringsmand.

"God Dag, Mand Brand! — Du her?"

"Ja, ser Du, fort at fortælle: Jeg var jo ved Døren, men Du var ikke hjemme, hvad jeg jo ikke behøver at sige Dig. — Har Du været langt henne i Dag? . . .

Naa ikke . . . Har Du været i Brostrup maaske? . . .
Ja, jeg kunde vel tænke det. — Saa har Du været ovre
og se til Per Lassen? Sikken Rolling, bitte Børn! Og
Brugsforening i den ene Ende! . . . Har Du travlt, siger
Du! Ja, ja Farlille, der skal Tid til alt. Men hvem
er det, der kommer kjørende? Det er min søl Ole Kræm-
mer! Saa kan jeg saa Aagen. Ser Du, han er her jo
lige paa Stedet, for han kører jo som Lyn og Torden.
Hvor blev 'et nu a'? . . . Holdt, holdt her er det. Værsgod!
Det er et Brev fra Skolemesteren i Hvam. Far-
vel! Farvel!"

Han læste Brevet; det handlede om Ordningen af
et større politisk Møde der paa Egnen.

Solen gik ned i Banterne mod Vest. Taastrup
By og Fjorden laa for dem i Aften solens Stjær. Deres
eget lille Hus kunde de skimte bag Træerne. Hesten pru-
stede. En Dreng koblede under højroftet Gnetale en
Række Røer til højre for Bejen. Til venstre stod to Par
gumlende Faar og gloede paa dem, medens deres smaa
Lam hoppede glade om. — Taastrup laa trygt mellem
lune Banter midt i Kløver og Korn, trygt som en af
dens Gaardmænd midt i sin Velstand.

I den tidlige Morgenstund, Da Duggens Berler
hang i Græsjet, og Dagen ikke ret var vaagnet, kom der
ud næsten af hver Gaard i Byen en Langvogn med Mænd
og Kvinder, der skulde i Tørvekjæret. Ogene slæbte dovne
af Sted med deres fede Sider, nogle af de agende gæbede,
en enkelt tog sig en Skraa.

Før alle andre var dog Jens Bruun af Sted med
sin Madkasse og sine Arbejdsredskaber paa Rassen. Han
havde godt Affordarbejde i Tørvetiden, men det var strængt.
Et slidstomt Liv i Sved fra Morgen til Aften var det,
og kun lidt Hvile undte han sig i Middagsstunden.
Imens andre laa i Vognens Skygge med en Trøje over
Ansigtet og døsede, og Hestene kastede uroligt med Hove-

derne eller hænger med Drerne og vifte sig med Halerne, imens skar hans slinke Spade som en Smørstikke i den fede, fugtige Tørvejord — den ene Snes Tørv efter den anden.

Han tog gjerne hjem for at kulegrave lidt i Tøften. Han var om over sine Redskaber og holdt af dem som en Kriger af sine Vaaben. Naar han om Aftenen hoæssede dem paa Stenen, drejede Marie for ham, mens Børnene laa og trillede i Græsset.

Han havde kjøbt et Par Hæster om Frøavl, som han læste i ved Skindet af en Stenofjelampe, naar han var kjed af at kulegrave.

Paa Grund af den ringe Søvn soved Njenvandene; Møstjerne sømmede sig under det evindelige Slid, og han blev mere mager. Han sagde spøgende til sin Kone, der klagede derover, at naar han tørrede ind, saa blev han bare saa meget lettere og nemmere at tamlø.

Han sølte sig ikke oplagt til at arbejde i Stykker foreningen om Søndagen, saaledes som han plejede. Ingen havde heller talt om at fortsætte, Træbesten stod og raudnede i Peder Madsens Vognport, og Øvelsesgeværerne rustede i Forsiuer og fugtige Karlekamre.

Derimod brugte han Søndagen til Sovn.

Marie vaagede omhyggeligt over, at intet forstyrrede hans Hvile. Og saa sad hun og bødede Skaderne paa paa hans Arbejdsdragt, mens Hylde sendte sin sødligge Duft ind ad det aabentstaaende Vindue, og Stærfamilien, der boede i Kassen udenfor, sang for hende.

Han laa paa Sengen med Svedperler over Næsehyg og Pande. Hun syntes, han var bleven saa skarp i Ansigtet paa det sidste . . . Han kunde heller umuligt udholde at arbejde saa overstregt, for saa maatte Værket gaa i Stykker — for tidligt. Og der vilde gaa mere i Stykker, hvis dette skulde blive ved. Hun kjendte hans Higen og forstod den, og skulde han trykkes til Jorden

under Brødkampen, saa han ikke kunde saa røre de Binger, han havde, da vilde han blive et ulykkeligt Menneſte . . . Han vilde komme til at gaa omkring med et Hul; et tomt Rum inden i ſig, ſom han idelig og idelig vilde ſtirre paa, ſtirre og ſtirre. Og hun, der ſaa gjerne vilde have fulgt ham gjennem det Liv, de havde drømt om, hun vilde blive dømt til at ſe ham i Trældom, bag Gitter, han ikke kunde bryde . . . ham, hun elſtede. — Hun ſit Taarer i Øjnene. Hun følte, de var fattige. — Og hun bad ſaa mindelig om, at Gud dog vilde række dem en hjælpende Haand.

Det var ſaa tungt, at han altid var borte paa Arbejde. De levede jo næſten ikke ſammen. Kunde han bare ſaa den Plan med Lødden i Værk. Hun ſkulde nok hjælpe ham, Børnene ogſaa, naar de vorte til. Maaſte kunde Børnene blive fri for at komme ud at tjene. Han vilde hjælpe hende at opdrage dem, det var han ſaa udmærket til. Men det var ſtadig diſſe Penge. — Og til Eſteraaret ſkulde der udbetales 100 Kr. paa Huſet; hun forſtod ikke, hvor de ſkulde komme fra.

Gode Penge havde han jo tjent i Sommer, men — de ſkulde jo leve. Og de levede bedre end de plejede, for han næſten tvang hende til at ſpiſe god Mad — ſaa Fiſk, ſaa Kjød, ſom han bragte hjem med. Og hun havde ogſaa haſt det bedre i den ſidſte Tid; han vilde jo, hun ſkulde blive ſund og ſtærk. Han var god, ſaa god. Na, derſom Kammerherren eller Kongen, hun havde nær ſagt, derſom Vorherre vidſte, hvor god og klog han var, ſaa vilde de hjælpe, det vilde de.

Hun gif hen og tørrede Sveden af hans Pande og vilde gjerne givet ham et Kyſ, men var ræd for at forſtyrre; dog før hun vidſte det, havde hun givet ham et alligevel. Han aabnede ſine Øjne til et Smil, og ſaa ſit han et til.

Idet han raſt kaſtede Benene over Sengenanten,

gav det et lille Knæk i Ryggen; det smærte, saa han blev bleg, men det gik dog snart over, og de nåde deres Søndagskaffe ude under den gamle Hylb.

En Julidag ikke længe efter slagede Jens Brun.

Op over det mørke Tag og det lyse Løv vistede Dannebrog paa en hvidmalet Granstang. Det var den første Flagstang i Taastrup; snart kom der flere, og ved alle festlige Lejligheder var Byen smykket med Dannebrogslag.

Han slagede; thi i Dag var der atter kommet et nyt Liv til Huse. Moderen laa mat her med et lykkeligt Smil, og han stod i Døren og nikkede fornøjet til alle Menneſter, der kom forbi, og spøgte med sine tre Smaasyre, der travlede om i Græsset udenfor.

I Søren Pedersens Dagligstue sad tre Gaardmænd og talte om Jens Brun.

Den ene stoppede sin Pibe, den anden var lige bleven færdig med sin. Over den modsatte Bordende var bredt et mørkebrunt Bordug, paa hvilken en Flok Fluer gjorde et mørkebrunt Bordug, paa hvilken en Flok Fluer gjorde et mørkebrunt Bordug med en Levning fra Middagsmaaltidet. Det var middagsstille, og det gamle Ur, med Tinstive, prydet med en snirklet Indskrift: „Just Heede, Vuust 1777“, mumlede søvnigt en ensformet Tit—Tat;

„Nej, dette her — bat! bat!“ sagde Søren Pedersen, — „det her med Froavl — ot, det er saamænd det rene Humbul!“

Hans: „Ja, det er ogsaa min Mening . . . At han skulde leve af den bitte Plet, det er min Sæl en urimelig Ting! End vi andre?“

Kristen: „En skulde nok tykkes det, men naar en hører hans Grunder, og hvordan han lægger det ud — —“

Søren Pedersen: „Du kender da Jens Brun, Ja’rlille, og ved, at han ikke er nem at begaa sig med

paa de Maader; han lærer jo baade om det ene og det andet og er jo svær til at klare for sig."

Kristen: "Jeg synes nu ligegodt, det er en Mand, vi burde støtte en Smule; han er skøn at have imellem os ved mange Lejligheder, og stræbsom er han pinnede ogsaa."

Hans: "Net nok med det, Kristen; men er han ikke ogsaa noget af en Spekulanter?"

"Jeg synes for Resten" — brod Søren Pedersen ind —, "at da han nu har snakket til os om Aaaret, at—æ—vi saa kunde være enige om at svare, at dette her Planteri vil vi ikke vide noget af, men Benge til en Ko, det kan han saa, hvad Dag han vil. Han kan jo arbejde dem af, ligesom vi har Brug for ham til. Græsning og Foder bliver der vel Raad til, og saa kan han saa Korn og lægge Kartofler i Tøsten."

Hans: "Det bliver vel det fløveste."

Kristen: "Skulde der mange Benge til det andet? For ellers . . ."

Søren Pedersen: "Nøj, Spirantvæsen! — lige saa sikkert som tolv og tolv er fire. Gaar vi en Kop Kaffe, Mor?" henvendte han sig til Konen, der kom gjennem Stuen.

Kristen: "Jeg synes ellers ikke, han plejer at løbe galt i By."

Søren Pedersen: "Galt i By? Men Du ved da, Kristen, at det gaar gjerne saadan med de Folk, der lærer og studerer saa meget, at De kan Fanneme ikke klare sig med os andre i det praktiske — bak! bak! bak! — Hva! Se nu til Justitsraaden! Vi behøver ikke at gaa længer . . . Men han er saamænd baade dygtig og klog, Jens Brun, det er ikke for det."

Hans: "Net nok, og dygtig selvkløgt."

"Kristen: "Der er alligevel mange Ting, der har faaet en anden Vending, siden han kom til By."

Hans: „Ja, de render og skaber dem med deres
 Flag og Bøjer og synger og sjoover.“

Kristen: „Det er nu min Mening, at der er mere
 i det, han kommer frem med, end mange tror og forstaar.
 Spørg de unge! Fattigeme, om ikke min Søn skal faa
 Lov at komme paa Højskolen!“

Hans: „Jeg tror, Folk bliver taavle nu om Stun-
 der. Koste alle de Benge, naar vi har Præst og Degn
 at betale til alligevel!“

Kristen: „Jeg vil kun sige Dig en Ting . . .“

Søren Pedersen: „Nu skal I drikke Kaffen, mens
 den er varm; I andre holder nok Varmen, he, he, he!
 — Vaf! vaf! — Hval! — Værsgod! tag Gløde og
 Sukker!“

Og saa gik Snakken videre.

En Aften kom Jens Bruun trækkende med en Ko,
 han havde kjøbt. Planen var altsaa gaaet i Spaanerne,
 men der var bleven en Ko ud af den. Og det var for
 den Sags Skyld rart nok at have god Mælk i Huset.
 Hvor det vilde blive en Fornøjelse for Marie at gaa og
 passe den, malke den, klappe og kjæle for den! Og dens
 gode Mælk skulde styrke hende endnu mere, saa hun kunde
 faa sin tidligere Kraft tilbage.

„Hva, lille Bøsseko!“ og han klappede den. „Kan
 Du give god Mælk til dem derhjemme?“

Den tilstalte, der var ude over de første Ungdoms-
 aar, bar paa tynde Ben en knoflet Krop i et groft, graa-
 broget Skind.

„Det er ligegodt rart nok at have saadan en Bøs-
 som er ens egen.“ Og saa klappede han den igjen.
 „Skal nok faa det godt, Bøs.“

Marie stod i Døren med en lille paa Armen og
 smilede, da hun saa sin Mand komme trækkende med
 deres egen Ko. Han kunde heller ikke lade være at smile,
 da han saa hende.

Den ældste Dreng sparkede af Sted hen imod Faderen, et Par mindre Børn vraltede utaalmelige bag efter Broderen, der ikke havde Tid at bide paa dem. Den ældste kom op at ride paa Koen, de to mindre fik Plads paa Faderens Arme, og saaledes holdt de deres Indtog.

Marie fløede Koen under Hagen, saa paa Overet og var glad ved at saa sin egen Ko at malke.

"Nu skal vi rigtig være glade for Bøssekoen, Jens! Jeg skal have den malket med det samme, og saa kan den græsse paa Diget."

Børnene gik rundt om Koen, sagde "Bu, bu!" og rørte varsomt ved den, lo og var henrykte.

Saaledes blev Koen optaget i Husmandsfamiljen.

Efteraarsterminens truende Skyer formørkede Jens Bruns Sind.

Marie havde sagt ham, at Kjøbmanden havde ytret sig om, at Regningen blev for stor. Hun havde sagt ham det paa den læmpeligste Maade, da hun vidste, det vilde volde ham Bryderi, men det skulde jo siges. Hun havde talt med, hvor ofte hun havde krympet sig under Kjøbmandens tvære Maade at expedere hende paa, saa hun ikke vidste om, hun kunde saa Barerne eller ikke. Hver Gang, hun gik derhen, var det med Vagtsøjse. Hun stod og krøb sammen ved Disken for ikke at tage Pladsen op for Gaardmandskonerne, der havde Raad til at prutte, kritisere og spørge. Og saa var hun endda glad, naar han ikke vilde se altfor surt eller fuldstændig nægte hende

Kredit. Naar hun hørte Dørkloffen ringe bag sig, saa var det da ovre for den Gang.

Det havde hun som sagt tiet med.

Det var Søndag. Jens Brun gif urolig frem og tilbage i Stuen. Han havde sin Hue paa, for ligesom han var inde, saa var han ude, og Huen fik det ene Stub efter det andet, saa frem, saa tilbage. Han kunde ikke hitte ud af det; der var ingen Vej at se. Han havde nok henved et hundrede Kr. nu, men hvad . . . 100 Kr. skulde udbetales paa Huset, Kjøbmanden skulde have Penge, og Koen . . . De plejede da ogsaa at saa lidt i Salifarret; og hundrede Kroner til det hele!

Han havde arbejdet lidt mere i Sommer, end han egentlig kunde bøje; men hvad havde det hjulpet! Det groede til om ham paa alle Kanter, det var, som om han stod paa en Grund, der var gjennembævet med tykke, seje Rødder og fyldt med Kampesten, saa ingen Spade kunde gaa igjennem — saadan var det — ikke det stærkeste Jærn kunde gaa igjennem. Og saa kunde man staa der og ase og bakse med det til — ja, hvad vilde det føre til? Potter og Fanden skulde have med det at gjøre! Man kunde lige saa godt lade Spaden staa — lade den staa ganske stille og ruste og saa lade det hele rejse ad . . .

„Gaa væk, Dreng!“

Den lille sad og legebe paa Dørtrinet, hvor Jens vilde over, han rejste sig hurtig og stirrede forbauset paa Faderen.

De stræmte Barneøjne gjorde Indtryk paa ham.

„Sølle Dreng! han blev virkelig ræd for mig. Hm! Hvorledes mon han skal saa det i Fremtiden . . . og de andre og Marie!“

Jeg er den, som skal forsørge og stasse til Huse. Hvor var det ikke herligt at kunne komme hjem og forsyne dem allesammen, saa aldrig en Tanke om Savn eller Rød skulde vaagne hos dem!

Han satte sig under Hylben og grublede; men Tanterne kunde bare løbe rundt ligesom en Cirkushest uden at komme nogen Vej.

Lille Kristen kom hen til hans Knæ og vilde op, men han skubbede ham væk, han vilde være ene. Lidt efter kom Drengen igjen og stod og pillede ved Faderens Arm. Ligesom han vilde have jaget ham bort igjen, kom han til at se ind i hans gode Barnesøjne. „Kom da!“ sagde han.

Ingen af dem sagde noget i nogen Tid. Vinden rustede i Løvet, mørke Skyer drev rask imod Øst, og ude paa Fiorden duvede en krydsende Jagt.

Saa fik Drengen Lov at se paa Uret og lægge det til Øret, og saa skulde Faderen ogsaa lytte, for det var saa morsomt med dette „Dit dit dit dit!“

„Hør!“ udbrød Drengen paa en Gang.

„Hvad er der?“

„Englen oppe paa Grenen! Fut, der fløj den!“

De kom i lang Snak, Drengen blev ellevisd af Glæde og tumlede med Faderen. Da Marie noget efter kom ud, saa de begge paa Jorden, og Faderen var helt rød af Anstrængelse og Fornøjelse.

„Det er den tøsse Knægt!“ sagde Jens, ligesom undskyldende sig Marie smilede. Saa fulgtes de alle tre hen at flytte Bøssekoen.

Tunge Skyer ilede hen over Himlen, rødgraa og sorte mellem hinanden væltede de sig frem som før Regn.

Mænd i Esteraarsklæder samledes ved Stolen til Sogneraadvalg. Uagtet det var over den fastsatte Tid og kolddt, nærmede man sig dog med en Sindighed, som der var udtroget en Guldmedalje til den, der kom sidst.

Formanden udtalte, at det jo var de mindst be-

flattede, der skulde vælge denne Gang — men der var nogen, der havde Forslag at gjøre. Et lille Ophold. Da var der endelig en, der foreslog Jens Brun. Ja, ham havde en anden da ogsaa tænkt paa — og en tredie og en sjerde. Det lod til, at der var snakket om den Ting før.

En Mand rejste sig henne i Hjørnet. Han mente, at det næppe var rigtig at vælge en Smaaamand, der ikke godt kunde afse nogen Tid fra sit daglige Arbejde; det var for stor en Byrde at lægge paa saadan en Mand. Det var bare det, han vilde gjøre opmærksom paa.

Ja — tog hans Sidemand fat — han vilde endog henstille, om det overhovedet var rigtig at vælge Folk, som sad i smaa Omstændigheder og havde de værste Udsigter. Her kunde jo nok være noget at overveje ved dette. Naar ja, det var bare det, han vilde sige.

Der blev ganske stille.

Mange skottede til Jens Brun. Men han, der ellers ved enhver Lejlighed havde et Ord til Rebe, sad tavs med Albuerne paa Knæene og lod Blikket hvile paa Gulvet; han var lumrende rød. Det var, som han blev afklædt midt mellem disse mange Mænd, som om han havde Stivkrampe eller var hypnotiseret, mens de blottede ham Stykke for Stykke, uden at han kunde røre et eneste Lem, men dog med den klareste, mest skærende Bevidsthed om sin Stilling — saadan følte han det.

Forhandlingen gik videre, men der var saa, der stemte paa ham. Da han mente sig ubemærket, listede han sig ud af Døren.

Hvad var der sket? Han var bleven sat uden for det pæne Selskab, fordi — han var fattig. Ikke skulde han have Ret lige med andre. Nu sad de derinde og forhandlede om Sognets Sager, han var udelukket, udelukket — han kunde gjøre, hvad han vilde, gaa, hvorthen han vilde, ingen brød sig om det; han

kunde for den Sags Skyld gjerne lade sig glide ned i Mergelgraven, om han havde Lykt, man vilde maaske knap fiste ham op.

Det var bleven Aften og tykt Mørke, Blæsten jufede gennem de gamle Træer, og Røstregnen drev som tæt Støv ned over hans Ansigt. Han mærkede det ikke, han gik frem og tilbage og rundt uden at vide hvorhen, frem og tilbage og rundt. Han saa ind over sin Fremtid. Han syntes han skimtede Fatiggaarden. Det klogeste, han kunde gjøre, var som saa mange andre at glemme sin Trang til at være med i Løget, drukne den i Sløvhed, som umenneskeligt Slid og Slæb, Tilfidsjættelse og Fattigdom fremkalder. I dette Mørke kunde han bare lempelig lade sig glide ned. At det var som et Selvmord! pyh! — det var dog det klogeste. Slet ikke Selvmord, tværtimod; det var en Magt udefra, der vilde gjøre det af med ham. Han følte sig som kneblet og båret af en raa Kraft, som han ikke kunde staa sig imod, men det skreg inden i ham mod denne Vold; og saa var det dog, som ogsaa dette Skrig blev kvælt af en overlegen Magt, der grinede under sin Vøddelgjærning. Men han vilde ikke tvæles, han vilde den Onde . . . ja Gud eller den Onde eller, hvem der var stærkest, dersom en af dem kunde hjælpe ham, saa tilhørte han ham, han maatte saa hans Sjæl, bare han kunde tage den forbandede Haand væk, der greb saa forfærdelig om hans Estrube; for han vilde løs.

Han var netop naaet op til sit Hus. Der laa hun inde, den elsteligste af alle Kvinder og den bedste. Dersom hun vidste, at hendes Mand var stemplet med et Mærke, der satte ham uden for de agtede Mænds Kredse, hvad vilde hun saa sige? Og Børnene! Som han skred længere ned ad Straaplanen, voxte de til, og de vilde snart forstaa Stillingen; det vilde blive dem en Skygge i Hælene.

Hvad havde hun dog gjort! — Hvorfor skulde han lide dette! Men han vilde ikke lade sig knække!

Han knyttede Hænderne, rystede dem i Luften. Vare han kunde komme til at gjøre noget ondt, slaa noget i Stykker, sparke til en Hund. Han syntes, han kunde saa Lust, naar han raatte pine, trodse, hade . . .

Han stod længe uden for Huset og døsede. Han sølte tilsidst en Trang til at lægge sig og lade sig fryse langsomt ihjæl.

Endelig drev han ind. Det var sent, Marie var gaaet i Seng. Han tændte Lys. Her saa ikke meget ordentlig ud: paa den ene Ende af Bordet stod en Symaskine, og en hel Del Sytøj; saa derved; hun havde lige sluppet det, som det stod, og var gaaet i Seng. Saa snart hun vaagnede om Morgen, skulde hun jo til det igjen. Gammelt, slidt Tøj af Børnenes og hendes saa paa Stole og Bænke.

"Hvordan er det dog, Du ser ud, Jens?"

"Hvordan jeg ser ud?"

"Ja, Du er jo saa hvid som . . . hvad er der dog hændet?"

"Na, det er ikke noget!" sagde han og smilede uhyggeligt.

Hun sad op i Sengen med den magre Haand om Sengenbaandet og klemte, saa Knøerne hvidnede.

Sveden perlede paa hans blege Pande, og hans skarpe, gustne Ansigt saa i Halvmørket ud som et Lys. Det var skrækkeligt for hende at se; han stirrede saa vildt saa ondt, syntes hun.

Saa kom det da frem. Hvert Ord, han sagde om den Krænkelse, han havde lidt, var som en Kniv i hendes Hjærte — som en ubarmhærtig Haand kunde føre Kniven Snit for Snit.

Da slyngede hun sine magre Arme om hans Hals,

hun kastede sig til ham og udbrød: „Jeg holder saa for-
færdelig af Dig, Jens!“

Og saa tog han til at hulke som et Barn.

Saa græb de ud ved hinandens Bryst, de to fattige
Mennesker, som dog var saa unge.

Og Blæsten tudeb, og Regnen piskede paa Ruderne,
men de ansede det ikke, for Stormen, Nøden, Fattigdom-
men, hele Verden sank ned i Forglemmelse, og de var
ganske ene tilbage, de to alene.

„Marie!“ sagde han den næste Dag, „vi er altsaa
gaaet paa Grund. Vi kan lige saa godt sige det, som
det er. Jeg er en sølle Arbejdsmand, der har tabt
Modet og Du kan lave Dig en Pose . . .“

„Men Jens dal!“

„Ja, ja! Vi kan ogsaa akkurat lige saa godt tage
den med Ro, for lige vidt kommer vi. Hvorfor skulde vi
egentlig tage os det mere surt end nødvendigt. Sagnet
skal jo søde os, naar det kniber, og hvorfor kan vi saa
ikke lige saa vel lade det knibe først som sidst. Hvad
siger Du? Er det ikke min Mening? Hja . . . jeg ved
ikke, hvad jeg mener eller ikke mener.“

Saa gik han ud i Byen, kom hjem og gik atter ud.
Han udrettede ingen Verdens Ting de første tre, fire
Dage. Hvor han kunde komme til, drillede han Gaard-
mændene af Hjærtens Lyst, især en Asten, da der var
Møde om Lovene for det nyopførte Andelsmejeri. Der
var almindelig Stemning for, at Panthaverne skulde have
Stemmeret efter det Antal Køer, de ejede. „Ja, det er
rigtig,“ sagde Jens Brun, „man skal have Stemmeret,
efter som man har Guds til. Derfor skal Kammerherren
ogsaa have lige saa megen Stemmeret som hele Taasirup
Sogn tilsammen, det er rigtigt, for saadanne Bønder
med en halv Snes Køer, hvad Forstand har de paa
Landstyrelsen, eller hvad Interesse har de deraf? —

ikke mere end en Arbejdsmand, paa et Andelsmejeri! Hva!"

En Dag kom han rast ind, gif hen til Marie, tog hende om Livet og kyskede hende. „Du skal ikke være forknøt, min Ven. Jeg har gaaet og set paa Dig i disse Dage, og øndt har det gjort mig! men jeg var jo selv saa underlig og tvivlsraadig i Sindet. Men tror Du, jeg vil have Dig til at hænge med Hjerene? Det kan ikke hjælpe paa denne her Maade. Vi maa se at klare Verterne, paa en anden Vis. Tror Du ikke nok, vi kan komme i Gang igjen? Umuligt var det maaske ikke, at vi endnu kunde naa — ja, jeg ved næsten ikke hvad."

Marie saa glad op og smilede med sine forgrædte Øjn., for hun mærkede, at hendes Mand var ved at rejse sig igjen.

"Jeg sagde forleden Dag, at vi var løbne paa Grund, og det er vi ogsaa; men jeg tror, vi kan saa Baad under Baaden igjen, hvis Du vil være med?"

"Om jeg vill!"

"Ja, ja, min Bijel! Nu er det bedst at tænke over det, for jeg mener nu ikke, det kan lade sig gøre her i Landet."

"Na — til Amerika?"

"Ja, det var det, jeg mente."

Der lagde sig en Skygge over hendes Ansigt.

Han vedblev: "Jeg sælger hele Stadsen til Kjøbmanden, saa kan vi betale vor Gjæld, jeg kan saa Billet, der kan endda blive saa meget tilovers, tror jeg, at Du og Børnene kan leve et halvt Aars Tid."

"Det vil blive forførdeligt, Jens, at leve alene her. Skal det være, lad os saa hellere følges ad alle sammen."

"Jeg tror ikke, det er klogt."

"Skal vi virkelig rejse saa langt bort til fremmed

Land, fremmede Mennesker og fremmed Maal? Jeg gruer for det, Jens!"

"Og jeg gruer for at lade være. Tænk paa Kristen og Poul og Marie og Jens — hvad for Folk kan de ikke blive til i Amerika?"

"Jeg synes, det er saa tungt."

"Ja, min Pige Men jeg mener nu, at det er den eneste Maade at komme sløt paa. Men nu kan Du tænke over det, og saa kan vi siden tales ved, for vi vil handle i Enighed."

"Ja," sagde hun og lagde sig til hans Bryst. "Der, hvor Du er, der vil jeg være, og vi vil altid følges ad."

Det var hen i Marts, og Jens Brun skulde rejse. Marie og Børnene fulgte ham paa Vej. Søren Pedersen førte. Da de kom op paa de vestlige Højder, bad Jens om at holde et Øjeblik.

Saa kastede han et Blik tilbage over sin Fødeby, sin Barndomssegn og sit lille Hus bag Træerne. Han bøjede sig hen imod Marie og sit Dine fulde af Taarer.

De stod paa Damstæbsbroen og saa Stibet komme.

Marie havde tidligere syntes, der var noget fint ved et Dampstib; men i Dag forekom det hende som et grimt, ort Uhyre, der kom hvæsende hen imod hende.

Børnene gjorde store Dine, da Stibet kom, og Forældrene veglede endnu nogle Ord, men det var ikke mange, for hver Gang, de begyndte, f. m. Graaden dem i Halsen; der var ogsaa saa mange fremmede Mennesker, til Stede.

Søren Pedersen kom hen til dem og stod og gummiede paa noget, han skulde have sagt, og der kom da ogsaa det ud, at Jens skulde ikke være bekymret for Kone og Børn, for de var flere Væend, der havde talt sammen om, at de skulde ikke savne noget, saa længe de var i Taastrup. „For vi syntes dog, Jens, at vi har haft saa mange skønne Timer sammen . . . jo, det har vi Janeme, det er da vis. Og vi kunde gjerne have beholdt Dig hos os . . . jeg siger, det kunde vi Janeme! . . . Naa, Farvel, Jens Brun, og Tak! Og lykkelig Rejse? Det kunde jo hænde, Du kunde komme til at bo i Taastrup endnu en Gang, hva! — tak! tak!“

Søren Pedersen rystede ærligt hans Haand til Afsted. Dampskibet gled fra Broen under Maskinens ensformige Klappen og Hjulenes Vlasten. Det blev mindre og mindre; men længe kunde det dog ses. Længe, længe stod Marie der endnu og stirrede ud efter den lille, sorte Prif — — —

Brookville, den 5. April.

Min kjære Hustru!

Tak for Dit sidste Brev, hvoraf jeg ser, at I har det godt, og at Folk er saa venlige imod Dig.

Dine kjære Breve er mig til stor Glæde i dette fremmede Land; og naar Ensomheden, Længselen trykker mig, tager jeg dem frem og læser dem igjennem mange Gange. Thi om end min Længsel derved øges, saa er det dog paa samme Tid, som Du kom mig nærmere, min egen Pige, som noget af dit Væsen bæres over til mig,

som Hjemmets kjære Klokketoner kaldte paa mig i ethvert lille Ord, og dem har jeg lært at skønne dobbelt paa i mit ensomme Liv, ensomt midt imellem Menneskenes Myster og Maskinernes evindelige Klapren.

Jeg lærer nu paa Kraft at skrive engelsk; thi det er Meningen, at jeg skal ind paa Kontoret til Efteraaret, saa faar jeg en større Løn og lidt mere Fritid, og saa skal det blive dejligt at komme hjem til Dig efter endt Kontortid, og sidde hos Dig, læse højt for Dig. Vi kan tale sammen eller gaa en Tur eller pusle i Haven. Jeg har nemlig foruden Huset kjøbt et Stykke Havejord, vndigt liggende i Kanten af en Skov.

For Resten faar jeg ogsaa en god Løn nu, stor nok til at vi kan leve rigeligt og endda saa Raad til noget extra. Jeg sender Dig hermed 200 Kr., om Du skulde have lyst til at kjøbe et eller andet til Rejsen. Billeiten haaber jeg, Du allerede har modtaget. Og saa venter jeg at se Dig og vore elskede smaa i Juli Maaned. Kristen gror vel godt, og de trives vel alle?

Saa kommer den Stund, jeg har længtes saa inderlig efter, da jeg skal gjense dem, der staar mig nærmest her i Verden. Det har været saa strengt for mig i dette Aars Tid at være borte fra Eder. Jeg har ligget i min Seng og ikke kunnet sove i mange, mange Nætter og har været syg af Længsel efter Eder. Gud gøre Eder raske og sunde over til mig!

I min Forladthed har jeg for Alvor lært at søge til min Barndoms Gud. Thi naar jeg vaandede mig under Adskillelsens Smærte og kastede mig urolig paa Bejdet, og naar jeg tænkte paa Eder, saa vidste jeg ingen anden Vej, jeg kjendte dog kun en almægtig Haand, hvori jeg trygt kunde lægge alle mine Sorger. Jeg fandt de gamle Stier og er saa lykkelig. Marie! vi vil bedre en hidtil hjælpes ad, naar vi paany fæster Os, at vi kan saa Guds Velsignelse over vort Hjem.

Jeg synes, min egen Pige, at det er, som vi bliver giste paany, og jeg længes endnu mere efter den Stund, jeg skal føre Dig herind, end efter vor Bryllupsdag.

Det er i mange Maader herligt, frit og stort at bo herovre, og dog — det kommer jeg vist aldrig ud over — vort lille Hus i Taastrup ved Limfjorden er den skønneste Plet paa Jorden. Naar, men det kommer maasse ogsaa af, at Du bor der og er borte fra mig.

Hvordan staar de Træer, jeg plantede, Aaret før jeg rejste? Den gamle Hylde er vel lige hyggelig? Jeg kan saa tydelig se Dig sidde derunder med dit Bindebælt, mens Børnene triller om i Græsset.

Lad mig høre, om der ellers er sket noget derhjemme. Er Søren Pedersens Hans kommen paa Højskolen, eller hvad er det bleven til? Kan Peter og Anton samle de unge? Og Skytteforeningen?

Min kjære Kone! Det er en splittende Følelse at skulle tilhøre to Folk. Det vil blive tungt, ja, umuligt at oversæbe den Kjærlighed, der knytter os til vort Fødeland. Men med Guds Hjælp vil vi herovre faa det materielle Grundlag for vor Lykke, som vi hist maatte savne; saa naar vi maa beholde Helsen, kan den Drøm, der glippede for os hjemme, endaa blive til Virkelighed. Og vore Børn kan vi saa kraftig opfoedere og godt opløfte.

Na, jeg længes, efter Eder alle, efter Vennerne, efter mit Folk, efter mit kjære Danmark. Herovre lærer man at elske sit Fædreland. Vil Gud, skal den Dag komme, da vi atter kan fæste Bo i Danmark og ofre det hele vor Kraft.

Kys saa vore Børn fra deres Fæder, der i fremmed Land længes efter sine raske Sønner, men dog mest efter Dig, min elskede lille Marie.

Din hengivne Mand

Jens Bruun.

I Fristelse.

Det var i Hovedstaden.

Vi ser en snæver, ikke overmaade ren Gade med høje, mørke Murflader paa hver Side.

Der kommer en tyk Herre i høj Hat og Handsker hen ad Fortovet. Det elegante Tøj ser ud, som det lige var kommen fra Etablissementet, saa frist i Luv og Følger. Med et Par brune, kloge Øjne ser han lige frem, snarest en Smule i Vejret. Hans Holdning og Udtryk lader ane, at de Hindringer, der møder ham, plejer at vige. Hans Underansigt er stærkt udviklet, og over den blege, fede Kind er der et blaaagtigt Skær, hvor Ragnekniven ofte har gaaet.

Fra en Ølstues aabne Dør driver syrlige Dunster ud og blander sig med en Lugt af Klippfist et andet Steds fra. Lige over for Ølstuen hænger en forgyldt Kringletæt ved en Port.

Her standser Herren, ser sig lidt om, stikker Paraplyen under Armen og forsvinder gennem Portaabningen. — —

I Vagbbygningens Stueetage bor en Enke med tre Børn. Hendes Mand havde klædt en Bestillingsmands Post, og de havde haft deres rigelige Udkomme den halve Snæs lykkelige Aar, deres Ægtekab havde været.

Nærene var soundne umærkeligt — uden en eneste indgribende Tildragelse. Jævnt og stilfærdigt var Dagene henvundne som Bæltens smaa Bølger, der blidelig glider mellem fredelige Bredder i dybsende Tonefald — uden dybt egaende Røre. De havde regelmæssigt læst

deres illustrerede Søndagsblad og gaaet deres Tur i Ørstedsparken med de søde, velklædte Unger, der tulrede glade omkring, op og ned ad Gangene, der snor sig mellem stjerne Bøtter og Statuer. — De passede deres Dont hver for sig, og for Resten gik Tiden med at omfatte den lille Vøn i Fornødenheder og smaa Nydelser og intet andet kom ud af den.

De havde ment, at deres Lykke var grundsæstet.

Saa var Sygdommen kommen snigende, og hun havde set Døden overgaae sin Mand's Livskraft. Og saa en Dag sad hun ene med sine smaa og syntes, at Livet var saa øde.

Ganske vist, det havde været over Møne at staae til Huse det, som var nødvendigt i det sidste Sygdomsmaal; og al den Urydte og Pirrelighed, som Sygdommen førte med sig, havde voldt hende umaadelig Møje. Dog var det nu rart at minde, at hendes Mand til det sidste havde faaet det, han trængte til. Men skulde han have levet fremdeles, maatte hun have gaaet i Røden med ham. Hun havde gruet for Armodens nøgne Fladmark uden Ly eller Læ for Savnets svulende Kulde; — saa var han lige død.

Og dog tyktes det hende, som alle Værdier, var lagde i Muld med ham.

Hun mindedes den sidste Dag, han levede. Hans Døe fulgte hende over alt, og hans Haand, søgte stadig hendes. Det var, som hans Sjæl paa det sidste ret forstod, hvor dybt den bar paa hendes Vilsede. Kjærligheden brændte i Øjets Øje, bærede i Nervernes Slynkning og meddelte sig i varme Haandtryk. Det var, som denne Kjærlighed først nu var vaagnet til sin fulde Bevidsthed.

Hun lod alt støtte sig selv og satte sig hos ham, mens underlige Ting bares hende for.

Der var ingen af dem, der havde sagt synderligt,

men dog var det, som deres Hjerter mødtes paa en ny og sælsom Vis, som der blev luffet op for lønrige, indre Rum med uanede Rigdomme. Og saadan havde de siddet i den stille Stue ved Sottesjengen og fundet hinanden som ingen Sinde før.

Men det, som kunde blive en ny Begyndelse til rigere Samliv, det blev en Afslutning, et Farvel. Hun sad ved et Dig og stirrede med et stivt Blik ud for sig.

Længe sad hun saaledes, og da hun rejste sig af sin Dvale, var det, som hendes Sjæl havde fulgt hans paa Vej. — —

Hun vaagnede op til det virkelige Livs Krav, til tre faderløse Børn og et Hjem, der gæbede af Tombed. Og Børnene skulde have Mad og Klæder hver Dag, som kom, og der var 365 Dage i et Aar, og Livet kunde blive mange Aar.

Det var jo næsten umuligt at holde sig oven Bænde.

Hun strikkede Skærter og Trøjer til en Forretning, saa hun næppe kunde finde ud og ind i Maskerne, saa alle Farver blev graa for hende, hun vaagede og græd, saa hun næsten ikke kunde se ud af sine trætte Øjne. Og hvad blev det saa til; endnu var der kun gaact et Par Aar, og blive saadan ved, det kunde det ikke, syntes hun.

Bejlen til Laanekontoret var tung, men blev hende vel kjendt. Hvert Stykke, som blev borte, som hun ikke ævnede at indløse, var som et Minde fra Lykkens Dage, hun maatte begrave. Og hun jordede paa den Maade det ene Minde efter det andet og blev fattigere for hvert.

Men der var dog et, som ragede frem paa en egen Maade. Sin mærkelige Stund, da hun skønnede Fylden af Kjærlighedens Lykke, som Døden dog tog med det

famille. Den Dag mindedes hun fremsfor alle andte Dage, fordi det var den rigeste, hun havde levet, skjønt den gjorde hende saa fattig, saa fattig. Sin Stund blev en Indvielse til Kamp for hans og hendes Børn, og Mindet om den kunde saa Livsvarmen til at strømme til hendes Hjærte, naar hun var ved at forkomme.

— En Seng, et lille Bord, Malingen var stukket af, saa Stole og en Joldebænk udgjorde Bohavet i hendes fattige Stue. Doer Sengen hang et Fotografi af hele Familien fra den Tid, Manden levede. Hun kunde nok nøjes med et Bærelse, men der hørte nu med til Dejligheden en foreste Stue. Her stod et simpelt Fyrretræs Bord, og en strøbelig Sofa lænede sin gamle Ryg mod Væggen. Paa en Komode, der en Gang havde været malet, havde en mørkerød Glasvase med visse Græs fundet Plads. De falmende Tapeter posebde ud, for her var saa fugtigt.

Hun sad i Sovestammeret og lod de trætte Fingre slæbe sig gennem Maskearbejdet, hvormed de to ældste Børn hjalp til. De saa saa magre ud, med matte Blik i de blege Ansigter. En Gang imellem lod Moderen Hænderne hvile et Øjeblik, lænede sig tilbage, jækede Øjelaagene og sukede. Ellers var der saa stille, saa uhyggeligt stille. —

Det ringede.

Da Moderen luskede op, stod der en tyk Hærrer i høj Hat og Handsker med et Par skøgtige, brune Øjne og et glatraget, stærkt udviklet Underansigt.

Han spurgte, om hun ikke havde et Bærelse? — Nej, det havde hun ikke. — Om Stedet her ikke skulde sælges? — Ja, det vidste hun ikke, men Ejeren boede paa anden Sal. — Tak! — Hun hørte hans knirkende Trin op ad Trappen.

Naar hun fik tænkt sig om, havde hun jo nok i et Bærelse, saa han kunde jo for Næsten godt saa det nyeste

Men det var sandt? der var kun Udgang der igjennem. —
 Hvad mon det egentlig var for en Herre, og Gud ved,
 hvad han vilde bruge saadan et Bærelse til

Det ringede igjen.

„Ja undskyld!“ — sagde han og pustede — „Nej,
 Stedet, skulde ikke sælges. — — De skulde ikke kunde
 tage et ungt Menneske i Kost og Logi? Jeg holder ham
 i Latinstole her tæt ved?“

„Værsgod, kom indenfor!“

„Tak! — Ja, det gjælder ikke saa nøje med Pri-
 sen!“ — sagde han, idet han satte sig i Sofaen, der ry-
 stede ved det.

Hun vilde gjerne gaa ind paa det, da hun derved
 mente at øge en Udvej af det daglige Kummer; og hun
 vilde være som en Moder om det unge Menneske.
 Men der var ingen Raad til at ordne det, for det var
 kun denne ene Udgang. — Dette sagde hun.

„Aah — hvad!“

„Nej, det kan ikke lade sig gjøre!“ sagde hun saa
 bestemt.

„Jeg skal sige Dem noget“ — tog han igjen fat.

„Jeg vil ogsaa helst leje det til mig selv. Det er mig
 nemlig saa udmærket beliggende. Og jeg vil sige dem, at
 det er aldeles ligegyldigt, hvad det koster.“

Det løb rundt for hende. Det hele forekom hende
 saa henimelighedsfuldt og noget æventyrligt. At her var
 Penge at saa, det var tydeligt. Men hvem var han?
 En Forbryder? En Falskner? En Jack the rip-
 per?

„Ja, men“ begyndte hun.

Han tog strax Ordet: „De kan afbenytte Bærelset
 det meste af Tiden. Jeg kommer her kun en Times Tid
 om Ugen eller saadan noget.“

Med et mente hun at forstaa Stillingen, men vilde

dog vide rigtig Rede og sagde derfor: „Saa kommer De ikke alene.“

„Nej!“

„Hvem kommer med Dem?“

Han lagde sine fede Hænder paa Laarene, saa Ma-
ven folde sig ud over dem, saa paa hende med et stikkende
Blik og sagde: „De er jo ikke noget Barn. — Det er
naturligvis en Dame!“

Saa sagde hun, idet hun bøiede Hovedet lidt til-
bage: „De maa undskyldte, min Herre! De kan ikke
leje Bærelset!“

„Ja, nu kan De jo tænke over det. Det er som
sagt lige meget, hvad det koster,“ sagde han og rejste sig.
„Jeg maa nok høre til Dem igjen en Gang?“

„Tak, det er ellers overflødigt. Jeg indlader mig
ikke derpaa.“ — —

Hun blev staaende lidt i Gangen. — Men var
det nu ikke forfærdelig dumt at styde denne Hjælp fra sig!
Det var aldeles ligegyldigt, hvad det kostede!
Han var vist ikke ude af Porten endnu Hun rev
Døren op, men der var ingen at se.

Han kommer vel nok igjen! tænkte hun. —
„Hvad vilde den fremmede Herre?“ spurgte Børnene, da
hun igjen kom ind.

„Han vilde leje det yderste Bærelse.“

„Skulde han saa bo der?“

„Han vilde ikke bo der, men kun være her en Times
Tid om Ugen.“

„Hvad vilde han saa bruge det til?“

„Saadanne rige Folk har jo saa mange Ideer.“

„Var han rig?“

„Det var han vist.“

„Sagde han da ikke, hvad han vilde bruge
det til?“

„Nej!“ svarede hun og rødmede. —

Hvor det var godt, tænkte hun, at han var blevet
 afvist . . . , Og dog! Hun trængte saa haardt til denne
 Fortjeneste Men paa den Maade?! . . . Ja,
 kommer han ikke ind her, saa kommer han ind et andet
 Sted Na, han hører jo nok hertil igjen . . . ,

Det svirrede for hendes Hjerne, hvad hun skulde og
 hvad hun ikke skulde. — Hvis jeg tæller til halvtreds,
 uden at nogen taler, saa skal jeg ikke. En, to, tre, fire
 aah, jeg er jo tosset!

Hvis hun nu kunde saa — ja, hun kunde maaste
 saa halvtredstindstyve Kroner om Maanedens, ligesom
 nok til at leve af alene. Det var uforsvarligt ikke at
 tage derimod, saadan som de havde det.

Men naar hun saa kom til at tænke nærmere paa
 den Times Tid om Ugen han kom, saa gyste det i
 hende.

„Mor!“ sagde den lille Pige og kom hen til hende,
 „jeg er saa sulten!“

Hun kastede Arbejdet fra sig, greb med Hæstighed
 den lille og trykkede ham til sig: „Du skal saa Mad,
 Karl, Mad i Overflødighed. Vi skal alle saa god Mad
 og nok af den. Og Du skal saa en Vinterpels, Karl, og
 lange Støvler og en ny varm Seng. Aah, hvor vi skal
 saa det godt Og der skal komme en Herre og en
 Dame og strø Skillinger og Rager ud i Stuen. Og Du
 skal gaa i den lærde Skole, og blive til en klog og fin
 Herre. Og naar Du saa bliver stor saa kan Du
 forhaane mig og sparke til mig, og dine Søstre kan spytte
 paa mig, og jeg kan slukke som et jaget Dyr. — Men
 Du og dine Søstre kan saa Mad! — Du er kommen
 frem. — Og jeg — aah, jeg er saa ulykkelig!
 Hun brast i voldsom Graad og kastede sig hulkende over
 Sengen.

Børnene, der havde stirret forbavset paa Moderens

sjære Tale og Afsjærd, kom hen til hende og kaldte hende med sjære Navne. De laa hende om Halsen. Hun var deres søde, rare gode Mor, og hun maatte ikke være ulyskelig

Denne Strøm af gode Ord og Kjærtegn sænkede Mildhed i Moderens forpinte Sind. Hun forstod, at der var Bærbier, som hun for ingen Pris vilde miste, der var Forhold, hvori man ikke maatte give sig over, hvis man ikke skulde tabe Gudsæstet. De dagligdags Besværligheder svandt for hendes Øjne, og der var noget andet, der højnede sig for Synet. Hun mærkede noget røre sig i hendes Bryst fra en Verden, hun til Hverdags kun anede i det skjærne. Det strammede saa friskt i Viljen; hendes Beslutning var tagen. Som rejst af en ny Kraft stod hun rank op, tog Fotografiet ned og kyskede sin Mand's Billede.

Da var det, som hun mærkede Bingesus af en god Aand gennem Stuen.

Og som Dagen stumrede, og Storstadens Lygter og Blus tændtes, tog hun den mindste paa Stjødet og fortalte for Børnene. Hun vidste næsten ikke, hvad det var, men hun søgte saadan en Trang til at fortælle for dem. Og hun undrede sig over, hvor hun kunde holde en hel Tale paa fri Haand om det, der var rent og skjønt og stærkt i Livet

Og Ratten strakte sine sorte Binger ud over den store By; men Tanken og hendes Børn gik gladere til Sengs den Aften, end de havde gjort i lang Tid.

Kamp.

I.

Det var for tyve Aar siden i en Vimsfjordskjøbstad. En fattig Kone i en fattig Stue. Hun stod med en sort, ulden Kjole, holdt den op i højre Haand og lod den falde frit ned, pakkede den sammen, grundede, rullede den op igjen, saa paa den og lagde den atter, — det havde hun gjort flere Gange — i Dragtistestuffen, der stod aaben

Saa robede hun tankeløst om i Stuffen og fandt en Pakke Breve. De var fra den Tid, hun og hendes Mand endnu var Kjærestefolk; Papiret var salmet i fugtige Pigekamre.

Hun liggede deri

Hendes Mand var ude at gaa. Brystsygen sugede Blodet fra hans Kinder, Marven af Knoklerne og Humøret af Sindet, og saa listede han sig frem ad Vejen som en dødsmerket Mand, der føler, at han er færdig.

Hvem skulde have sagt det, da han arbejdede som Mestersvend paa Isakpladsen, og Maren tjente hos Statsraadinden i Slotsgade. Ah, sidste Søndage!

Det var ogsaa sælt med den Syge! Ellers kunde han, kunde han — ja han kunde i alt Fald haft Brødet til Børnene og flot Tøj paa Kroppen, som han altid havde haft. Nu maatte han glide som en Skygge ud af den ene Smaaghyde og ind i den anden enden at kunne gjøre for en Skilling Gavn. Hver Dag

trak han i sin bedste Bynt, som den var, for at ingen skulde ane Glendigheden herhjemme.

Det havde ikke været Meningen, dette her, — nej, nej da! Bare nogle Aar, længere frem, saa skulde den gamle Kønne, han havde kjøbt, faaet Lov at takke af, og et nyt Sted med to, tre Lejligheder skulde have rejst sig rankt op med Ryggen mod Hospitalsghaven. Hele Planen var færdig — Planer, at ja!

Nu var det hele pure, pære Jux — til Rendeftenen, til Fattighuset!

Han gik nebenom Konsul Ramsøes Patbod, for der fra kunde han se Arbejdet paa Havnebyggen. I tvivle Slag hoppede Hammeren paa Sømhovederne, Savene rev og raspede sig i lange Tag gennem Tømmeret, hen ad Planterne hvædede Høvlene, Hejseværket gav sig under Guidningen, der pek en Blot: alle disse Arbejds murrende Lyde, inddelte af Rambuffsens tunge Dump.

Og saa ærgrede han sig over, at han ikke kunde tage fat med. De skulde bare have set ham tumle med Værktøjet, ham, Teodor Jensen, om han havde været rast! Der var en Gang, det Navn havde klinget ganske godt!

Han stagede sig frem gennem Bløret paa "Brødrene Johnsens" Tømmerplads til Nyhavn, hvor Agent Sabros ny Skonnert stod paa Beddingen med de nøgne Stævne og Spanter stikkende op i Luften, og hvor smaa Limfjordsjagter løsfede Kridtbleger; udenfor saa Muddermaskinen og hev den ene Spand op efter den anden, mens en norst Slup med Trælast krydsede forbi

Han satte sig paa en Kasse og saa paa Skibstømrerne, Løsningen, Muddermaskinen og Sluppen, til han slet ikke saa det mindste Imens bladede hans Kone derhjemme i de salmede Breve. Hun læste ikke videre, men hun minbedes hine glade Dage, da Teodor Jensen, hendes Teodor, om Søndag Eftermiddag hentede

hende, og hun gik ved den strunke, stolte Svends Side : smikende, lykkelig, misundt.

Og Billeterne, der kom, naar han var bortrejst paa Arbejde, og han tjente Penge som Græs, den flotte Teodor Jensen, — de kom regelmæssigt hver Torsdag Formiddag med det røde Postbud, regelmæssigt som om alt, hvad Teodor Jensen havde med at gjøre. — De Breve, hun da havde aabnet med bankende Hjærte, var disse

Hvor al Ting dog hastig kunde falme, Klæder, Breve, Mennesker, naar Forholdene var dertil. — Men som nu Statsraadinden? Hun var lige saa fin og smuk som altid. Men saadanne Mennesker blev jo ogsaa passede saa nøje med alt, hvad der kan holde Begjæret friskt og ungt. Der kom ingen Modgangs-Uvejrs over saadan et Menneskes Sind og derfor ingen Vølger og ingen Rynker i Panden.

Hun var nu ligegodt rar, var Statsraadinden, om hun ogsaa var forkjælet; havde hun ikke haft hende i Baghaanden, hvordan mon det saa var gaaet?

Jensen var bleven saa vrispen, han kunde ikke lide, at hun vaskede Trapper og paatog sig saadant simpelt Arbejde. Han syntes jo ikke om det, for Stoltheden stak lige stiv i ham, trods den luvslidte Frakke . . . Men han var jo saa lykkelig, at ja!

Føden! — Ja, hvor skulde hun tage kraftig fat, naar hun blev rast igjen! Men Børnene? De kunde da ikke overlades til sig selv altid. Her var et Ansvar, Man maatte nok værds'god at svare for, hvad man gjorde eller undlod at gjøre over for dem. Her var maaske det vigtigste Punkt af det hele. — Hun følte at i dette aandelige Forhold til Børnene kunde ens hele Personlighed nok tiltrænges, ogsaa gik man og stillingede sin Omsorg ud til Føde, Klæder og alt, som jo dog egentlig var underordnet. —

Og alligevel var hun, som hun var pisset til at sætte næsten al Magten ind paa dette underordnede.

Hun sølte med sig selv, at det umuligt kunde være Guds Mening, med Livet, at det skulde være en Trædemølle; hun var bestemt til at leve hvert eneste Øjeblik af sit Liv længere og længere ind i Lys, i Kjærlighed, i Sandhed, ind i den finere, ædlere Verden, hvor Mennekkelivets Blomst groede; — derind maatte hun for at tage Børnens Liv med i Bærten Og det var dette her, som var Hovedsagen, som var det egentlige Liv. Og saa gif man der og gjorde Opstyr og Larm for det, som bare var det uvæsentlige.

Men det var nu ikke let at rede ud; hun kunde ikke. Derimod var det saa nemt at forstaa, at Hændernes Arbejde gav Udbytte strax. Desværre var Udbyttet kun ringe nok, hvor meget hun sled; hun maatte bruge Kræfterne over Vane og slundom tage noget af Natten med og endda kun for en lille Løn.

Naar hun saa endda kunne være i Virksomhed hele Tiden; men nu havde hun ikke kunnet tjene en Stilling i to, tre Maaneder, saa ihg hun havde været, før og efter, hun havde saaet en lille. Nu var hun omtrent rast, men Kunderne! — de kunde jo ikke vente, og der var saa mange, som bød sig til.

Det ene Stykke var gaaet paa Laanefontoret efter det andet. Mange gode Ting, som hun maafte aldrig mere saa igjen. Nu var der denne gode Kjøle — — men hun kunde næsten ikke nænne det — det var hendes Brudekjole. Naturligvis, der var jo ikke noget i det, den var jo ikke bedre end nogen anden, og naar de trængte til Brød, ligesom ikke vidste, hvor de skulde saa det fra til Aften — —

Hun glemte den i Skuffen endnu en Gang.

Saa fik hun Arbejde igjen. Og alt det, et Par

rappe Kvindenæver kunde strabe sammen i atten flid-somme Timer i Døgnet, skaffede hun til Beje; der skulde meget til en syg Mand og fem smaa Børn.

En Dag kom Manden hjem og sagde, at han havde solgt Huset.

Solgt Huset! Hun syntes, det var strækkeligt. Nu gif hun der og æltede og asede som en Teglværkshest, og saa skulde hun ikke raadspørges, naar hendes Hus blev solgt. "Har Du solgt Huset?"

"Ja, det hørte hun jo, — om Madammen ellers ikke havde noget imod det; det kunde jo aldeles ikke betale sig at koste paa den gamle Kasse, saa blev Gjælden blot saa tung, at den tilsidst masede hele Stadsen! og nu kunde der maaske dog blive et halvhundredte Daler tilovers.

Hun blev ganske bleg; hun kunde ikke saa i sit Hoved, at det var efter kongelig dansk Lov og Ret, at Manden en skønne Dag kunde komme og fortælle, at nu havde han fundet for godt at sælge det hele, uden at hun, som havde Tummelen og Maset med at bjærge til Huse, skulde have saa meget som et eneste Ord med i Løget. Hærm blev hun. For hun holdt saa meget af dette Hus. Hun var fra Landet og havde som Urb i Blodet en gammel Kjærlighed til eget Hus og Hjem. Hun syntes, det havde givet en vis Tryghed at gaa ind under eget Tag, om det ogsaa var simpelt. Hun havde dog søtt sig paa hjemlig Grund og i sin Kamp ligesom hentet Styrke af den.

Men hvad var der at gjøre ved den Ting?

I den travle Novembertid pakkede hun sine Smaating sammen, og trangt var det at blive færdig; hendes Taarer faldt paa hvert lille Stykke.

Paa Rjebmand Hingelbjergs Trælvogn flyttede de saa deres Ejendele til en lille Lejlighed i Stormgaden. Hun lyktes, hun flyttede ud fra det sidste Holdpunkt

og gled ud paa rum, stor rum Sæ, hvor der hverken var Bund eller Grænser.

Og saa kom Vinteren. — — —

II.

Det blev strænge Aar, der kom, Aar med Strid og Stræb.

Hun havde givet sig i Lag med en Handel. Naale, Knapper, Bændler, Bæstelsæbe, og lignende Smaaatterier bar hun i en Kurv ud paa Landet og folgte, turede somme Tider flere Mil om og tilbage igjen samme Aften; for hun havde jo en søg Mand og Børnene. — Drøjt var det at trave af Sted den lange Dag fra Hus til Hus, og naar hun vendte hjem, ofte ikke før langt ud paa Natten, var hun saa udaset, at Benene rystede under hende.

Naar hun kom ind til de vildfremmede Mennesker, og de stelede til hende, søgte hun det, som om hun var i Forhør, under alle disse Øjne, der saa paa hende, som de vilde læse sig til, hvad det var for en Tingest, man havde for sig. Dette var det tungeste for hende, og saa ønskede hun sig langt bort og kunde næsten ingen Ting sige. Folk troede da netop, at der var Ugler i Mosen og gjorde hende yderligere konfus ved alle de Krydsørgsmaal, hun maatte svare paa.

Tusende Taarer fælbende hun uden for Huse og Gaarde, hvor hun havde været inde. Og saa skulde hun ind i et nyt Hjem; — hvordan skulde hun dog saa begyndt der?

Ind og ud, ud og ind Dagen igjennem paa samme Maade, det var tunge Tider.

Der var en Trappe paa Gammeltorv, saadan en dejlig bred Trappe. Der har hun siddet mangfoldige Gange, naar hun vendte tilbage fra sine Ture og ikke syntes, hun kunde naa længere, siddet og hvilet sig i Nat- tens Stunder, mens hele Byen sov, undtagen Vægterne, der trassede hen ad de stille Gader, i deres lange Rapper og snøvlede deres Udraab med søvnig Røst.

Den er der endnu, denne Trappe. Og hver Gang hun kommer den forbi, mindes hun hine Tider, da hun sad her med forrigfuldt Sind, og næsten var for træt til at tænke, — mindes, hvorledes Hvilen kom som en Vel- lyst, der fik hende til at smile. Blodet, som under den anstrængte Gang havde suset og rullet, stilnede af; hele den forpinte Higen og Togen efter at komme frem stilnede, Og saa lod hun Hvilens Sødme sive igjennem sig. — Der havde været noget dejligt ved disse Hviletimer. Mens Mølmet laa over By og Fjord og dækkede alle skarpe Kanter, saa tyktes det hende, at der i hendes Sind sankede sig noget af den Hvile og Fred, som Dagens Stræb ej undte hende. Det var, som de urolige og be- lymrede Tanker, der ellers tumlede sig hos hende, traadte tilbage i Sindets natbløde Grund.

Hver Aften, naar hendes Handel var endt, kom hun hjem til sin fattige Stue, hvor Armoden grinede hende i Møde gennem Sengklædernes Pjalter og Børnernes hul- lede Klæder, der laa i Bunker paa Bænk og Bord; men hun saa det ikke, hun kastede sig paa sit haarde Leje og sov strax.

Om fire Timer skulde hun paa Turen igjen eller maatte stille til Vast hos Etatsraadinden. —

III.

Manden var død. —

Endnu mere hjælpeløs, mere ene, mere fattig følte hun sig.

Han havde jo ikke tjent noget, tærede endog paa deres sparsomme Indkomster; alligevel, der var et Hjerte, som slog for hende, et varmt Bryst at kaste sig til. Nu slog Hjertet ikke mere, hendes Teodor laa i sin sorte Kiste med tre Alen Jord over sig.

Gjæld havde hun gjort for Kisten og Jordsæstelsen, smaat havde hun bet i Forvejen, og dagligt Brød skulde der jo til — Etatsraadinden var ogsaa død.

Saa gik hun ene med sin Sorg og sit Savn; ingen delte med hende, saa lagde Mærke til hende. Drengene, der kom med Trælvogne, fløjtede muntert ned ad Gaden, Folk so'r forbi, hver til sit, Bødsfolkene stod og drev i Dørene og snakkede lystigt med forbigaaende Kjendinger — ingen ænsede hende.

Klang af Butikslokker, Hamren og Slag fra Bærkstederne, Spektakel fra Havnen, Larm af Vogne, som kjørte frem og tilbage — hun følte sig saa ene i alt dette, dobbelt ene midt i Travlheden, saa forpint og saa fattig.

Da var hun ved at opgive Været; og en Dag tog hun sin pæne Kjøle paa og vilde hen og bede om Fattighjælp. Men som hun saa ned ad sig, randt det hende i Tanker, at naar man havde saa pæn en Kjøle, var man dog vist for god endnu; og hvad skulde hun ogsaa sige, og hvordan skulde hun saa begynde?

Hun trak Kjølen af, hun vilde vente endnu en Dags Tid.

Hun sad om Eftermiddagen og bødede Buger og Strømper; ingenting havde hun at spise til Aften, hun maatte vel endnu kunne borge, saa meget Brød, som Vær-

nene og selv hun kunde møtte sig ved. Nu vilde hun da i hvert Fald vente med at søge Fattigvæsenet til i Morgen.

Hun vidste saamænd ikke, hvad der var at vente efter, mente vel ogsaa hun, at hun vilde slaa sig til Ro og lade være med at tralle rundt i bar forpustet Jorrigheb; — lige meget hjalp det vel ogsaa.

Naa, man vidste for Resten ikke heller, hvad der kunde ske. Ganste vist havde hun ingen paarsørende, det hun vidste, ingen Onkel, der kunde være død i Amerika som Millionær eller saadan. Hun spillede heller ikke i Lotteriet; men alligevel — man vidste ikke, hvad der kunde ske.

Ad de Tanker, hun saadan fik, kom hun til at smile. Og dette forekom hende saa underligt; hun vidste saamænd ikke den Tid, hun havde været saa vel til Mode, naar hun ikke ejede en Bid at sætte Tænderne i. Hvad mon det skulde betyde? Noget havde det nok paa sig; for der skete saa vist ikke noget, uden der var en Mening deri.

Den ene Historie efter den anden randt hende i Hu, Historier, som hun havde hørt hjemme paa Landet som Barn og senere, om Værker, Anelser, Drømme

Imidlertid arbejdede hendes Hænder flittigt, og hun kiggede ud i Gaarden efter de mindste Børn. De to ældste Drengene var ude, den ene var paa Tobaksfabriken, den anden gik Grinder for Konsulen. Hvad mon der vilde blive af dem, navnlig ham, Peter? For et opfindsomt Hoved var han.

Med et Lo hun, for hun kom i Tanker om, hvorledes han ved et Foraarsmarked havde ført en Snor gennem Dret paa Pottemandens Lerkar, der stod paa Torvet, hvorefter han havde fastgjort Snoren til en Hestehale og faaet nogle andre Drengene til at bringe Hesten i Løb. Haha, sikken Galloj ned ad Gaden.

Saa tænkte hun paa den Tib, hun selv gif i Skole hos den gamle Degn med Messingbrillerne, tænkte paa de Lussinger, han uddelte, men ogsaa paa de mange kjønne Fortællinger, han havde til Rede, naar han i Religionstimerne vandrede op og ned ad Gulvet.

Der var ikke andet Bohave i Stuen end et umalet Bord, to Stole, en Slagbænk, en stor, bred Seng med slidte, slunkne Klæder samt et Ur, der for Øjeblikket gif til fem.

Det bankede paa Døren, og en Mand traadte ind.

Tarvelig, net Klædt var han, havde et gulblegt Ansigt med et Par himmelblaa Øjne, en skarp Røst, stærk Dialekt og en søyt, sørgmodig Tale.

Han spurgte, hvorledes hun havde det med Je—sus.

Det var en omvandrende Lægprædikan.

De kom i Samtale, og her var ligesom noget af Præsten, og hun var vant til at forudsætte en vis faderlig Venlighed hos en saadan Mand, saa fortalte hun om sin sørgelige Stilling og blev længe ved med alt det, som laa indeklemmt hos hende.

Han holdt saa en lang Prædiken om Ver—dens vil—de Bej—e, om Satans Snarer m. m.

Hun forstod det slet ikke. I Førstningen blev hun angest, for den skarpe Stemme lød saa stærk, — og de var ene; men da der var gaaet nogle Sekunder, sad hun borte og saa paa hans Mund, hørte, hvor underligt han sagde Ordene, tænkte, hvad han egentlig var for en.

Senere, da hun blev roligere sagde han: „Har De ogsaa, min kjære Kone, fortalt Vorherre, saaledes som De har det?“

Det lød saa ærligt og deltagende. Saa svarede hun, at det vidste hun snart ikke; det var vel heller nødvendigt, for han vidste jo lige saa god Bæstend derom, som hun selv.

„De maa alligevel gjøre det tidligt og sildig, for-

tælle alt, hvad der ligger Dem paa Hjærte. De maa tale med ham, finde hans Øre hver evige Dag for Deres Betyrninger og blive ved, til de skønner Forbindelsen. Og De skal mærke Svar paa Svar, Betsignelse, Fryd og Styrke over Deres Liv. Gaa til ham, som BARNET til sin Fader!"

Han talte længe og varmt.

"Min kjære Kone, her har De en Tokrone. Det er fra ham! Det er fra ham! Det er fra ham!" — tordnede han ind i hendes Øre, saa hun blev helt forstrækket. "Fra Enkers Forsørger og faderløses Fader! Deres og Deres Børns Frelser!"

Han var borte. Hun sad med Tokronen i Haanden og var helt underlig stemt. Det kunde ikke rigtig klare sig for hende, hvad der egentlig var hændet, men noget usædvanligt var kommen inden for hendes stille Livs Omraade. Hun blev siddeende ganske stille en Tid og byttede Stillingen, fra den ene Haand til den anden.

Saa rejste hun sig rast, tog et Shawl over sig og hentede Brød og Smør. Og da dette var besørget, havde hun endda Penge igjen.

Det var da underligt, syntes hun, at ligesom hun stod og hverken vidste Raad eller Udvej, saa kom disse to Kroner fra — som fra Himlen. Ja, Vorherre havde oppe i sin Himmel set hendes Nød, og saa havde han hjulpet hende, da han ikke synes, hun kunde det mindste selv. Og Manden, der bragte Pengene, havde vel Ret, han var et Sendebud. Men en sær en var han alligevel, en underlig Fyr.

Med saadanne Tanter gif den Dag og de følgende. —

Prædikanter kom igjen til hende, og de talte længere sammen end sidst. Hun kom til Møder, hvor der blev talt og sunget, hun kom til at kjende en hel ny Række Mennesker, der var saa venlige imod hende, kom

kom til at arbejde for dem, og mangen Smaating kjøbte de af hende.

Under disse ny Forhold var det, som hun efterhaanden blev omdannet, som der løsne sig noget inden i hende af det, der før havde været fast, hun mærkede Stemninger og Sindstilstande, som hun ikke før havde kjendt.

Saa var det en Nat, hun laa paa sit Beje og kunde ikke sove. Hun tyktes, hun var ved et Vendepunkt. Det var, som om hun standsede i Farten, den Fart, under hvilken hun ikke ansede andet, end hvad der kunde give en Stilling til Føden, hun havde sat alle Kræfter ind, og som havde taget hende med i sin Malstrøm, saa alt var løbet rundt for hende.

Det var, som hun først nu ret betænkte sig paa Maalet og Meningen med det hele.

Og saa bøjede hun sit Hoved for at modtage Betsignelsen og Indvielsen til det ny, som skulde komme.

Og hun fandt den Sti, som næsten var tilgroet, og Hjærtets Tanker gif Bønnens Beje, og kom endelig frem, hvor de skulde.

Ikke som før, da hun bad sit Fadervor for en Sif-terheds Skyld; nej, hun mærkede Himlen aaben og Forbindelsen tydelig, mærkede det som et Lyn, der tændtes paa Himlen fra Ende til den anden.

Da blev hun saa usigelig glad og græd af Lykke. Hun kunde slet ikke sove af bare Glæde,

Som en Strøm af Guld strømmede Rigdom ned over hende, Rigdom og Styrke, syntes hun Alle bekymrede Tanker vejr des bort, saa der ikke blev Spor tilbage. Hun og hendes Børn laa saa sikre i deres fattige Senge, sikre i den usynliges Haand. Her gif vi Menneſter og havde saa travlt, saa vi næsten var ved

at forgaa i Stebet for at lægge alt paa den Kraft, der dog alligevel bar det hele.

Lyksaaen laa hun i den mørke Nat og frydede sig. — Nu var hun slet ikke ræd for at være ude paa rum, stor rum Sø, hvor der hverken var Bund eller Grænser, thi hun havde fundet det, som kunde bære evindeligt.

Det var en underlig Nat. — — —

IV.

Hun var som forandret.

Uden at blinke gav hun sig i Lag med de voveligste Ting.

Med dristig Haand greb hun til og etablerede en ordentlig Butik.

Og det gik.

Vien beskemt var hun dog, da hun første Gang kom til Kjøbenhavn med de faa Penge, gode Venner havde laant hende, for at gjøre Indtjeb til sin Marstambiserbod.

Drosterne, Omnibusserne, Mennestenes Masse og hele det vrimsende og myldrende Hovedstadsliv var ved at tage Bejret fra hende.

Da det var overstaaet, og Damperen stod ud af Sundet, drog hun et befriende Suf og syntes, det var, som hun ufladt trak sig ud af en kæmpemæssig Bifube. — Hun sad paa en Tovrulle, mens Vinden pib i Vanterne, og Draffinen klappede, og saa tallede hun inderligt Gud for, at han havde sørt hende. Det var hendes faste Tro, at det var Vorherre selv, der styrede hvert af hendes

Gjeb til de rette Steder. Vigefrem og bogstavelig lebede alt, alt uden Undtagelse. — Og det var denne Tro, der bar hende ind i det ny, frimodige Liv.

Forretningen øgedes. Fattigfolk fik Skotsøj og Klæder, som de aldrig betalte, ikke kunde betale, og som de heller ikke blev krævede for. Penge laante hun dem ogsaa, selv om hun skulde bruge dem samme eller næste Dag. Om hun fik dem igjen, var hun ikke altid sikker paa, men et var uroffeligt vist: hun fik det, hun havde nødig. — Og det var ikke hende's Penge. Hun skulde blot bruge dem, som Vorherre selv vilde brugt dem; og hun troede ikke, han vilde sige nej, hvor der var saa haard Trang til Stede.

Sultne Kolportører og Vægprædikanter har møttet sig ved hendes Bord. De gik frit ud og ind. Her var et Slags Brændpunkt for broget religiøst Liv. — Gudelige Samtaler løb ofte i hendes Hus, men Vanden og raa Tale taalte hun ikke. Naar nogen bandte over Værernes Pris eller andet, tav hun eller hængte Varen bort og gik til den næste Kunde.

Som Børnene voksede til, kostede de mange Penge at holde i Skole. Da Peter var konfirmeret, kom han i Tømmerslære hos en spøgfuld og jnu Mester. De arbejdede en Gang hos en Kjøbmand, hvor der paa Løftet henlaa store Korndynger. Mesteren havde Duer, saa han gad nok have noget af al den Rigdom. I den Hensigt fik han Peter til at tage et Par langstafede Støvler paa, og saa skulde han vade langs ad Dyngerne. Naar der saa ikke kunde være mere i Skasterne, maatte han hjem og løsse Udbyttet. Det var en Svir for ham. — Men da han tit kom hjem til sin Moder og med oprigtig Glæde fortalte slige Oplevelser, og hun desuden kom under Bejr med, at han bedre lærte at lyve end at tømre, saa endte det Affnit af hans Liv med et Kursus paa en Højskole.

Det kostede altsammen, men det var, som hun kunde faa Raad til alt. Hendes Selvtillid voksede, og ikke saa sjældent tænkte hun: Det er dog i Grunden storartet, hvad jeg har kunnet gjøre!

Men saa kom der et Aar med ringe Omsætning. Der var længe imellem, at Dørkloffen ringede, og naar det skete, drejede Handelen sig i Almindelighed om noget ubetydeligt.

Da blev hun betænkelig. Thi hun havde netop øget sit Lager og haft særlig store Udgifter det foregaaende Aar. At det ogsaa skulde træffe saa uheldigt, men hvem kunde tænke det. Hendes Kreditorer blev urolige da Tidrummene mellem Afdragene blev længere end sædvanlig og vedblev at vokse. Saa blev de paatrængende allesammen. Børnene gjorde Krav, og hun havde ogsaa paataget sig andre Forpligtelser, der maatte opfyldes. Det traf sammen om hende fra alle Kanter, og hun kunde umulig tilfredsstille alle Fordringer. Hvorledes skulde dette dog klare sig, tænkte hun.

Hun opgjorde Forretningen, det bedste hun kunde. for at se, hvorledes hun egentlig var stillet; det havde hun ikke tænkt paa. Fra Morgen tidlig til Aften stibbig talte hun de mange Gjenstande, vurderede, overvejede, noterede op; hun gennemrobede hele Varelageret i kort Tid — under Ængstelse og Betymring.

Mon hun ikke kunde betale enhver sit? Skulde hun virkelig komme til at gaa fallit? Den Tanke pinte hende uafsladelig, og knap kunde hun sove om Natten. Hvor var Borherre henne? Hvis hun skulde miste alt, vilde hun aldrig blive til Menneske mere. Som en kængret Skude vilde hun synke og aldrig komme op mere. Men det maatte ikke ske! Og af hele sin stærke Sjæl bad hun Gud om Redning.

Hendes Opgjørelse viste et lille Overflud, naar Va-

verne kunne sælges til gangbar Pris. — Hun skrev Breve, laante Penge og afsolgede hele sin Virksomhedsærvne. Men alligevel kom der en Dag et Brev fra hendes største Kreditor, at hvis Gjælden ikke var betalt inden fjorten Dage, vilde vedkommende stride ind.

Hun saa ingen Udvej, og saa satte hun sig med Brevet i Haanden ned mellem Bunkerne og græd. Hun syntes, det hele var forbi. Alle Baand slappe des, og hun græd, til hun akkurat var lige glad, hvorledes det gik. Hun bar et Brev paa Posthuset og expederede en Kunde med en Sindsro, der forbaavede hende selv. Men saa vaagnede hendes Uro igjen, smærteligere end før.

Var der ingen Gud til? For var han til, saa var her da noget at hjælpe paa. Kunde han virkelig forsvare at lade hende blive en Tiggerste paa hendes gamle Dage, hun som hele sit Liv havde stræbt efter at holde sig oppe? Skulde hun gaa i Graven med Stammen over sig? Og Børnene!

Men det var ikke det værste. Der var noget andet, noget, som havde været hende helligst af alt, der vilde krænktes, noget, som hun havde stolet mest ubetinget paa, der vilde roffes. Det var som hun atter stod ved et Berødepunkt. — Det kæmpede i hendes Bryst. Var der et fast Punkt i Tilværelsen? Eller var der ikke? — Hun mente at have fundet det, og nu! — Om det nu ramlede sammen for hende? Om hun nu skulde slynge ud fra dette faste Punkt? Ud over en Afgrund af Mørke og Rædsel. Jo, for hvis det nu glippede for hende, saa vidste hun ikke, hvad hun skulde holde sig til i Verden, og naar det ikke var en Magt, der kunde bære hende, saa tyktes hun, at hun blev saa ulykkelig, saa ulykkelig.

Lidt efter lidt blev hun dog stille i Sindet, saa mild og saa stille, og hun ønskede intet hellere, hvordan det saa gik, end at hun maatte bevare sin indre Skat og bliver baaren ud over alle Banstieligheder. Og denne Fø-

lelse, denne bløde Trang til at blive baaren, overstyggede alle andre Tanter og dæmpebe hendes Uro.

Men derfor blev hun ikke mindre virksom. Hun fik de tilstrækkelige Penge strabet sammen i rette Tid. Handelen blev lidt livligere. Byen drev over, og det blev atter lysere for hende.

Men Angsten for dette Uvejr har holdt sig som en mørk Sky over hendes Liv.

V.

Der løber en Åa gennem Kjøbstaden. Paa den anden Side af Byen er den en klar Bæk, men den optager saa megen Spild og Affald, at den bliver ganske mudret og styg der, hvor den løber forbi Maren Jensens Sted.

Paa den anden Side staar en høj Fabrikbygning med den kolde Murflade lige ned i Vandet.

Paa hver Side af hendes Dør er der i sort Felt malet med store, gule Bogstaver: „Maren Jensen, Mar sk a n d i s e r“. De to store Butiksvinduer prange med den mest brogede Mar sk a n d i s e r u d s t i l l i n g, man kan tænke sig. Kommer man ind i Bodén, møder Øjet en ikke mindre forvirret Samling af forunderlige Ting, fra gamle Støvler til Sølvgaster. I næsten overvældende Mængde er det til Stede i den lange Bod. I Baggrunden er der et grønt Forhæng, og naar hun med en vis Stolt-hed trækker det til Side, ser man en Mængde fuld-stændige Dragter, grove og fine, fra 18—20 Kroner;

det er den fine Del af Forretningen. Her er Tøj for en hel Kapital.

Og midt i alt dette er Marstrandiser Maren Jensen Midtpunktet. Forretningen er lidt efter lidt svulmet op omkring hende, uagtet hun er mere varsom, end hun før har været. Og rundt imellem Bunkerne gaar hun med sit sikre Øje og sin rappe, ordnende Haand. Hun er paa Færde den udslagne Dag, og naar Dagen er forbi, sætter hun sig til sine Regnskaber, der rigtignok kun er for indviiede, thi hun har opfundet en hel ny Tegnskrift af Kryds og Streger og underlige Tegn, som kun hun kan tyde.

Er hun saa endelig langt ud paa Aften bleven sær-
dig med det, der er at gjøre, siger hun til Pigen: „Ræk mig Abisen!“

Hun følger nemlig Dagens brændende Spørgsmaal med levende Interesse. Man ser hende tit ved store politiske Møder i Anlægget og ved Missionsmøder i Randers eller paa Borup Højskole.

Om Natten kan hun tit ikke sove for Værk i de gamle Lemmer, og hun tænker, hvor inderlig god Gud dog har været mod hende, og hvor underligt han styrer alt for den, der tror. Hun tænker paa gamle Dage, Nødens og Fattigdommens Dage, paa saa meget og meget.

Det er lidt træls at saa begyndt om Morgenens. Men det gaar med hende, som med de gamle Postheste: Naar hun faar begyndt og først bliver varm i Leddene, saa stryger det af i en jævn paalidelig Fart.

Hun stiller altid i Tide bag Disken. Der er hendes Post, og denne svigter hun ikke.

Naturligvis falder hun en Dag paa Balpladsen, men sejrlos falder hun ikke.

Knuds Saga.

I.

Det var en Dreng, der hed Knud. Han var stor af Væxt og stærkere end de fleste af sin Alder. Haaret var lyst og meget fagert.

Hans Fader boede i Ryde, assides paa en Skraaning, der vendte ud mod Limfjorden. Nedenfor laa tætbbyggede Byer, i Nærheden Hytter spredte rundt paa sandet Højmark.

Vige ved hans Faders Hus laa der en Gravhøj med velbevaret Stensætning. Den Høj kaldte Knud sin. Naar han stod heroppe, kunde han se vidt om Land, mange Mile til alle Sider, og det holdt Knud af. Over mange andre Gravhøje skimtede han Havet i Nord, hvor det gik sammen med blaa Styer. Og ikke langt mod Syd slyngede det blide Fjordvand sig med Grene og Vige ind imellem bakket Land.

Paa denne Høj laa Knud ofte med Hænderne under de runde Kinder og lod brømmende Bliffet tumle sig fri i dette Landskab, enten det smilede aabent til ham, naar Solen skinnede, eller trak et Taagesløv for. —

Hans Fa'rfa'r var død, men Knud havde dog hørt ham fortælle om Kampen paa Neden og mangt et senere Aabensskifte med Engelsenmanden. I Knuds Forestilling laa Kampgny, Slagbulder og Aabengjald om den gamle Minde. Farmoderen boede i sin Aftægtsstue og var vidt

fjendt for sine Eventyr, Sagn og Sange. Hun sad paa en Halmstol ved Siden af Ovnen og gumlede paa en Brødbilling, mens hun flittig lod Rotten snurre. Det tørre, gulbrune Ansigt var gjennemkrydset af Rynker og ombundet af et fastbundet Pandeklæde.

I Mørkningsstimerne var Knud næsten altid hos Farmoderen, der maatte synge og fortælle for ham. Mørket listede sig frem af Kroene, og paa dets bløde Grund opførte Riddere og Ellesfolk, Kongesønner og Prinsesser, Helte og Sørøvere en broget, ustyrlig Beg. Farmoderens højtidelige Stemme manede frem og manede ned de sjære, sælsomme Stikkelser.

Ofte laa han hos hende om Natten i det lukkede Soverum.

II.

Knud indrettede en Bolig i Højens Stensætning. For Indgangen satte han et Brædt med Tværstang. Derinde havde han sit Rustkammer. Et stort Laag var bleven til hans Skjold. Et Træsværd havde han slaaret sig, en Flitsbue manglede ikke, og til en Stenøge, der var fundet i Højen, lavede han et Skaf. Paa Kammerets Vægge hang hans Vaaben og Bærge, og selv sad han paa en Sten derinde. — Ofte iførte han sig sin Rustning, og saa kaldte han sig Gram Stærke.

Folk syntes underligt om han, men Børnene deromkring fra Husene kom gjerne for at se og høre paa ham. Saa lænede han sig til sit store Sværd og fortalte Farmoderens Historier eller sagde: „Jeg er Gram Stærke.“

I Styggen.

Jeg har fældet tolv Kæmper, tretten Bjørne og et Vildsvin. Jeg har friet Prinsessen fra den grumme Trolde i Flammebjærgene. Jeg drager snart ud igjen for at kæmpe mod vilde Dyr, onde Mennesker og arge Trolde. Og saa møder jeg dem i Skoven og saa hugger jeg til dem med min Øxe, og saa vil de rive mig ihjel, men saa griber jeg mit lange Sværd og hugger Hovedet af dem"

Og Børnene stod med undrende Øjne og fulgte Bedretningen om Gram Stærkes Bedrifter.

Naar han var færdig, vendte han sig rask og hug Lemmen i efter sig. Børnene saa til hverandre; der var ingen, der turde forstyrre ham. De gik stille et Stykke borte og gav sig til at lege.

En Dag var Ellen Østergaard kommen derop. Hun var en fin Pige, Barn af rige Folk. Hun havde saadanne store, sjældent dybe Øjne. Da Knud havde været noget inde i Højen, bankede hendes spinkle Haand paa Lemmen.

"Hvem er det, der banker paa min Dør?" spurgte han med grov Røst.

Med ængstelig, spæd Stemme sagde hun: "Gram Stærke! maa jeg komme ind til Dig?"

Lemmen aabnedes og lukkedes efter Ellen Østergaard. Hun lagde sin tynde Haand i hans tykke Næve og sagde: "Maa jeg bo hos Dig, Gram?"

Han svarede: "Du er en Prinsesse og jeg er en Røngesøn. Sæt Dig hos mig, saa skal jeg melde Dig om mine Bedrifter."

Den mørke Hule blev til et Slot med gyldne Sale, der straaledes i Guld og Sølv. Og Gram sad paa en Trone med sin Prinsesse

III.

Om Sommeren tjente Knud nede i Østergaard. Han vogtede Høvederne paa Stranden, der gik ud til Fjorden. Naar han med opsmøgede Buxer vadede i Vandet, lagde han ofte Mærke til, hvor forskjellige i Form og Farve, de tusender af smaa, runde Stene, der laa ved Stranden, dog kunde være, de vaade Stene, som Bølge- skulpen stadig holdt fugtige. Han skrev Bogstaver og Fugurer i det graa, halvtørre Sand med sin Hørdestav, eller han laa i en optrukken Vaad, som Tørren stille i Fugerne, og stirrede paa de mange Sejlere, fulgte dem med Øjnene, timevis i alle deres Vendinger og Bæ- vægelsjer.

Ned Best gik der et Næs ned i Fjorden. Hvis han nu var en Viking, tænkte han, havde været en Viking, saa kunde hans Snelle være kommen der om Næsset med udbuget Bredsejl og Fraad om Boven, og han kunde have staaet i Forstavnen, højt oppe, overvejet, om han skulde gaa i Land, eller han skulde lade være, mens den fuldtmandede Skude bruste af Sted, og de slæggede Vild- mænd agtede paa deres Høvding's mindste Blik

— — En Sommeraften kom han nedenunder Haven. Ud over Diget hang Blomster og Buske. De hyrlige Dufte drev ud fra det fugtige Løv. Der trillede et stort Væble ned for hans Fødder paa Grønningen. Han tog det op og saa ind gjennem det grønne Net et blegt Fige- ansigt med et Par store, sjældent dybe Øjne og et fint Hoved, der nikkede. Han drejede Væblet i sine buttede Hænder og saa, hvor hvidt, gult og rødt det var.

Da han lagde sig til Hvile om Aftenen i Karle- kammerets Sengeklæder, der var flamme af Snavs og Sved, saa havde han Væblet hos sig. Han laa og kæ- lede for det, satte Tænderne til, men kunde dog ikke nænne at bide. Og saa tænkte han paa et Ansigt, der

nikkede bag grønne Blade, og paa et Par store, dybe Djne, der smilede.

Det var ikke sjældent, at der trillede et Vble ud paa Grønningen, naar han gik forbi Haven.

IV.

Knud groede stærkt. Han mærkede, hvor hans Lemmer blev vogne, hvorledes hans Kraft tiltog. Det var, som han kjønnede Styrkens Safter stige i sig, den tykke Virksomhed i et ungt Legeme, der gror.

Om Sommeren bar han til daglig ikke anden Dragt end et Par Buxer, en Lærredsbluse og en lys Hue, der klædte ham raff. Hans nøgne Hud var brunet som en vild Mand. Hans Læber var røde og kjødsfulde, de blaa Djne glinsede fra Overfladen, men i Grunden var Blikket uden Jld, eller den lurede maaſte under det matte, ubestemte Udtryk.

Knud passede knapt sit Dagværk saa tro, som han p'ejede. Man kunde træffe ham døsende med et Græs-straa i Munden i Stedet for at drive Ploven og hvilende Armene paa sit Redskab kunde han falde i Tanker, indtil noget rev ham ud af denne Tilstand. Saa fo'r han op, slog og sled i Arbejdet som en gal Mand med store Kræfter.

Der var ingen Historier mere at faa ud af ham, og saa var de Ord, han meldte.

„Vare han ikke bliver helt sær!“ — sagde nogle

„Han skulde ikke have gravet saa meget i Kollhøjen!“ Og saa rystede de paa Hovederne.

En Søndag skrev Knud nogle Verslinjer op paa et tomt Karduspapir: han havde læst dem i et Blad og synes saa godt om dem. Han sad i Karlehammeret, og Blhanten ruslede sig tungt frem over det ujævne Underlag:

Jeg længes, længes og lider,
lider med Sot i Sind,
mens Dagen sagtelig strider
som Ligsfærd ad Laagen ind.

Det brænder, brænder herinde
i Tusende Junkers Baal.
Gaar det mod Vests Tinde
— eller ad Mørkets Maal?

Bryttet spændes af Glæde,
der sprænger den spinkle Mur;
saa er det Sorgens Sæde,
Længselens Fangebur.

Mig selv jeg ikke kender
Hvad er det som forestaar?
I Jubel og Lykke det ender,
eller ogsaa til Bunds det gaar.

Ellen Østergaard vovede sig rank og liljestjøn. Matblaa Narer grenede sig tæt under den skære Hud. Naar det traf sig, at Knud saa ind i hendes store, mørke Øine, var det som hans Væsen fugebøs ned i et Dyb; og han blev svimmel.

Men sjælden mødtes de. Deres Beje laa jo paa forskellige Kanter. Ofte kom der Gæster til de rige Østergaards Folk, ofte var hun ude, og naar hun var hjemme, var hendes Plads inde i de store stadselige Stuer

eller i Haven; — og han skulde jo tiene sit Brød ved alstensk grov Gjerning i hendes Faders Gaard.

V.

Ellen Østergaard var den blegeste Brud, nogen havde set.

Rød og rund havde hun aldrig været, men hun var mere bleg end før, mere mager med Stygger under Øjnene.

Brylluppet kom før nogen vidste af. Brudgommen, Jens Bisgaard fra Nabobyen, og Forældrene paa begge Sider havde ønsket en snar Afgjørelse; der var ikke noget at vente efter.

Han var den eneste Arving til frugtbare Marker, fede Bæster, mælkerigt Kvæg og meget gammelt Sølvtoj. Og saa desuden var han en kjon Karl, retsindig, fornuftig, ude over de første Ungdomsaar.

Folkene fra Østergaard og Bisgaard var gamle Omgangsvenner; de tilhørte Slægter, der i flere Led har fiddet inde med Egnens bedste Gaarde; Slægtssammenholdet var stærkt. Der var ikke Mage til Gifte norden for Limfjorden. Der var jo ikke nogen fornuftig Grund at sætte sig imod.

Saaledes kom Giftermaalet, og hun lod det gaa over sit Hoved som en tung, men uafvendelig Slæbne. —

Det var kun en Gang imellem, at der stod saa stort et Bryllup der paa Egnen. Mange velhavende Gaardsfolk fra flere Byer var indbudte. Stuerne var fulde af Gæster, Gaardsrummet af Bogne og Indmarken

af Heste. Her var samlet alt det velnærede af Folk og Fæ deromkring. Koftbare Klædninger og smukt Seletøj, dog holdt indenfor den lidet bramrende Bondestil. Stovte Bondestikkelser, hvis Ryg ikke var krummet under overanstrengt Slid. Borne Kvinder med friske Ansigter, fri for de Rykker, som Belymringen skriver paa den fattige Kvindes, og fri for dennes ængstelige sky-bestedne Blik. Det var Folk, som var paapassende i deres Bedrift, grundmurede i deres Økonomi, selvsikre i deres Dom. De forstod, at de præsenterede noget særligt; forstod det især, naar de kom sammen i et saadant Gildeelslag.

Overflødigheden strømmede i Godtøl, Punsch og Kaffe, dyngede sig op i Sul og Rager og dustede fra alle Slags Stege. Og medens Mændene ærtede hinanden paa en lun Maade ved Smaadrillerier og prøvede ved Punsch, og Konerne sladrede om Bævetøj og Næstens Fejl, saa dansede de unge i Storstuen til Violin og Klarinetter, en Dans, der fremfor alt var kraftig.

Og saa stod der Gilde tre Dage og tre Nætter i Rab, som kun Bondemaver, Bondenerver og Bondehumør kunde holde til.

Nen Brnden var den blegeste Brud, nogen havde set.

VI.

Anud havde travlt i Bryllupsdagene. Der var hundrede Smaating, som nødvendig skulde ordnes. Han udsorte alt uden egenlig at vide det.

Men det kom til at staa tydeligt for ham, at den Kreds af Menneſter, her var ſamlet i Bryllupsgaarden, ſtod han udenfor. Hans Rolle var kun at tjene den og være med at danne Underlaget for dens Magt og Velvære. Det var den, der havde luffet ſig om det, han elſtede, derind var hun forsvunden.

Der ſprang mange onde, vilde Tanker ud i hans Sjæl i diſſe Bryllupsdage.

En mærkelig Ting var hændet.

Idet han gik over Stuegangen, kom Bruden fra en Sidedør, og de ſaa hinanden. Da var det, ſom der ſo'r Gnifter fra hans og hendes Blik, varme Straaler, der mødtes i en Flamme; ſom deres Sjæle ſlyngede ſig i inderlig Omfavneſe og kjælede for hinanden med ømme Tilſtaaelfer, bævede i Kjærlighedsfryd og Smærte: alt det, der kan ligge i et Blik, i hvilket Sjælene brænder hinanden i Møde.

Det var dette mærkelige, ſom var hændet.

Var der ikke kommen nogen og havde ſtræmt dem, ſaa havde han maatte taget hende i ſine Arme, nagtet hun var fæstet til en anden, og han var ikke ſikker paa, hvad han videre kunde have gjort.

Men det hele varede kun ſaa længe! ſom Gøgens Rul. Folkefærdſel frem og tilbage.

Hvor det var ſtræffeligt med alt det af døde Ting, der ſtabledes op mellem Menneſter, ſom hørte ſammen, og luffede Solen ude fra Livet. Men han maatte gjøre noget, han maatte bryde paa. Han mærkede en vældig Trang til at øve en Daad, en Bedrift, ſom kunde knuſe, knuſe . . . og ſom kunde bære ham ſelv op gjennem den bragende Vyd af det, hans Kraft lagde øde.

Paa Øſtergaard kunde han ikke længere leve.

VII.

Rnud havde mange Tjenester i kort Tid; han kunde ikke slaa sig til Ro. Mest opholdt han sig paa Herregaardene, for Livet faldt ham for stilsfærdig i Bondens Gaard.

Det varede ikke længe, før Rnud blev kjendt fra Markeder, Legestuer og Danseboder.

Det var en Dag paa Vendum Marked. Folk samledes til en Rhyngte Wiennester, der stod i en Kreds og saa paa noget. Rnud sloges med mange. Han stod i Skjorteærmerne, svingede sine Næver hurtig i Luften og slog som med Rølleslag sine Modstandere i Grus, deriblandt nogle af de mest ansete Gaardmands sønner der fra Egnen. Det varede imidlertid ikke længe, indt han var ene i Kredsen, thi ligesom hver sit Mærke af hans tunge Dab, listede de sig bort i Folkestimmelsen.

Rnuds Tøj var oprevet, og Hatten sad helt i Nakken. Han var rød og svedig af Punsch, og Diuene gni- strede uhyggeligt, idet de spejdede efter Tjenden. Han vuggede sin svære Krop i Hosterne og spyttede af Skraa- tobat. Saa løftede han sit unge Hoved, pustede gjennem de spilede Næsebor og saa ud over Mængden med et Blik, der sagde, at der var intet i Verden, som han ikke turde briste sig til.

Da mødte ham et Par mørke, dybe Øjne i et blegt Ansigt; de saa mildt og sørgmodigt paa ham.

Væk! brølede han og borede som en gal Tyr sit Hoved ind imellem den tætte Masse, som stod deromkring, snøede sig hen mellem Folk og Fø og Boder og alt det Markedstros, som var der, — og blev borte.

Men ude i Seden, som omgav Markedspladsen, en Lavning laa han og hulkede. — — —

Ellen Østergaard døde af Tæring et Par Aar efter Brylluppet.

Knud havde ikke mere fast Tjeneste, men flyttede fra Sted til Sted, arbejdede ved Bejene, ved Teglværker, og Udtørningsforetagender, hvor han kunde flytte, naar han syntes. Helst vilde han være, hvor der var flest Folt og mest Larm.

Han var den fremmeste af alle, tjente de fleste Penge, drak de fleste Glas og slog de største Slag. Der gik stort Ry af hans Bedrifter. Men aldrig havde han et Elfskovsæventyr.

I ensomme Stunder, naar han saa et Par dybe, sørgmodige Djne, hvile mildt paa sig, græd han ofte.

VIII.

Der var Krig mellem Tyske og Danske.

Knud havde strax meldt sig som frivillig.

Han var en ildfuld Soldat. I en varm Træfning havde han, da Fanebæreren faldt, grebet Flaget, og siden bar han det med Stoltshed.

Det var den lykkeligste Tid, han længe havde levet. Glansen fra Fædrenes Bedrifter, der havde lysnet for ham i Farmoderens Aftægtsstue, stod sine Straaler gjennem Tiderne og lagde sit Guld over Kampen, og der var en rusende Spænding for ham ved at befinde sig paa den yderste Rand af Grænsen mellem Liv og Død.

Hornet lyder, avancer! Danske kommer i Storm. Stridt op over en Straaning ind mod et Hegn, Kanonerne tordne. Granater springer. Til højre brænder et Hus, til venstre slaar Luen ud af en Gaard, og paa en Banke et Stykke borte springer en Vælde

sine Binger rundt i Flammer. Et dansk Batteri fører frem og protser af. En herreløs Hest løber forbi. Rundt omkring Mylre og Mudder af Folt og Heste og Tros. Adjutanter fare som Pile hen over Marken. Den frogne Jord er opblødt af Aprilvæde; store Sneflatter har Solen ladet ligge i Skyggen.

Danske komme i Stormskridt ind mod Hegnet. Knud bærer Fanen højt. En Granat springer i Nærheden; Jord og Stumper af Arme, Ben og Hjørner springer omkring; Stykker af blodigt Mennesketøj og Tøjstumper falder tæt ved ham. — Avancer! — Knuds Hjerte banker i bølgende Livsfølelse. Han planter kraftig sine Støvler i Blødet, der overstænker den blaa Mundering. — Avancer! — Der ligger et Lag af Støv og Snavs over hans Ansigt; Soldaterhuen er fludt i Rasken, saa den store Skygge staar næsten lige i Vejret; Sveden siler ned over hans sorte Rinder og efterlader lysere Spor. Hans Dine straalere.

Dannebrog vifter over hans Hoved, mens han hælber sig fremover under den ilfsomme Gang. I et Øjeblik ser han et Par mørke, dybe Dine brænde sig i Møde.

Fra Hegnet kommer en Salve. Et Hagelvejr af Geværkugler. De sløjter, sojrer over Hovedet og sufer hen i Luften, de surer den bløde Mark og slynger den vaade Jord ind i Ansigtet paa Knud og hans Fæller.

En Kugle træffer ham i venstre Side. I det Sekund, Knud synker, synes han, at en tynd Haand lægger sig i hans, og en barnlig Stemme siger: „Naa jeg bo hos Dig, Gram?“ „Du er en Prinsesse!“ — begynder han at tænke, men saa er han død.

E n d e.

